

2019

Autorský kolektív:

JUDr. Ing. Matej Šebesta, MBA

PhDr. Petronela Šebestová, PhD

JUDr. Timotej Braxator

PhDr. Simona Kopčaková, M.A.

Perspektíva vývoja práva
obchodných spoločností

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

NÁRODNÝ PROJEKT

Podpora kvality sociálneho dialógu

Typ projektu: Neinvestičný

Termín realizácie projektu: 07/2018 – 02/2023

ITMS projektu: 312031V749

Autorský kolektív :

JUDr. Ing. Matej Šebesta, MBA

PhDr. Petronela Šebestová, PhD

JUDr. Timotej Braxator

PhDr. Simona Kopčaková, M.A.

ISBN 978-80-8273-005-3

...

,

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk

www.employment.gov.sk

www.ia.gov.sk

Autorské dielo bolo vypracované v rámci hlavnej aktivity „Posilnenie odborných a analytických kapacít sociálnych partnerov, budovanie infraštruktúry a komunikačnej platformy sociálneho dialógu a rozvoja sociálneho partnerstva na národnej a medzinárodnej úrovni“ v rámci podaktivity 1.1 Posilnenie kapacít sociálnych partnerov prostredníctvom analytickej činnosti Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu expertným tímom sociálneho partnera Asociácia zamestnávateľských zväzov Slovenskej republiky. Vyjadruje názory a postoje sociálneho partnera na predmetnú tému. Autorské dielo nevyjadruje názory ani postoje prijímateľa projektu a bolo schválené Riadiacim výborom Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu.

OBSAH

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Obsah

NÁRODNÝ PROJEKT	2
AUTORSKÝ KOLEKTÍV :	2
ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK	7
ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK	8
ÚVOD DO PROBLEMATIKY PRÁVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ.....	11
1 PRÁVNÁ ÚPRAVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	13
1.1 Právna úprava obchodných spoločností a jej vývoj na Slovensku.....	13
1.2 Postavenie obchodných spoločností v rámci ObZ.....	17
1.3 Verejná obchodná spoločnosť	18
1.3.1 Komanditná spoločnosť	21
1.3.2 Spoločnosť s ručením obmedzeným.....	23
1.4 Akciová spoločnosť	30
1.4.1 Jednoduchá spoločnosť na akcie	39
1.4.2 Družstvo	43
1.4.3 Štátny podnik.....	51
1.5 Trestná zodpovednosť právnických osôb	60
2 ÚPRAVA OBCHODNÉHO REGISTRA A REFORMY PRÁVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ.....	66
2.1 Reformy práva obchodných spoločností	73

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

2.2	Zamýšľaná novela obchodného práva ČPT 1605.....	76
3	VÝVOJ PRÁVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ NA EURÓPSKEJ ÚROVNI OBCHODNÉ SPOLOČNOSTI ZALOŽENÉ PODĽA PRÁVA EURÓPSKEJ ÚNIE	84
3.1	Vývoj na Európskej úrovni	84
3.2	Pomoc ekonomickej integrácii	88
3.3	Obchodné spoločnosti založené podľa práva Európskej únie.....	93
3.3.1	Európska spoločnosť (Societas Europaea)	93
3.3.2	Európske družstvo (SCE – Societas Cooperativa Europaea)	104
3.3.3	Európske zoskupenie hospodárskych záujmov (EZHZ)	115
4	PRÁVNÁ ÚPRAVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ V SPOLKOVEJ REPUBLIKE NEMECKO A VO VEĽKEJ BRITÁNII	123
4.1	Právna úprava v Spolkovej republike Nemecko	123
4.2	Občianskoprávna spoločnosť (Gesellschaft des bürgerlichen Rechts).....	123
4.3	Verejná obchodná spoločnosť (Offenehandelsgesellschaft, v skratke OHG).....	124
4.4	Komanditná spoločnosť (Kommanditgesellschaft, v skratke KG).....	125
4.5	Spoločnosť s ručením obmedzeným (Gesellschaft mit beschränkter Haftung, v skratke GmbH)	126
4.5.1	Unternehmergeellschaft (podnikateľská spoločnosť, v skratke UG)	127
4.6	Akciová spoločnosť AG	128

4.7	Právna úprava obchodných spoločností vo Veľkej Británii	133
5	CORPORATE GOVERNANCE.....	138
6	NÁVRHOVÁ ČASŤ	145
	ZÁVER.....	151
	ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	153

6

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1 - Počet vzniknutých právnických osôb v Slovenskej republike 59

Tabuľka 2 - Počet podnikateľských subjektov v SRN 132

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

AS – akciová spoločnosť

CA 2006 – Companies Act z roku 2006

CDCP – centrálny depozitár cenných papierov

CMP – Zákon č. 161/2015 Z.z. civilný mimosporový poriadok

CSP – Zákon č. 160/2015 Z.z. civilný sporový poriadok

EHS – Európske hospodárske spoločenstvo

ESD – Európsky súdny dvor

EÚ – Európska únia

EZHZ – Európske zoskupenie hospodárskych záujmov

GbR – Gesellschaft des bürgerlichen Rechts

GmbH – Gesellschaft mit beschränkter Haftung

GmbHG – Gesellschaft mit beschränkter Haftung Gesetz (Zákon o spoločnosti s ručením obmedzeným)

GP – General Partnership

HGB – Handelsgesetzbuch (Obchodný zákonník Spolkovej republiky Nemecko)

IAS – International Accounting Standards (Medzinárodné účtovné štandardy)

JSA – jednoduchá spoločnosť na akcie

...

»

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

KG – Kommanditgesellschaft

KS – komanditná spoločnosť

LLP – Limited Liability Partnership

Nariadenie o EZHZ - Nariadenie Rady (EHS) č. 2137/85 o Európskom zoskupení hospodárskych záujmov (EZHZ)

Nariadenie o SCE – Nariadenie rady ES č. 1435/2003 o stanovách európskeho družstva

Nariadenie o SE – Nariadenie rady ES č. 2157/2001 o stanovách európskej spoločnosti

ObZ – Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

OECD – Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation Development)

OHG – offene Handelsgesellschaft

OSP – Zákon č. 99/1963 Zb. občiansky súdny poriadok

OZ – Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

SCE – Societas cooperativa Europaea (Európske družstvo)

SE – Societas Europaea (Európska spoločnosť)

SR – Slovenská republika

SRN – Spolková republika Nemecko

SRO – spoločnosť s ručením obmedzeným

ŠP – štátny podnik

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

UNIDROT – Medzinárodný inštitút pre unifikáciu súkromného práva (International Institute for the Unification of Private Law)

VOS – verejná obchodná spoločnosť

ZCP – Zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách

ZoEZH – Zákon č. 177/2004 Z.z. o európskom združení hospodárskych záujmov

ZoOR – Zákon č. 530/2003 Z.z. o obchodnom registri

ZoSCE – Zákon č. 91/2007 Z.z. o európskom družstve

ZoSE – Zákon č. 562/2004 Z.z. o európskej spoločnosti

ZP – Zákon č. 311/2001 Z.z. zákonník práce

ZŠP – Zákon č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

ÚVOD DO PROBLEMATIKY PRÁVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ

Globalizácia a rastúca dôležitosť medzinárodných ekonomických vzťahov čoraz viac ovplyvňuje podmienky života ľudí. Rovnako to platí aj pre oblasť práva, ktoré je dnes potrebné chápať, učiť sa a vnímať aj v medzinárodnom kontexte. V tomto prípade nejde iba o módny trend, ale pre pomerne malý štát ako je Slovensko, aj o nevyhnutnosť. Rastúca globalizácia neovplyvňuje všetky právne odvetvia rovnako. Jej najsilnejšiemu vplyvu sú vystavené najmä oblasti ako je právo obchodných spoločností, právo finančného trhu, právo duševného vlastníctva, čo však vzhľadom na medzinárodný presah týchto právnych disciplín nie je prekvapujúce.

Od konca druhej svetovej vojny má globalizácia ďalekosiahle dôsledky na vývoj obchodného a hospodárskeho práva ako aj na jeho aplikačnú prax. V tomto zmysle bolo možné pozorovať v rôznych krajinách dva prístupy. Väčšina krajín so záujmom pozorovala právny vývoj v zahraničí a snažila sa z neho čerpať užitočné podnety aj pre zlepšenie vlastného právneho systému. Avšak v niektorých iných krajinách, napríklad v USA je možné zaznamenať rastúce odmietanie vplyvu zahraničného práva na domáci právny poriadok.

Prebiehajúca globalizácia práva je stále trvajúci proces, ktorý sa však dotýka väčšiny krajín a je pravdepodobné, že v budúcnosti dôjde k harmonizácii obchodného a hospodárskeho práva na globálnej úrovni. Hlavnými príčinami, kvôli ktorým sa takáto harmonizácia javí ako nevyhnutná sú pomerne rôznorodé: Ide na najmä o :

- a) uľahčenie a zjednodušenie podnikania,
- b) uľahčenie a zjednodušenie možností financovania,
- c) predchádzanie prílišnej liberalizácii a oslabovaniu vnútroštátneho práva v snahe prilákať investorov.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Medzi najvýznamnejšie inštitúcie, ktoré sa snažia o harmonizáciu obchodného práva patrí UNIDROT - International Institute for the Unification of Private Law (Medzinárodný inštitút pre unifikáciu súkromného práva). Avšak snahy UNIDROIT sa sústredili skôr na oblasť zmluvného práva ako na oblasť práva obchodných spoločností.

Pre Slovensko ako členský štát Európskej únie má najväčší význam harmonizácia práva na úrovni Európskej únie. Legislatívna činnosť Európskej únie má dnes kľúčový dopad na vývoj práva v Slovenskej republike. Tento trend sa veľmi významne prejavuje aj v oblasti práva obchodných spoločností.

Už dlhšie je možné hovoriť o tzv. europeizácii práva obchodných spoločností. Právo Európskej únie do značnej miery ovplyvňuje právo obchodných spoločností jednotlivých členských krajín a to najmä prostredníctvom svojho sekundárneho práva (napr. nariadenia a smernice) a rozhodnutí Európskeho súdneho dvora, ktoré sú pre členské štáty Európskej únie záväzné.

V čase prípravy tohto dokumentu predložila Vláda SR do parlamentu rozsiahlu novelu obchodného práva, ktorú budeme v texte analyzovať. Novela reaguje na viaceré aplikačné problémy v rámci obchodného registra a ako aj práva obchodných spoločností najmä ich likvidáciu pri skončení činnosti. Táto problematika bola dosť dlho zákonodarcami zanedbávaná. Súčasne príde aj k odstráneniu niektorých obsolétnych foriem právnických osôb z obchodného registra.

Novela tiež reaguje na novoprijaté smernice Európskej únie týkajúce sa obchodného práva. Smernica sa týkajú najmä ochrany akcionárov a investorov a zavádzajú elektronizáciu do výkonu korporátnych záležitostí (napr. možnosť hlasovať na valnom zhromaždení prostredníctvom elektronických prostriedkov).

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

1 PRÁVNA ÚPRAVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

1.1 Právna úprava obchodných spoločností a jej vývoj na Slovensku

História obchodných spoločností siaha hlboko do minulosti. Obchodné spoločnosti sa po prvý raz začínajú objavovať v stredoveku a ich rozvoj súvisel najmä s rozvojom obchodu medzi jednotlivými štátnymi útvarmi. Rozširovanie obchodných vzťahov vytvárali podnety, aby sa hľadali také formy obchodných vzťahov, ktoré by dávali možnosť spojenia viacerých obchodníkov, ktorí by mohli spojiť svoj kapitál, kontakty a osobné danosti.

Po vytvorení ČSR sa nepodarilo unifikovať systém práva obchodných spoločností. V českých krajinách platil s menšími obmenami rakúsky obchodný zákonník z roku 1863 a na Slovensku a Podkarpatskej Rusi to bol uhorský obchodný zákon z roku 1875. Právo platné na Slovensku rozoznávalo nasledujúce typy obchodných spoločností:

- a) verejnú obchodnú spoločnosť,
- b) komanditnú spoločnosť,
- c) účastinnú (akciovú) spoločnosť a
- d) družstvo.

„Uhorská právna úprava nepoznala spoločnosť s ručením obmedzeným a ani tiché spoločnosti. Na Slovensku bolo možné zriadiť spoločnosť s ručením obmedzeným až po prijatí Zákona č. 271/1920 Zb., ktorým sa rozšírila platnosť ustanovení rakúskeho obchodného zákonníka aj na Slovensko a Podkarpatskú Rus“.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Po roku 1948 bolo právo obchodných spoločností úplne zmenené a bolo prispôbené socialistickému chápaniu ekonomiky. Tento proces bol zavŕšený prijatím Zákona č. 109/1963 Zb. Hospodársky zákonník.

Hospodársky zákonník upravoval zo vzťahov vznikajúcich pri riadení národného hospodárstva a pri hospodárskej činnosti socialistických organizácií:

- a) plánovité riadenie národného hospodárstva a socialistické spoločenské vlastníctvo,
- b) organizáciu hospodárskej činnosti, postavenie socialistických organizácií a ich hospodárenie,
- c) spoluprácu socialistických organizácií a ich majetkovú zodpovednosť za porušenie ustanovených povinností,
- d) platobné a úverové vzťahy socialistických organizácií.

Hospodársky zákonník začal používať namiesto pojmu obchodné spoločnosti pojem socialistické organizácie. Za socialistické organizácie boli považované:

- a) **štátne podniky** – pojem štátny podnik bol do HZ zaradený po prijatí Zákona č. 88/1988 Zb. o štátnom podniku. Zákon definoval ŠP ako socialistickú organizáciu, ktorej hlavným spoločenským poslaním je svojou podnikateľskou činnosťou účelne a hospodárne uspokojovať potreby socialistickej spoločnosti; v súlade s týmto poslaním podnik zabezpečuje svoj hospodársky rozvoj a v závislosti na výsledkoch hospodárenia sociálny rozvoj svojho pracovného

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

kolektívu. Zakladateľom ŠP mohol byť buď národný výbor¹ alebo ústredný orgán štátnej správy. ŠP sa zapisoval do podnikového registra.

b) **štátne hospodárske organizácie** – boli riadené ministerstvami, prípadne inými ústrednými orgánmi alebo národnými výbormi.

Štátne hospodárske organizácie riadené ministerstvami boli organizované spravidla podľa odvetví a hlavných odborov. Ak to vyžadovala povaha hospodárskej činnosti alebo iná dôležitá potreba, mohli byť organizované aj podľa iných hľadísk, najmä územných, alebo podľa účelnej kombinácie hospodárskych činností. Štátne hospodárske organizácie mohli niesť rôzne názvy (koncernový podnik, národný podnik atď).

Štátne hospodárske organizácie riadené národnými výbormi boli riadené tak, aby v príslušných odvetviach a odboroch kvalitne, pohotovo a hospodárne uspokojovali predovšetkým miestne potreby obyvateľstva, najmä službami, výrobou, dopravou, výstavbou obcí a miest, údržbou bytového fondu, zdravotníckych, školských a kultúrnych zariadení a aby svojou činnosťou prispievali k rozvoju národného hospodárstva.

Štátne hospodárske organizácie sa zapisovali do podnikového registra. Orgán, ktorý štátnu hospodársku organizáciu zriadil, mal povinnosť vydať zriaďovaciu listinu a určiť majetok, ktorý sa organizácii zveruje do správy. Zriaďovacia listina musela obsahovať:

¹ Zákon č. 69/1967 Zb. o národných výboroch ich definoval ako orgánmi socialistickej štátnej moci a správy v krajoch, okresoch a obciach. Národné výbory boli zastupiteľské zbory zložené z poslancov, ktorí boli volení na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním. Po roku 1989 boli národné výbory nahradené miestnou samosprávou a miestnou štátnou správou.

- i) názov organizácie a jej sídlo; názov musí vylučovať možnosť zámeny s názvami iných organizácií a má vyjadrovať o akú formu štátnej hospodárskej organizácie ide,
 - ii) predmet činnosti,
 - iii) označenie orgánu, ktorý organizáciu zriadil, a označenie orgánu priamo nadriadeného,
 - iv) deň, ku ktorému má byť organizácia zapísaná do podnikového registra.
- c) **rozpočtové a iné štátne organizácie** – rozpočtové organizácie boli zriaďované najmä na úseku štátnej správy a riadenia hospodárstva, na úseku kultúry a zdravotníctva. Rozpočtové organizácie vykonávali hospodársku činnosť len v rozsahu nevyhnutnom pre plnenie svojich úloh. Rozpočtovými organizáciami boli štátne organizácie, ktoré boli svojimi príjmami a výdavkami zapojené na štátny rozpočet federácie alebo republiky alebo na rozpočet národného výboru a s týmito prostriedkami hospodárili samostatne a podľa vopred určeného rozpočtu,
- d) **družstevné organizácie** – boli družstvá, družstevné podniky, spoločné podniky, zväzy družstiev a Ústredná rada družstiev. Zriaďovanie družstevných organizácií, ich právne pomery a hospodárenie, ako aj ich organizáciu a riadenie a ďalšie právne pomery upravovali príslušné zákony².

² Napr. Zákon č. 122/1975 (neskôr 90/1988 Zb.) o poľnohospodárskom družstevníctve, Zákon č. 94/1988 Zb. o bytovom, spotrebnom a výrobnom družstevníctve, iné osobitné predpisy.

- e) **spoločenské organizácie** – pôsobili najmä v politickej, kultúrnej a sociálnej oblasti a svojou činnosťou mali prispievať „k rozvoju socialistických spoločenských vzťahov“.
- f) iné organizácie, ktorých činnosť prispieva k rozvoju socialistických vzťahov.

Socialistické organizácie mali právnu subjektivitu a boli považované za právnické osoby.

1.2 Postavenie obchodných spoločností v rámci ObZ

Právne postavenie obchodných spoločností a ich formy v súčasnosti upravuje ObZ, ktorý rozlišuje nasledujúce právne formy obchodných spoločností:

- a) osobné:
 - i) verejná obchodná spoločnosť,
 - ii) komanditná spoločnosť.
- b) kapitálové:
 - i) spoločnosť s ručením obmedzeným,
 - ii) akciová spoločnosť,
 - iii) jednoduchá spoločnosť na akcie,
 - iv) družstvo.

Pre úplnosť je treba ešte spomenúť, že za právnické osoby, ktoré môžu vykonávať podnikateľskú činnosť je treba považovať aj štátny podnik a obchodné spoločnosti založené podľa práva Európskej únie, ktorými sú:

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- a) Európska spoločnosť (Societas Europaea),
- b) Európske družstvo (Societas Cooperativa Europaea),
- c) Európske zoskupenie hospodárskych záujmov.

1.3 Verejná obchodná spoločnosť

Podľa ustanovenia § 76 ObZ je verejnou obchodnou spoločnosťou (ďalej len „**VOS**“) spoločnosť, v ktorej aspoň dve osoby podnikajú pod spoločným obchodným menom a ručia za záväzky spoločnosti spoločne a nerozdielne všetkým svojím majetkom. Osobné ručenie spoločníkov za záväzky spoločnosti je možné považovať za jednu z hlavných nevýhod VOS.

Spoločenská zmluva

Spoločenská zmluva spoločnosti musí povinne obsahovať nasledujúce ustanovenia:

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- b) určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby,
- c) predmet podnikania spoločnosti.

Práva a povinnosti spoločníkov môžu byť podrobnejšie upravené v spoločenskej zmluve. Na zmenu spoločenskej zmluvy sa povinne vyžaduje súhlas všetkých spoločníkov spoločnosti. Spoločenská zmluva môže určiť aj povinnosť spoločníkov vložiť do spoločnosti určitý vklad, ktorý sa automaticky stáva majetkom spoločnosti. Vklady spoločníkov do spoločnosti môžu byť buď peňažné alebo nepeňažné.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Konanie v mene spoločnosti a obchodné vedenie spoločnosti

Podľa zákonnej úpravy (§ 81 ObZ) sú na obchodné vedenie spoločnosti oprávnení všetci spoločníci. Spoločníci môžu v spoločenskej zmluve poveriť obchodným vedením spoločnosti sčasti alebo úplne jedného alebo viacerých spoločníkov, ostatní spoločníci toto oprávnenie v tomto rozsahu strácajú. Poverený spoločník je povinný sa riadiť rozhodnutím, ktoré prijali spoločníci väčšinou hlasov. Ak spoločenská zmluva neurčuje niečo iné, má každý spoločník jeden hlas. Každý zo spoločníkov je oprávnený nahliadať do všetkých dokladov spoločnosti.

Zisk dosiahnutý spoločnosťou sa delí medzi spoločníkov, ak spoločenská zmluva neustanovuje niečo iné, rovným dielom.

Štatutárnym orgánom verejnej obchodnej spoločnosti (osobami oprávnenými konať v mene spoločnosti) sú všetci spoločníci. Zákonná úprava predpokladá, že každý zo spoločníkov je oprávnený konať samostatne. Spoločenská zmluva môže určiť, že spoločníci konajú v mene spoločnosti spoločne.

Ak sú na konanie v mene spoločnosti vo všetkých jej záležitostiach spoločenskou zmluvou poverení len niektorí spoločníci, sú len títo spoločníci jej štatutárnym orgánom.

Ručenie za záväzky spoločnosti

Ustanovenie § 86 určuje, že VOS zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom. Spoločníci ručia za záväzky spoločnosti všetkým svojím majetkom spoločne a nerozdielne. Spoločník, ktorý do spoločnosti pristúpi neskôr, ručí aj za záväzky, ktoré vznikli pred jeho vstupom. Takýto spoločník však môže požadovať, aby mu ostatní spoločníci poskytli náhradu za jeho plnenie.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Zrušenie a likvidácia VOS

VOS sa, okrem prípadov uvedených v § 68 ObZ, zrušuje a vstupuje do likvidácie, ak nastanú niektoré z nasledujúcich okolností:

- a) ak bola zmluva uzavretá na dobu neurčitú, výpoveďou spoločníka podanou najneskôr šesť mesiacov pred uplynutím kalendárneho roka, ak spoločenská zmluva neurčuje niečo iné,
- b) ak niektorý zo spoločníkov poruší podstatným spôsobom spoločenskú zmluvu, môže súd na návrh iného spoločníka spoločnosť zrušiť.
- c) smrťou jedného zo spoločníkov, ibaže spoločenská zmluva pripúšťa, aby sa spoločníkom stal dedič, ten sa o svoju účasť prihlási a v spoločnosti zostávajú aspoň dvaja ďalší spoločníci,
- d) zánikom právnickej osoby, ktorá je spoločníkom,
- e) vyhlásením konkurzu na majetok niektorého zo spoločníkov alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku,
- f) pozbavením alebo obmedzením spôsobilosti na právne úkony niektorého zo spoločníkov,
- g) doručením exekučného príkazu na podiel spoločníka,
- h) z ďalších dôvodov určených v spoločenskej zmluve.

V prípadoch určených v ObZ sa môžu zostávajúci spoločníci zmenou spoločenskej zmluvy dohodnúť, že spoločnosť trvá aj naďalej bez spoločníka, ktorého sa dôvod zániku

...

,

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

týka. Takúto dohodu o zmene spoločenskej zmluvy je potrebné urobiť v lehote troch mesiacov od zrušenia spoločnosti, inak toto právo zaniká a spoločnosť vstupuje do likvidácie.

1.3.1 Komanditná spoločnosť

ObZ v ustanovení § 93 definuje komanditnú spoločnosť ako spoločnosť, v ktorej jeden alebo viac spoločníkov ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri (komanditisti) a jeden alebo viac spoločníkov celým svojím majetkom (komplementári).

Komanditnú spoločnosť je možné považovať za predstupeň kapitálových spoločností. V KS sa snúbia prvky kapitálových spoločností – t.j. spoločník, ktorý povinne vkladá do spoločnosti určitý kapitál a neručí za záväzky spoločnosti svojím osobným majetkom a prvky osobných spoločností t.j. spoločník, ktorý do spoločnosti nevkladá kapitál, ale ručí za záväzky spoločnosti svojím osobným majetkom a je štatutárnym orgánom spoločnosti.

Toto rozdelenie spoločníkov podčiarkuje aj ObZ, ktorý ustanovuje (§93 ods. 2), že na právne postavenie KS sa primerane použijú ustanovenia tohto zákona o verejnej obchodnej spoločnosti a na právne postavenie komanditistov ustanovenia o spoločnosti s ručením obmedzeným.

Obchodné vedenie a konanie v mene spoločnosti

Na obchodné vedenie spoločnosti sú oprávnení iba komplementári. V ostatných záležitostiach rozhodujú komplementári spoločne s komanditistami väčšinou hlasov a za predpokladu, že spoločenská zmluva neobsahuje inú úpravu.

Štatutárnym orgánom spoločnosti sú komplementári. Pokiaľ zo spoločenskej zmluvy nevyplýva niečo iné, je každý komplementár oprávnený konať za spoločnosť samostatne.

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Vklady spoločníkov

Komanditista je povinný vložiť do spoločnosti vklad vo výške určenej spoločenskou zmluvou, najmenej však vo výške 250 eur. Vklad je povinný splatiť v lehote určenej spoločenskou zmluvou, inak bez zbytočného odkladu po vzniku spoločnosti, prípadne po vzniku svojej účasti v spoločnosti. Spoločnosť nesmie komanditistom vrátiť ich vklady.

Spoločenská zmluva

Spoločenská zmluva musí obsahovať minimálne nasledujúce ustanovenia:

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- b) určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby,
- c) predmet podnikania,
- d) určenie, ktorí zo spoločníkov sú komplementári a ktorí komanditisti; pri osobách, ktoré sú komplementármi, sa uvádza aj rodné číslo fyzickej osoby alebo identifikačné číslo právnickej osoby, ak bolo pridelené; pri zahraničnej fyzickej osobe sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené,
- e) výšku vkladu každého komanditistu.

Na zmenu spoločenskej zmluvy je potrebný súhlas všetkých spoločníkov. Pri hlasovaní má každý spoločník jeden hlas, ak spoločenská zmluva neurčuje iný počet hlasov.

...

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Zrušenie a likvidácia spoločnosti

Obchodný zákonník obsahuje pomerne stručnú úpravu likvidácie KS. Obchodný zákonník ustanovuje, že smrť komanditistu alebo strata alebo obmedzenie jeho spôsobilosti na právne úkony alebo vyhlásenie konkurzu na jeho majetok alebo zamietnutie návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku nie je dôvodom zrušenia spoločnosti. Spoločnosť sa nezrušuje ani zánikom právnickej osoby, ktorá je komanditistom.

Pri vyhlásení konkurzu na majetok komanditistu alebo pri zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku zaniká účasť komanditistu v spoločnosti a jeho nárok na vyrovnací podiel sa stáva súčasťou konkurznej podstaty. Ak zanikne účasť všetkých komanditistov, môžu sa komplementári dohodnúť, že sa komanditná spoločnosť mení bez likvidácie na verejnú obchodnú spoločnosť.

Napriek skutočnosti, že KS v sebe nesie ako známky osobnej spoločnosti, tak aj kapitálovej spoločnosti jej právna úprava v ObZ je pomerne stručná. Zákon ponecháva spoločníkom značnú voľnosť na určenie pravidiel fungovania a vnútornú úpravu pomerov v rámci KS.

1.3.2 Spoločnosť s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným je s odstupom najrozšírenejšou formou obchodnej spoločnosti. ObZ definuje SRO ako spoločnosť, ktorej základné imanie tvoria vopred určené vklady spoločníkov. Spoločnosť môže založiť jedna osoba. Spoločnosť môže mať najviac 50 spoločníkov.

...

,

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Spoločenská zmluva spoločnosti

Spoločenská zmluva SRO musí podľa ustanovenia § 110 ObZ obsahovať minimálne nasledujúce ustanovenia:

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- b) určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby,
- c) predmet podnikania (činnosti),
- d) výšku základného imania a výšku vkladu každého spoločníka a výšku splatených vkladov pri založení spoločnosti včítane spôsobu a lehoty splácania vkladu, a pokiaľ ide o nepeňažné vklady, aj ich predmet a určenie peňažnej sumy, v akej sa nepeňažný vklad započítava na vklad spoločníka, ku ktorému sa zaviazal,
- e) mená a bydliská a rodné čísla prvých konateľov spoločnosti a spôsob, akým konajú v mene spoločnosti; pri zahraničnej fyzickej osobe sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené,
- f) mená a bydliská a rodné čísla členov prvej dozornej rady, pokiaľ sa zriaďuje; pri zahraničnej fyzickej osobe sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené,
- g) určenie správcu vkladov podľa § 60 ods. 1,
- h) výšku rezervného fondu, ak spoločnosť vytvára rezervný fond pri svojom vzniku, a výšku, do ktorej je spoločnosť povinná rezervný fond dopĺňať, a spôsob dopĺňania,

...

,

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- i) výhody poskytnuté osobám podieľajúcim sa na založení spoločnosti alebo na činnostiach smerujúcich k nadobudnutiu oprávnenia na jej činnosť,
- j) predpokladané náklady spoločnosti súvisiace so založením a vznikom spoločnosti,
- k) ďalšie údaje, ak tak ustanovuje zákon.

Zákon tiež umožňuje SRO vydať stanovky, ktoré upravujú vnútornú organizáciu spoločnosti a podrobnejšie niektoré záležitosti obsiahnuté v spoločenskej zmluve. Na zmenu spoločenskej zmluvy je potrebný súhlas všetkých spoločníkov spoločnosti. Spoločenská zmluva však môže určiť, že o zmene spoločenskej zmluvy môže rozhodovať aj valné zhromaždenie.

Ručenie

ObZ ustanovuje, že SRO zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Osobné ručenie spoločníka za záväzky spoločnosti je vylúčené, nakoľko spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri.

Plnenie za spoločnosť poskytnuté z dôvodu ručenia sa započítava na splatenie vkladu, inak môže spoločník požadovať náhradu od spoločnosti. Ak nemôže dosiahnuť túto náhradu, môže požadovať náhradu od každého z ostatných spoločníkov v rozsahu, v akom sa svojím vkladom podieľa na základnom imaní spoločnosti.

...

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Základné imanie spoločnosti

Hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 5 000 eur. Vklad každého spoločníka spoločnosti musí dosahovať minimálnu hodnotu 750 eur.

Podľa ustanovenia § 109 ods. 2 sa na založení spoločnosti môže každý spoločník zúčastniť iba jedným vkladom. Výška vkladu sa môže pre jednotlivých spoločníkov určiť rozdielne, musí však byť vyjadrená kladným celým číslom³. Súčet celkovej hodnoty vkladov spoločníkov tvorí základné imanie spoločnosti.

Zákon umožňuje spoločníkom vložiť do základného imania spoločnosti aj iný ako peňažný vklad. Ak sa spoločník zaväzuje vložiť do spoločnosti nepeňažný vklad, musí spoločenská zmluva obsahovať určenie predmetu nepeňažného vkladu a určenie peňažnej sumy, v akej sa nepeňažný vklad započítava na vklad spoločníka, ku ktorému sa zaviazal.

Orgány spoločnosti

SRO má dva základné orgány a to

- a) valné zhromaždenie a
- b) konateľov.

Valné zhromaždenie

Valné zhromaždenie je najvyšším orgánom spoločnosti. Do jeho pôsobnosti patrí:

³ Výnimku predstavujú vklady, ktoré boli pôvodne vjadrené v slovenských korunách a boli prepočítané výmenným kurzom.

7

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- a) schválenie konaní urobených osobami konajúcimi v mene spoločnosti pred jej vznikom,
- b) schvaľovanie riadnej individuálnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky a rozhodnutie o rozdelení zisku alebo úhrade strát,
- c) schvaľovanie stanov a ich zmien, ak zákon neustanovuje inak,
- d) rozhodovanie o zmene spoločenskej zmluvy (§ 141), ak je zákonom alebo spoločenskou zmluvou zverené do pôsobnosti valného zhromaždenia,
- e) rozhodovanie o zvýšení alebo znížení základného imania a rozhodovanie o nepeňažnom vklade,
- f) vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie konateľov,
- g) vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie členov dozornej rady,
- h) rozhodovanie o vylúčení spoločníka,
- i) rozhodovanie o zrušení spoločnosti alebo o zmene právnej formy, ak to spoločenská zmluva pripúšťa,
- j) rozhodovanie o schválení zmluvy o predaji podniku alebo zmluvy o predaji časti podniku,
- k) ďalšie otázky, ktoré do pôsobnosti valného zhromaždenia zveruje zákon, spoločenská zmluva alebo stanovy spoločnosti.

...

,

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Konatelia

Konatelia sú štatutárnym orgánom spoločnosti. Spoločnosť môže vymenovať jedného alebo viacerých konateľov. Ak je vymenovaných viacero konateľov, tak každý z nich je oprávnený zastupovať spoločnosť samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

Na rozdiel od osobných spoločností môže byť štatutárnym orgánom spoločnosti len fyzická osoba, v prípade osobných spoločností to môže byť aj právnická osoba. „Podľa ustanovenia § 133 ods. 3 ObZ môže obmedziť konateľské oprávnenia iba spoločenská zmluva alebo valné zhromaždenie. Také obmedzenie je však voči tretím osobám neúčinné. Na rozhodnutie o obchodnom vedení spoločnosti, ktoré patrí do pôsobnosti konateľov, sa vyžaduje súhlas väčšiny konateľov, ak spoločenská zmluva neurčí vyšší počet hlasov“ (Ovečková, 2005).

„Od oprávnenia konať v mene spoločnosti navonok treba odlíšiť oprávnenie na obchodné vedenie spoločnosti. Obchodným vedením spoločnosti sa rozumie rozhodovanie o vnútorných záležitostiach spoločnosti. Pokiaľ toto rozhodovanie nie je zverené zákonom alebo spoločenskou zmluvou do pôsobnosti buď valného zhromaždenia alebo dozornej rady spoločnosti“ (Ovečková, 2005 s. 459). Vnútornými záležitosťami spoločnosti sa myslí rozhodovanie o základných otázkach rozvoja spoločnosti a jej obchodnej politike. O otázkach obchodného vedenia spoločnosti rozhodujú konatelia spoločnosti vždy ako kolektívny orgán a ak je vymenovaných viacero konateľov, tak rozhodujú spravidla nadpolovičnou väčšinou.

Podľa ustanovenia § 135a ObZ sú konatelia povinní vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. ObZ pojem odborná starostlivosť nedefinuje, príkladmo však uvádza, konatelia sú povinní:

- a) zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia,

...

,

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- b) zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej spoločníkov,
- c) pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých spoločníkov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.

Na konateľov sa tiež vzťahuje aj zákaz konkurencie. To znamená, že konateľ podľa ustanovenia § 136 ods. 1 ObZ nesmie:

- a) vo vlastnom mene alebo na vlastný účet uzavierať obchody, ktoré súvisia s podnikateľskou činnosťou spoločnosti,
- b) sprostredkovať pre iné osoby obchody spoločnosti,
- c) zúčastňovať sa na podnikaní inej spoločnosti ako spoločník s neobmedzeným ručením a
- d) vykonávať činnosť ako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho alebo iného orgánu inej právnickej osoby s podobným predmetom podnikania, ibaže ide o právnickú osobu, na ktorej podnikaní sa zúčastňuje spoločnosť, v ktorej vykonáva pôsobnosť konateľa alebo v ktorej je spoločníkom niektorý z jej spoločníkov alebo osoba, ktorá je ovládaná tou istou osobou ako spoločník.

SRO môže fakultatívne zriadiť aj dozornú radu. Táto možnosť sa však v praxi využíva iba veľmi zriedka. Ide najmä o prípady SRO, ktoré vykonávajú regulované činnosti a z osobitných zákonov vyplýva, že musia mať zriadenú dozornú radu (napr. spoločnosti prevádzkujúce hazardné hry).

Zrušenie a likvidácia spoločnosti

SRO sa zrušuje môže zrušiť z nasledujúcich dôvodov:

...

,

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- a) spoločníci alebo konatelia sa môžu domáhať zrušenia spoločnosti súdnou cestou z dôvodov uvedených v zákone, spoločenskej zmluve alebo v stanovách spoločnosti,
- b) z iných dôvodov uvedených v spoločenskej zmluve.

1.4 Akciová spoločnosť

ObZ definuje AS ako spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou.

AS môže založiť buď jedna právnická osoba alebo dve a viac fyzických osôb. Minimálna hodnota základného imania AS je 25 000,- eur. Zakladateľská zmluva alebo zakladateľská listina musí byť vyhotovená vo forme notárskej zápisnice a musí obsahovať aj návrh stanov.

ObZ určuje, že AS môže byť súkromnou akciovou spoločnosťou alebo verejnou akciovou spoločnosťou. Za verejnú akciovú spoločnosť sa považuje spoločnosť, ktorej všetky akcie alebo časť akcií boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, ktorý sa nachádza alebo ktorý sa prevádzkuje v niektorom zo zmluvných štátov Dohody o Európskom hospodárskom priestore.

V tomto prípade je nutné podotknúť, že verejných akciových spoločností je v Slovenskej republike úplné minimum. Väčšina verejných akciových spoločností vznikla ešte počas privatizácie v 90. rokoch.

Akcia predstavuje práva akcionára ako spoločníka podieľať sa na spoločnosti na jej riadení, zisku a na likvidačnom zostatku po zrušení spoločnosti s likvidáciou, ktoré sú spojené s akciou ako s cenným papierom.

...

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Akcie musia obsahovať nasledujúce náležitosti:

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- b) menovitú hodnotu,
- c) označenie, či akcia znie na doručiteľa alebo na meno; akcie na doručiteľa môžu byť vydané len ako zaknihované akcie,
- d) výšku základného imania a počet všetkých akcií spoločnosti k dátumu vydania emisie akcií,
- e) dátum vydania emisie akcií.

Akcia môže byť vydaná vo forme :

- a) **listinnej akcie** – t.j. v podobe cenného papiera. Listinné akcie môžu znieť len na meno. Okrem vyššie uvedených náležitostí obsahuje listinná akcia aj číselné označenie a podpis člena alebo podpisy členov predstavenstva, ktorí sú oprávnení konať za spoločnosť v čase vydania akcie. Listinná akcia ďalej obsahuje aj určenie práv s ňou spojených aspoň s odkazom na úpravu v stanovách. Prevod listinnej akcie sa uskutočňuje rubopisom a odovzdaním akcie. Na účinnosť prevodu akcie na meno voči spoločnosti sa vyžaduje zápis zmeny osoby akcionára v zozname akcionárov vedenom podľa osobitných predpisov. Spoločnosť je povinná zabezpečiť vykonanie zmeny zápisu v zozname akcionárov bezodkladne potom, čo jej bude zmena v osobe akcionára preukázaná.
- b) **zaknihovanej akcie** – t.j. v podobe zaknihovaného cenného papiera – ktorý nemá fyzickú podobu ale je evidovaný na akciovom účte v Centrálnom

...

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

depozitári cenných papierov. Prevod zaknihovanej akcie sa uskutočňuje podľa ustanovení § 22 - 27 Zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch

Pri akciách na meno zabezpečuje spoločnosť vedenie zoznamu akcionárov. Spoločnosť je povinná bez zbytočného odkladu odovzdať zoznam akcionárov centrálnemu depozitárovi cenných papierov. Pri zaknihovaných akciách môže viesť zoznam akcionárov centrálny depozitár cenných papierov.

Základné korporátne dokumenty

Základným dokumentom o založení AS je zakladateľská listina alebo zakladateľská zmluva, ktorá musí obsahovať nasledujúce náležitosti:

- a) obchodné meno, sídlo a predmet podnikania (činnosti),
- b) navrhované základné imanie,
- c) počet akcií, ich menovitú hodnotu, formu a podobu; ak sa majú vydať akcie rôznych druhov, ich názov a opis práv s nimi spojených; údaj o obmedzení prevoditeľnosti akcií, ak majú byť vydané akcie na meno, ktorých prevoditeľnosť je obmedzená,
- d) emisný kurz, za ktorý spoločnosť akcie vydáva,
- e) počet akcií, ktoré upisujú jednotliví zakladatelia,
- f) určenie predmetu nepeňažného vkladu a určenie peňažnej sumy, v akej sa nepeňažný vklad započítava za plnenie emisného kurzu akcií, ktoré zakladateľ upísal, ak sa zakladateľ zaväzuje vložiť do spoločnosti nepeňažný vklad,
- g) určenie správcu vkladov podľa § 60 ods. 1,
- h) predpokladané náklady spoločnosti súvisiace s jej založením a vznikom.

...

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Pri akciovej spoločnosti je zakladateľská listina alebo zakladateľská zmluva „jednorazový dokument“, ktorý sa v priebehu jej existencie už nemení. Zmeny v základnom imaní, vnútornej štruktúre, pôsobnosti jednotlivých orgánov sa zaznamenávajú už iba v stanovách spoločnosti.

Stanovy spoločnosti musia obsahovať minimálne nasledujúce náležitosti:

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- b) predmet podnikania (činnosti),
- c) výšku základného imania a spôsob splácania akcií; prípadne aj podmienenú výšku základného imania,
- d) počet akcií, ich menovitú hodnotu a podobu, ako aj určenie, či akcie znejú na meno alebo na doručiteľa, ak spoločnosť vydáva akcie v oboch formách, počet akcií na doručiteľa a počet akcií na meno, prípadne uvedenie obmedzenia prevoditeľnosti akcií na meno,
- e) spôsob zvolávania valného zhromaždenia, jeho pôsobnosť a spôsob jeho rozhodovania,
- f) počet členov predstavenstva, dozornej rady alebo iných orgánov, ako aj vymedzenie ich pôsobnosti a spôsob rozhodovania,
- g) výšku začiatočného rezervného fondu a výšku, do ktorej je spoločnosť povinná ho dopĺňať, a spôsob dopĺňania,
- h) spôsob rozdelenia zisku,
- i) dôsledky porušenia povinnosti splatiť včas upísané akcie,
- j) spôsob zvyšovania a znižovania základného imania,

...

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- k) postup pri dopĺňaní a zmene stanov,
- l) vydávanie rôznych druhov akcií ich označenie, počet a práva s nimi spojené a
- m) pravidlá pre vydávanie dlhopisov a práva s dlhopismi spojené.

Ručenie akcionárov

Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti.

Orgány AS

Povinne vytváranými orgánmi v akciovej spoločnosti sú:

- a) valné zhromaždenie,
- b) dozorná rada,
- c) predstavenstvo.

Ad a) Valné zhromaždenie

Do pôsobnosti valného zhromaždenia patrí:

- a) zmena stanov, ak zákon neustanovuje inak,
- b) rozhodnutie o zvýšení a znížení základného imania, o poverení predstavenstva zvýšiť základné imanie, vydanie prioritných dlhopisov alebo vymeniteľných dlhopisov,
- c) voľba a odvolanie členov predstavenstva, pokiaľ stanovy neurčujú, že ich volí a odvoláva dozorná rada,

...

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- d) voľba a odvolanie členov dozornej rady a iných orgánov určených stanovami, s výnimkou členov dozornej rady volených a odvolávaných,
- e) schválenie riadnej individuálnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky, rozhodnutie o rozdelení zisku alebo úhrade strát a určení tantiém,
- f) rozhodnutie o premene akcií vydaných ako listinné cenné papiere na zaknihované cenné papiere a naopak,
- g) rozhodnutie o zrušení spoločnosti a o zmene právnej formy,
- h) rozhodnutie o skončení obchodovania s akciami spoločnosti na burze a rozhodnutie o tom, že spoločnosť prestáva byť verejnou akciovou spoločnosťou,
- i) schvaľovanie pravidiel odmeňovania členov orgánov spoločnosti a ich zmien; stanovy spoločnosti, ktorá nie je verejnou akciovou spoločnosťou, môžu určiť, že pravidlá odmeňovania schvaľuje dozorná rada,
- j) rozhodovanie o schválení zmluvy o prevode podniku alebo zmluvy o prevode časti podniku,
- k) rozhodnutie o ďalších otázkach, ktoré zákon alebo stanovy zahŕňajú do pôsobnosti valného zhromaždenia.

Vzhľadom na charakter akciovej spoločnosti sú veľmi podrobne upravené aj formálne požiadavky na zvolanie valného zhromaždenia a dokonca aj na obsah pozvánok, kedy pozvánka na valné zhromaždenie musí obsahovať:

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,

- b) miesto, dátum a hodinu konania valného zhromaždenia,
- c) označenie, či sa zvoláva riadne alebo mimoriadne valné zhromaždenie,
- d) program rokovania valného zhromaždenia,
- e) rozhodujúci deň na uplatnenie práva účasti na valnom zhromaždení, ak spoločnosť vydala zaknihované akcie.

V prípade verejných akciových spoločností sú požiadavky na zvolenie valných zhromaždení ešte podrobnejšie a formálnejšie. ObZ (§184a) ustanovuje približne 20 ďalších náležitostí, ktoré musí pozvánka na valné zhromaždenie verejnej akciovej spoločnosti spĺňať.

Stanovy akciovej spoločnosti môžu upraviť aj možnosť korešpondenčného hlasovania alebo elektronického hlasovania akcionára na valnom zhromaždení.

Predstavenstvo

Štatutárnym orgánom spoločnosti je predstavenstvo. Podľa ustanovenia § 191 ObZ predstavenstvo rozhoduje o všetkých záležitostiach spoločnosti, pokiaľ nie sú týmto zákonom alebo stanovami vyhradené do pôsobnosti valného zhromaždenia alebo dozornej rady. Pokiaľ stanovy neurčia inak, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý člen predstavenstva. Členovia predstavenstva, ktorí konajú v mene spoločnosti, a spôsob, ktorým tak robia, sa zapisujú do obchodného registra.

Rovnako ako pri štatutárnom orgáne SRO môžu stanovy AS obsahovať obmedzenia práva predstavenstva konať v mene spoločnosti. Avšak takéto obmedzenia sú neúčinné voči tretím osobám.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Členov predstavenstva volí a odvoláva valné zhromaždenie spoločnosti. Stanovy môžu túto kompetenciu preniesť aj na dozornú radu. Funkčné obdobie členov predstavenstva nesmie byť dlhšie ako päť rokov. Členovia predstavenstva môžu byť znovuzvolení. Členovia predstavenstva sú povinní vykonávať svoju funkciu s odbornou starostlivosťou. Podobne ako pri konateľoch SRO sa na členov predstavenstva vzťahuje zákaz konkurencie. Členovia predstavenstva nesmú:

- a) vo vlastnom mene alebo na vlastný účet uzavierať obchody, ktoré súvisia s podnikateľskou činnosťou spoločnosti,
- b) sprostredkovať pre iné osoby obchody spoločnosti,
- c) zúčastňovať sa na podnikaní inej spoločnosti ako spoločník s neobmedzeným ručením a
- d) vykonávať činnosť ako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho alebo iného orgánu inej právnickej osoby s podobným predmetom podnikania, ibaže ide o spoločnosť, na ktorej podnikaní sa zúčastňuje spoločnosť, ktorej štatutárneho orgánu je členom alebo v ktorej je akcionárom niektorý z jej akcionárov alebo osoba, ktorá je ovládaná tou istou osobou ako akcionár.

Stanovy môžu zákaz konkurencie aj rozšíriť na činnosti, ktoré nie sú predpokladané v ObZ alebo iných predpisoch.

Dozorná rada

ObZ ustanovuje, že dozorná rada slúži ako orgán, ktorý dohliada na výkon pôsobnosti predstavenstva a uskutočňovanie podnikateľskej činnosti spoločnosti. „V rámci výkonu dohľadu nad podnikateľskou činnosťou sú členovia dozornej rady oprávnení nahliadať do

...

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

všetkých účtovných a obchodných dokladov spoločnosti, kontrolovať riadne vedenie účtovníctva a výkazníctva a sú tiež oprávnení dohliadať, či spoločnosť plní svoje záväzky, ktoré jej vyplývajú z compliance“ .

ObZ ustanovuje, že dozorná rada musí mať najmenej troch členov. Dve tretiny členov dozornej rady volí a odvoláva valné zhromaždenie. V spoločnostiach, ktoré majú viac ako 50 zamestnancov volia jednu tretinu členov dozornej rady zamestnanci.

Toto ustanovenie je možné do istej miery považovať za diskriminačné, nakoľko existuje značné množstvo spoločností, ktoré majú inú právnu formu a súčasne aj viac ako 50 zamestnancov, ale nemajú takúto povinnosť. Voľba jednej tretiny členov dozornej rady je do istej miery prevzatá z nemeckej právnej úpravy a je ju do istej miery možné považovať za analógiu k inštitútu „*Mitbestimmungsrecht*“⁴. Členom dozornej rady, ktorý je volený zamestnancami môže byť len zamestnanec spoločnosti hlavnom pracovnom pomere.

Stanovy môžu tiež určiť, že počet členov dozornej rady, ktorých sú oprávnení voliť zamestnanci je vyšší, avšak nesmie byť vyšší ako počet členov, ktorých volí valné zhromaždenie spoločnosti. Funkčné obdobie členov dozornej rady nesmie dlhšie ako päť rokov. Členom dozornej rady môže byť iba fyzická osoba a nesmie ním byť člen predstavenstva alebo prokurista.

Dozorná rada rozhoduje väčšinou hlasov svojich členov.

⁴ *Mitbestimmungsrecht* – je pojem z nemeckého práva na základe, ktorého majú zamestnanci pomerne silné práva voči zamestnávateľovi (ide najmä o účasť zamestnancov v dozornej rade)

1.4.1 Jednoduchá spoločnosť na akcie

JSA predstavuje v slovenskom obchodnom práve nóvum. Táto forma obchodnej spoločnosti bola zavedená do Obchodného zákonníka novelou č. 389/2015 Z.z., ktorá vstúpila do platnosti od 01.01.2017. Dôvodová správa k Zákonu č. 389/2015 Z.z. uvádza, že zavedenie JSA do úpravy obchodného zákonníka malo za cieľ „vytvoriť novú formu obchodnej spoločnosti, ktorá ponúkne komplexné riešenie pre rizikové investovanie do obchodných spoločností. Príkladom takéhoto investovania sú investície do startupov, ako podnikateľských iniciatív s vysokým inovačným a rastovým potenciálom, ktoré si nemôžu zabezpečiť financovanie prostredníctvom bánk. Pri rizikovom investovaní do základného imania spoločností je nevyhnutné flexibilné nastavenie vstupu, koexistencie a výstupu investora nad rámec toho, čo umožňujú v súčasnosti existujúce formy spoločností v právnom poriadku SR“.

Obchodný zákonník definuje JSA ako spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. S akciami spoločnosti sú spojené práva akcionára ako spoločníka podieľať sa podľa zákona a stanov spoločnosti na jej riadení, zisku a na likvidačnom zostatku po zrušení spoločnosti s likvidáciou. Spoločnosť môže založiť jedna osoba alebo viacero osôb. Hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 1 euro. Pred vznikom spoločnosti musí byť upísaná celá hodnota základného imania a splatené všetky vklady. Podobne ako pri AS zakladateľská zmluva alebo zakladateľská listina JSA sa musí vyhotoviť vo forme notárskej zápisnice o právnom úkone.

Zakladateľská listina musí podľa ustanovenia § 220u ObZ obsahovať nasledujúce údaje:

- a) obchodné meno, sídlo a predmet podnikania (činnosti),
- b) navrhované základné imanie,

...

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- c) počet akcií, ich menovitú hodnotu; ak sa majú vydať akcie rôznych druhov, ich názov,
- d) emisný kurz, za ktorý spoločnosť akcie vydáva,
- e) počet akcií, ktoré upisujú jednotliví zakladatelia,
- f) určenie predmetu nepeňažného vkladu a určenie peňažnej sumy, v akej sa nepeňažný vklad započítava na plnenie emisného kurzu akcií, ktoré zakladateľ upísal, ak sa zakladateľ zaväzuje vložiť do spoločnosti nepeňažný vklad,
- g) určenie správcu vkladov podľa § 60 ods. 1,
- h) rozhodnutie o založení spoločnosti,
- i) rozhodnutie o schválení stanov spoločnosti,
- j) rozhodnutie o členoch orgánov spoločnosti, ktorých je podľa stanov oprávnené voliť valné zhromaždenie.

Orgány spoločnosti

Orgánmi spoločnosti sú:

- a) valné zhromaždenie
- b) predstavenstvo – zmysle ustanovenia § 220zc je predstavenstvo orgán, ktorý riadi činnosť spoločnosti a koná v jej mene. Predstavenstvo rozhoduje o všetkých záležitostiach spoločnosti, ak nie sú zákonom alebo stanovami vyhradené do pôsobnosti valného zhromaždenia alebo iného orgánu spoločnosti. Ak stanovy neurčia inak, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý člen predstavenstva. Členovia predstavenstva a spôsob, akým konajú v

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

mene spoločnosti, sa zapisuje do obchodného registra. Ak môžu v mene spoločnosti konať len niektorí z nich, uvedie sa to v obchodnom registri

- c) stanovy môžu určiť, že sa zriaďuje dozorná rada.

Zákon ďalej ustanovuje, že JSA zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom, pričom akcionár neručí za záväzky spoločnosti.

Obchodný zákonník (§ 220i) umožňuje JSA vydávať aj kmeňové akcie a akcie s osobitými právami, ktoré môžu spočívať najmä:

- a) rozsahu nároku na podiel zo zisku alebo na likvidačnom zostatku inak ako pomerom menovitej hodnoty akcií k menovitej hodnote akcií všetkých akcionárov; rozsah nároku môže byť určený najmä ako pevný, prednostný, podriadený,
- b) určením počtu hlasov akcionára inak ako pomerom menovitej hodnoty akcií k výške základného imania,
- c) rozsahu práva na poskytovanie informácií o spoločnosti.

Dôvodová správa k Zákonu č. 389/2015 Z.z. širšie definuje JSA „ako hybridnú formu kapitálovej obchodnej spoločnosti preberajúcu niektoré prvky aj s.r.o. aj a.s. Pôjde o novú formu obchodnej spoločnosti, na ktorú sa budú vzťahovať viaceré zákonné ustanovenia o súkromnej akciovej spoločnosti, nepôjde však o podtyp akciovej spoločnosti“.

JSA môže vydávať iba zaknihované akcie na meno. Vedenie zoznamu akcionárov zabezpečuje spoločnosť, v súlade so Zákonom č. 566/2001Z.z. o cenných papieroch a investičných službách. Komentár Iura Edition uvádza, že „základným znakom jednoduchej spoločnosti na akcie je transparentnosť, a teda zverejnenie jej akcionárskej štruktúry – vzhľadom na to, že jednoduchá spoločnosť povinne vydáva len zaknihované akcie na meno,

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

aktualizovaná evidencia akcionárov sa nachádza u príslušného centrálného depozitára (v rámci registra akcionárov) a nie je súčasťou informačného systému ani predmetom zápisov do obchodného registra“. Akcionárska štruktúra JSA sa zverejňuje na webovom sídle CDCP.

Flexibilita právnej úpravy spočíva v možnosti zriadiť k akciám rôzne práva, medzi ktoré patrí napríklad obmedzenie prevoditeľnosti akcií alebo podmienenie možnosti scudziť akcie súhlasom predstavenstva spoločnosti alebo vydať akcie pre zamestnancov alebo pre osoby vykonávajúce služby pre spoločnosť.

Zrušenie a likvidácia JSA

Podobne ako pri ostatných obchodných spoločnostiach sa JSA zrušuje:

- a) v prípadoch uvedených v § 68,
- b) z dôvodov uvedených v zakladateľskej listine, zakladateľskej zmluve alebo v stanovách,
- c) rozhodnutím súdu ak o takéto rozhodnutie požiadajú akcionári alebo predstavenstvo z dôvodov uvedených v zakladateľskej listine, zakladateľskej zmluve alebo stanovách.

JSA môže zmeniť právnu formu len na akciovú spoločnosť. Obchodná spoločnosť alebo družstvo nemôže zmeniť právnu formu na jednoduchú spoločnosť na akcie.

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

1.4.2 Družstvo

Družstvo predstavuje osobitnú formu korporácie, ktorá je upravená v Obchodnom zákonníku spolu s obchodnými spoločnosťami. „Osobitosť družstva tkvie najmä v samospráve (členstvo orgánov družstva je podmienené členstvom v družstve), princíp družstevnej demokracie (jeden členský podiel - jeden hlas) je upravený aj naďalej, a to dispozitívne. Explicitne upravená variabilita výšky vkladov členov družstva (§ 223 ods. 2 a 3) priamo poukazuje na možnosť eliminácie tejto osobitosti družstva“ (ASPI 2019).

„V porovnaní s kapitálovými spoločnosťami je zreteľný rozdiel v kogentnej právnej norme ustanovujúcej právo člena družstva na jednostranné ukončenie účasti v družstve, na ktoré nadväzuje inštitút zapisovaného základného imania družstva do obchodného registra. Táto črta je vyjadrená vo vymedzení družstva ako otvoreného (t.j. neuzavretého) spoločenstva osôb (vstup do družstva je podmienený podaním prihlášky a jej schválením príslušným orgánom družstva, ale nie zmenou základného imania, ako pri následnom originárnom nadobudnutí účasti v kapitálových obchodných spoločnostiach)“ (ASPI 2019).

V ustanovení § 221 ObZ definuje družstvo ako spoločenstvo neuzavretého počtu osôb založené za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov. Družstvo musí mať najmenej päť členov; to neplatí, ak sú jeho členmi aspoň dve právnické osoby. Na trvanie družstva nemá vplyv pristúpenie ďalších členov alebo zánik členstva doterajších členov. Ale členmi družstva vždy počas jeho trvania musia byť najmenej dve právnické osoby alebo päť fyzických osôb.

Družstvo je, podobne ako obchodné spoločnosti, právnickou osobou a za porušenie svojich záväzkov zodpovedá celým svojím majetkom. Členovia družstva za jeho záväzky nezodpovedajú.

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Základné imanie

Ustanovenie § 223 hovorí, že základné imanie družstva tvorí súhrn členských vkladov, ku ktorým sa zaviazali jeho jednotliví členovia. Členský podiel vyjadruje mieru účasti na družstve. Výška členského podielu sa podobne ako pri obchodných spoločnostiach určuje pomerom výšky k základnému imaniu. Minimálne základné imanie, ktoré je možné zapísať do Obchodného registra je 1.250,- eur. Výška členského vkladu môže byť upravená rozdielne pre fyzické a právnické osoby.

Založenie družstva

Družstvo sa zakladá ustanovujúcou schôdzou, ktorá určí:

- a) určuje zapisované základné imanie,
- b) schvaľuje stanovy,
- c) volí predstavenstvo a kontrolnú komisiu.

V súlade s ustanoveniami ObZ zvolí ustanovujúca schôdza členov orgánov družstva. Rozhodnutia sa na ustanovujúcej schôdzi prijímajú jednoduchou väčšinou prítomných, ktorí podali do družstva členskú prihlášku. Priebeh ustanovujúcej schôdze družstva sa overuje prostredníctvom notárskej zápisnice, ktorá musí obsahovať:

- a) zoznam členov družstva,
- b) výšku jednotlivých členských vkladov,
- c) stanovy v znení schválenom ustanovujúcou schôdzou.

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Stanovy družstva

Stanovy družstva musia, podľa ustanovenia § 226 ObZ obsahovať minimálne nasledujúce náležitosti:

- a) obchodné meno a sídlo družstva,
- b) predmet podnikania (činnosti),
- c) vznik a zánik členstva, práva a povinnosti členov k družstvu a družstva k členom,
- d) výšku základného členského vkladu, prípadne aj výšku vstupného vkladu, spôsob splácania členských vkladov a vysporiadanie členského podielu pri zániku členstva,
- e) orgány družstva a počet ich členov, dĺžku ich funkčného obdobia, spôsob ustanovovania, pôsobnosť a spôsob ich zvolávania a rokovania,
- f) spôsob použitia zisku a úhrady prípadnej straty,
- g) tvorbu a použitie nedeliteľného fondu,
- h) ďalšie ustanovenia, ak to vyplýva z tohto zákona.

Stanovy môžu pre fyzické osoby tiež ustanoviť, že podmienkou členstva v družstve je existencia pracovného pomeru k družstvu.

Členstvo

Družstvo vedie zoznam všetkých svojich členov, o ktorých sa zapisujú nasledujúce údaje:

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- a) názov a sídlo právnickej osoby a/alebo meno a bydlisko fyzickej osoby,
- b) výška členského vkladu a
- c) výška, v ktorej bol členský vklad splatený.

Do zoznamu sa bez zbytočného odkladu vyznačia všetky zmeny evidovaných skutočností.

V zmysle ustanovenia § 229 môže člen previesť členské práva a povinnosti len na iného člena družstva. Stanovy môžu takýto prevod vylúčiť alebo podmieniť udelením súhlasu predstavenstva. Proti zamietavému rozhodnutiu sa môže člen odvolať na členskú schôdzu.

Toto ustanovenie sa nevzťahuje na prevod práv a povinností v bytovom družstve.

Členstvo v družstve zaniká:

- a) písomnou dohodou,
- b) vystúpením – členstvo zaniká v čase určenom stanovami, najdlhšie však uplynutím šiestich mesiacov odo dňa, keď člen písomne oznámil vystúpenie predstavenstvu družstva,
- c) vylúčením,
- d) vyhlásením konkurzu na majetok člena,
- e) zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nemajetnosť alebo
- f) zánikom družstva,
- g) smrťou fyzickej osoby, ktorá je členom družstva.

V prípade úmrtia fyzickej osoby môžu členovia požiadať družstvo o členstvo. Ak by nedošlo k schváleniu, tak dedičia majú nárok na vyrovnací podiel.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Orgány družstva

ObZ v § 237 ustanovuje, že orgánmi družstva sú:

- a) členská schôdza,
- b) predstavenstvo,
- c) kontrolná komisia,
- d) v stanovách môže byť určené, že družstvo zriaďuje aj iné orgány.

Do orgánov družstva môžu byť volení len členovia družstva, ktorí dovŕšili vek 18 rokov alebo zástupcovia právnických osôb, ktoré sú členmi družstva.

Právna úprava definuje, že funkčné obdobie členov orgánov družstva určujú stanovy, nesmie však presiahnuť päť rokov. Pri orgánoch, ktoré vzniknú po založení družstva (tzv. „prvé orgány“) je maximálna dĺžka funkčného obdobia len trojročná. Členovia môžu byť do orgánov družstva znovuzvolení.

ObZ ukladá členom orgánov družstva zákaz konkurencie. To znamená, že členovia orgánov družstva nesmú byť podnikateľmi ani členmi štatutárnych a dozorných orgánov právnických osôb s obdobným predmetom činnosti. Stanovy môžu rozsah zákazu konkurencie zúžiť alebo rozšíriť nad zákonom danú úroveň.

Členská schôdza

ČS je najvyšším orgánom družstva. Musí byť zvolaná minimálne raz ročne. Členská schôdza môže byť zvolaná aj vtedy, ak o to požiada jedna tretina členov, kontrolná komisia alebo ak tak ustanovujú stanovy družstva.

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Členská schôdza vykonáva nasledujúce kompetencie:

- a) zmena stanov, ak zákon neustanovuje inak,
- b) voliť a odvolávať členov predstavenstva a kontrolnej komisie,
- c) schvaľovať riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku,
- d) rozhodovať o rozdelení a použití zisku, prípadne spôsobe úhrady straty,
- e) rozhodovať o zvýšení alebo znížení zapisovaného základného imania,
- f) rozhodovať o základných otázkach koncepcie rozvoja družstva,
- g) rozhodovať o splynutí, zlúčení, rozdelení a o inom zrušení družstva alebo zmene právnej formy.

Členská schôdza môže rozhodovať aj o iných záležitostiach, ktoré jej do kompetencie zverujú zákon, statvy alebo si rozhodovanie o nich vyhradila. Zo zasadnutia členskej schôdze sa musí vyhotoviť zápisnica, ktorá obsahuje:

- a) dátum a miesto konania schôdze,
- b) prijaté uznesenia,
- c) výsledky hlasovania,
- d) neprijaté námietky členov, ktorí požiadali o ich zaprotokolovanie.

Obz v ustanovení § 241 ustanovuje, že prílohu zápisnice tvorí zoznam účastníkov schôdze, pozvánka na ňu a podklady, ktoré boli predložené k prerokúvaným bodom.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Predstavenstvo družstva

V zmysle ObZ (§ 243 a nasl.) predstavenstvo riadi činnosť družstva a rozhoduje o všetkých záležitostiach družstva, ktoré nie sú vyhradené inému orgánu.

Predstavenstvo je štatutárnym orgánom družstva.

Predstavenstvo plní uznesenia členskej schôdze a zodpovedá jej za svoju činnosť. Ak zo stanov nevyplýva niečo iné, za predstavenstvo koná navonok predseda alebo podpredseda. Ak je však pre právny úkon, ktorý robí predstavenstvo, predpísaná písomná forma, je potrebný podpis aspoň dvoch členov predstavenstva. Stanovy môžu určiť, že bežnú činnosť družstva organizuje a riadi riaditeľ, ktorého menuje a odvoláva predstavenstvo družstva.

Podobne ako pri výkone funkcie štatutárných orgánov iných obchodných spoločností sú členovia predstavenstva družstva povinní konať s odbornou starostlivosťou.

Kontrolná komisia

V zmysle ObZ je kontrolná komisia oprávnená kontrolovať všetku činnosť družstva a prerokúva sťažnosti jeho členov. Zodpovedá iba členskej schôdzi a je nezávislá od ostatných orgánov družstva. Kontrolná komisia má najmenej troch členov.

Členom kontrolnej komisie nemôže byť člen iného orgánu družstva.

Zrušenie a likvidácia družstva

Družstvo, podobne ako obchodné spoločnosti zaniká výmazom z obchodného registra.

Družstvo sa zrušuje:

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- a) uznesením členskej schôdze, ak ide o zrušenie družstva s likvidáciou alebo o zrušenie družstva bez likvidácie s právnym nástupcom (§ 255),
- b) zrušením konkurzu po splnení rozvrhového uznesenia alebo zrušením konkurzu z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmeny správcu konkurznej podstaty, alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku alebo zastavením konkurzného konania pre nedostatok majetku alebo zrušením konkurzu pre nedostatok majetku, alebo zrušením konkurzu po splnení konečného rozvrhu výťažku,
- c) rozhodnutím súdu – súd môže rozhodnúť o zrušení družstva v nasledujúcich prípadoch:
 - i) ak počet členov družstva klesol pod počet určený v ObZ (t.j. päť fyzických osôb alebo dve právnické osoby),
 - ii) súhrn členských vkladov klesol pod sumu 1.250,- eur,
 - iii) uplynulo šesť mesiacov odo dňa, keď sa skončilo funkčné obdobie orgánov družstva a neboli zvolené nové orgány alebo ak sa v tejto lehote nespĺnila povinnosť zvolať členskú schôdzu družstva, alebo ak družstvo dlhšie ako šesť mesiacov nevykonáva žiadnu činnosť,
 - iv) družstvo porušilo povinnosť vytvárať nedeliteľný fond vo výške minimálne 10% zo základného imania,
 - v) družstvo porušuje ustanovenie § 56 ods. 3,
 - vi) založením, splynutím alebo zlúčením družstva sa porušil zákon,
 - vii) družstvo nespĺnilo povinnosť uložiť do zbierky listín individuálnu účtovnú závierku za najmenej dve účtovné obdobia.

5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- d) uplynutím doby, na ktorú bolo družstvo zriadené,
- e) dosiahnutím účelu, na ktorý bolo družstvo zriadené.

Rozhodnutie členskej schôdze o zrušení sa osvedčuje notárskou zápisnicou.

1.4.3 Štátny podnik

Právne postavenie štátneho podniku upravuje Zákon č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku (ďalej len „ZŠP“). Štátny podnik je osobitná forma právnickej osoby, prostredníctvom ktorej môže štát vykonávať podnikateľskú činnosť.

ZŠP definuje, že štátny podnik je výrobcom tovaru (výrobky, práce a služby), ktorý svoju podnikateľskú činnosť prevádzkuje samostatne na základe hospodárenia na vlastný účet; pritom berie na seba primerané hospodárske riziko.

Zakladateľom štátneho podniku môže byť iba ústredný orgán štátnej správy, ktorý vykonáva voči podniku funkciu orgánu hospodárskeho riadenia. ZŠP pripúšťa, že štátny podnik je možné vytvoriť aj zo zanikajúcej štátnej príspevkovej⁵ alebo rozpočtovej organizácie⁶. V tomto prípade prechádzajú na štátny podnik všetky záväzky a pohľadávky týchto organizácií ako aj pracovno-právne vzťahy so zamestnancami.

⁵ V zmysle ustanovenia § 21 ods. 1 Zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy rozpočtová organizácia je právnická osoba štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami zapojená na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku. Hospodári samostatne podľa schváleného rozpočtu s prostriedkami, ktoré jej určí zriaďovateľ v rámci svojho rozpočtu.

⁶ V zmysle ustanovenia § 21 ods. 2 Zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy príspevková organizácia je právnická osoba štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ktorá je na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku zapojená príspevkom a ktorej spravidla

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Zákon definuje ŠP ako právnickú osobu, ktorá vystupuje v právnych vzťahoch vo svojom mene a nesie zodpovednosť vyplývajúcu z týchto vzťahov. Podnik nezodpovedá za záväzky štátu alebo iných subjektov. Štát nezodpovedá za záväzky podniku, pokiaľ zákon neustanovuje inak.

Podnik spravuje veci a majetkové práva zverené mu pri jeho založení, ako aj veci a majetkové práva nadobudnuté v priebehu podnikania. K týmto veciam má ŠP vzťah správcu majetku štátu. ŠP má podľa § 6 ZŠP právo majetok, ktorý spravuje, držať, užívať ho a nakladať s ním v súlade so ZŠP, Zákonom č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu. ŠP nemôže týmto majetkom zabezpečovať záväzky tretích osôb. Majetok sa môže podniku odňať iba v prípadoch a za podmienok ustanovených zákonom alebo ak tak ustanoví medzinárodná zmluva.

Čistá hodnota majetku, ktorý bol ŠP zverený do správy tvorí jeho tzv. kmeňové imanie.

ZŠP tiež definuje, že ŠP uhrádza svoje potreby a náklady z príjmov získaných predovšetkým zo svojej podnikateľskej činnosti, ako aj z ďalších zdrojov. Podnik svoje daňové povinnosti voči štátnemu rozpočtu a rozpočtu obce zahŕňa do nákladov. Podnik môže zo zisku po zdanení poskytnúť dary len obciam, štátnym podnikom, štátnym rozpočtovým a štátnym príspevkovým organizáciám.

Vnútroštruktúrna organizácia podniku a organizácia vnútorného riadenia je vo výhradnej pôsobnosti ŠP, ktorú upravuje organizačný poriadok, prípadne iný podnikový organizačný predpis. V označení vnútornej organizačnej jednotky podniku sa nesmie použiť slovo „podnik“ alebo „organizácia“.

menej ako 50% výrobných nákladov je pokrytých tržbami. Platia pre ňu finančné vzťahy určené zriaďovateľom v rámci jeho rozpočtu.

5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

V zmysle ZŠP môže ŠP určiť, ktoré vnútorné organizačné jednotky sa zapíšu do podnikového registra ako odštepné závody. Vedúci odštepného závodu je oprávnený robiť v mene podniku všetky právne úkony týkajúce sa tohto odštepného závodu.

ZŠP v ustanovení § 11 ods. 1 ukladá podniku povinnosť pri svojej hospodárskej a sociálnej činnosti, čo najúčinnejšie chrániť životné a prírodné prostredie pred škodlivými vplyvmi, ktoré jeho činnosť vyvoláva, a najmä dbať na to, aby neohrozoval zdravie občanov a ako aj z vlastných zdrojov financovať a uskutočňovať opatrenia zamerané na odstránenie škôd vzniknutých jeho činnosťou a opatrenia na tvorbu a ochranu všetkých zložiek životného a prírodného prostredia ohrozovaných jeho činnosťou. ŠP má tiež povinnosť budovať zariadenia na ochranu životného a prírodného prostredia, uvádzať tieto zariadenia do prevádzky spoločne s príslušným výrobným alebo nevýrobným zariadením a trvale zabezpečovať ich plynulý a účinný chod.

Vznik ŠP

Podľa príslušných zákonných ustanovení ŠP vzniká na základe rozhodnutia zakladateľa dňom zápisu do obchodného registra. Zakladateľ je povinný prerokovať založenie podniku s obcou. Návrh na zápis podniku do obchodného registra podáva zakladateľ. Zakladateľ je povinný k návrhu na zápis podniku do obchodného registra pripojiť:

- a) zakladaciu listinu;
- b) súhlas príslušného orgánu štátnej správy s predmetom činnosti (podnikania), pokiaľ osobitné predpisy taký súhlas vyžadujú.

Zakladateľská listina musí obsahovať minimálne tieto náležitosti:

5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- a) označenie zakladateľa, ktorým môže byť výlučne ústredný orgán štátnej správy,
- b) názov, sídlo podniku a jeho identifikačné číslo; názov musí vylučovať možnosť zámény s názvami iných organizácií a musí byť z neho zrejmé, že ide o štátny podnik,
- c) základný predmet činnosti (podnikania),
- d) vymedzenie majetku,
- e) výšku kmeňového imania; pokiaľ nemožno výšku kmeňového imania určiť, musí sa tak stať do 60 dní odo dňa vzniku podniku,
- f) ustanovenie o prechode práv a povinností na podnik, pokiaľ sa práva a povinnosti na podnik prevádzajú.

ŠP je možné rozdeliť, alebo zlúčiť. ZŠP pripúšťa aj splynutie štátnych podnikov.

Zrušenie a zánik štátneho podniku

ŠP zaniká ku dňu výmazu z obchodného registra. Zániku podniku predchádza jeho zrušenie s likvidáciou alebo bez likvidácie.

ZŠP určuje, že podnik sa zrušuje s likvidáciou na základe rozhodnutia zakladateľa, ak majetok a záväzky podniku neprechádzajú na jeho právneho nástupcu. Podnik sa zrušuje dňom uvedeným v rozhodnutí o zrušení podniku s likvidáciou. Ak v tomto rozhodnutí nie je uvedený deň zrušenia podniku, podnik sa zrušuje dňom prijatia rozhodnutia zakladateľa.

Na ŠP je možné vyhlásiť aj konkurz.

...

5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Pri likvidácii sa majetok ŠP predáva tretím osobám na verejnej dražbe. Predmetom verejnej dražby však nesmú byť nasledujúce veci a majetkové práva:

- a) byty a nebytové priestory,
- b) pozemky, na ktorých sú postavené stavby vo vlastníctve alebo v spoluvlastníctve iných fyzických alebo právnických osôb, príslušného pozemku určeného na spoločné užívanie stavby a ňou zastavaného pozemku,
- c) stavby, ak pozemok je vo vlastníctve alebo spoluvlastníctve inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby a táto osoba má záujem o kúpu stavby na tomto pozemku,
- d) predaja hnutelných vecí v nadobúdacej hodnote do 20 000 Sk (cca 664 eur),
- e) bezodplatného prevodu vecí na zakladateľa, štátnu rozpočtovú organizáciu alebo štátnu príspevkovú organizáciu podľa osobitného predpisu,
- f) predaja kotolní, výmenníkových staníc, vodární, ktoré slúžia pre bytové domy a nemožno ich považovať za spoločné zariadenia domu podľa osobitného predpisu.

Orgány ŠP

ZŠP definuje, že orgánmi ŠP sú:

- a) riaditeľ
- b) dozorná rada.

ZŠP zavádza pomerne prísnu kontrolu majetku členov orgánov ŠP, stanovuje, že riaditeľ a členovia dozornej rady sú povinní po vymenovaní do funkcie predložiť majetkové priznanie,

5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

svoje majetkové podiely v iných právnických osobách, majetkové podiely im blízkých osôb.

Členovia orgánov sú povinní predkladať majetkové priznania:

- a) do 30 dní od vymenovania do funkcie,
- b) do 31. marca každého kalendárneho roka.

Majetkové priznanie musí obsahovať údaje o:

- a) nehnuteľnom majetku vrátane údajov o právnom dôvode a dátume nadobudnutia tohto majetku a cene jeho obstarania, pri bezodplatnom nadobudnutí cenu podľa osobitného predpisu,
- b) hnutelnej veci, ktorej hodnota presahuje 200 000 Sk (cca 6 639,- eur), vrátane údajov o právnom dôvode nadobudnutia tejto veci, ceny obstarania, pri bezodplatnom nadobudnutí ceny obvyklej,
- c) majetkovom práve a inej majetkovej hodnote, ktorých hodnota presahuje 200 000 Sk (cca 6 639,- eur), vrátane údajov o právnom dôvode nadobudnutia tohto majetkového práva alebo inej majetkovej hodnoty, pri odplatnom prevode ceny obstarania, pri bezodplatnom nadobudnutí ceny obvyklej.

ZŠP tiež určuje, že výberové konanie na riaditeľa, predsedu a členov rady, ktorých ustanovuje do funkcie na základe výberového konania zakladateľ vyhlasuje zakladateľ v tlači alebo v iných všeobecne prístupných prostriedkoch masovej komunikácie najmenej päť týždňov pred jeho začatím s uvedením údajov, ktorými sú:

- a) názov podniku vrátane sídla podniku,
- b) požadované kvalifikačné predpoklady na vykonávanie týchto funkcií,
- c) špecifické kritériá a požiadavky na uchádzačov,

...

5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- d) zoznam požadovaných dokladov,
- e) dátum a miesto podania žiadosti o účasť na výberovom konaní.

Riaditeľ

Riaditeľa ŠP vymenúva zakladateľ na základe výberového konania, pričom riaditeľ podniku nie jeho zamestnancom. Vzťahy medzi riaditeľom a ŠP sa spravujú ustanoveniami ObZ o mandátnej zmluve. Medzi ŠP a riaditeľom sa uzatvára tzv. zmluva o výkone funkcie.

Obdobne ako pri obchodných spoločnostiach je riaditeľ povinný vykonávať svoju funkciu s odbornou starostlivosťou (t.j. najmä je povinný zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo podniku pôsobiť škodu alebo ohroziť jeho záujmy, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmie uprednostňovať svoje záujmy alebo záujmy tretích osôb pred záujmami podniku).

V zmysle ZŠP riaditeľ, ako štatutárny orgán, riadi činnosť podniku a ako štatutárny orgán koná vo všetkých jeho veciach; zodpovedá za hospodárnosť pri nakladaní s majetkom v správe podniku. Riaditeľ je povinný vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami podniku.

Dozorná rada

Dozorná rada môže mať maximálne 9 členov a ich počet musí byť vždy nepárny. Polovicu členov dozornej rady a predsedu dozornej rady menuje zakladateľ z osôb, ktoré nie sú zamestnancami podniku a druhú polovicu členov volia zamestnanci podniku.

5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Členom dozornej rady nemôže byť riaditeľ podniku a ani zástupca riaditeľa podniku.

Kompetencie dozornej rady definuje ZŠP pomerne podrobne. K hlavným kompetenciám, ktoré ZŠP uvádza patria:

- a) prerokúvať ročnú a mimoriadnu účtovnú závierku a rozhodovať o rozdelení zisku a úhrade strát,
- b) schvaľovať návrh na obstaranie hmotného a nehmotného majetku, v súlade so štatútom,
- c) schvaľovať návrhy na financovanie hmotného a nehmotného majetku úverom v súlade so štatútom,
- d) prerokúvať základné otázky koncepcie rozvoja podniku a jeho podnikateľskej činnosti,
- e) dohliadať na vedenie a hospodárenie podniku,
- f) kontrolovať údaje v účtovných knihách, ako aj ďalších dokladoch,
- g) v odôvodnených prípadoch odporúčať zakladateľovi odvolať riaditeľa,
- h) vyjadrovať sa k rozdeleniu, zlúčeniu, splynutiu a zrušeniu podniku,
- ch) podávať zakladateľovi polročnú a ročnú správu o hospodárení podniku,
- i) schvaľovať výber audítora na overenie účtovnej závierky,
- j) schvaľovať poskytnutie úveru, pôžičky, prevod majetku podniku, poskytnutie majetku podniku do užívania alebo zabezpečenie záväzku riaditeľovi, prokuristovi alebo inej osobe, ktorá je oprávnená konať za podnik, a osobám im blízkym za podmienok obvyklých v bežnom obchodnom styku.

5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Tabuľka 1 - Počet vzniknutých právnických osôb v Slovenskej republike

Vzniknuté právnické osoby	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Akciová spoločnosť	270	247	173	222	216	208	190	138
Družstvo	32	51	34	51	60	68	80	50
Iné organizácie a združenia	264	276	1 001	242	150	159	76	48
Jednoduchá spoločnosť na akcie	0	0	0	0	0	56	66	33
Komanditná spoločnosť	163	194	192	67	78	74	67	43
Neziskové organizácie a nadácie	396	401	379	526	392	308	285	153
Politické strany	3	2	6	2	0	2	1	4
Príspevkové a rozpočtové organizácie	46	32	87	42	22	25	37	11
Spoločnosť s ručením obmedzeným	19 971	26 751	12 900	12 454	18 089	19 826	19 740	15 493
Verejná obchodná spoločnosť	5	14	15	21	11	66	11	3
Zahraničné právnické osoby	170	160	167	168	175	169	181	86
Spolu	20 787	27 613	13 658	13 202	18 773	20 583	20 460	15 927

Zdroj: (Finstat, 2019)

...

5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

1.5 Trestná zodpovednosť právnických osôb

Trestná zodpovednosť právnických osôb je upravená v Zákone č. 91/2016 Z.z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb (ďalej len „**ZTZPO**“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016. Prijatie ZTZPO znamenalo zásadný prielom do historicky vyvinutej teórie individuálnej zodpovednosti fyzických osôb. „Prijatím ZTZPO sa do právneho poriadku Slovenskej republiky zaviedol model pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb, pričom v dôvodovej správe k tomuto zákonu sa poukazuje na skutočnosť, že Slovenská republika ako člen medzinárodných organizácií prijala niekoľko záväzkov a odporúčaní na zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktoré sa musia premietnuť aj do slovenského právneho poriadku“ (Čentéš, 2018).

ZTZPO v § 1 ods. 1 uvádza, že upravuje:

- a) základy trestnej zodpovednosti právnických osôb,
- b) druhy trestov, ich ukládanie a
- c) trestné konanie proti právnickým osobám.

Podľa ZTZPO sa posudzuje trestnosť činu spáchaného právnickou osobou na území Slovenskej republiky ako aj trestný čin spáchaný mimo územia Slovenskej republiky právnickou osobou so sídlom v Slovenskej republike. Podľa ZTZPO sa tiež posudzuje trestný čin spáchaný mimo územie Slovenskej republiky právnickou osobou, ktorá nemá sídlo v Slovenskej republike, ale bol spáchaný v prospech právnickej osoby so sídlom, alebo fyzickej osoby s bydliskom v Slovenskej republike ktorý má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, ak bola týmto subjektom spôsobená škoda a v mieste činu je čin trestný, alebo ak miesto činu nepodlieha žiadnej právomoci. Podľa ZTZPO sa tiež posudzuje trestnosť činov, ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná.

6

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Podľa § 5 ZTZPO sú z trestnej zodpovednosti vylúčené nasledujúce právnické osoby:

- a) Slovenská republika a jej orgány,
- b) iné štáty a ich orgány,
- c) medzinárodné organizácie zriadené na základe medzinárodného práva verejného a ich orgány,
- d) obce a vyššie územné celky,
- e) právnické osoby, ktoré sú v čase spáchania trestného činu zriadené zákonom,
- f) iné právnické osoby, ktorých majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu upravujúceho konkurzné konanie.

Avšak majetková účasť vyššie uvedených právnických osôb na inej právnickej osobe nevyklučuje trestnú zodpovednosť takejto právnickej osoby podľa ZTZPO.

ZTZPO v ustanovení § 3 taxatívne určuje trestné činy⁷, za ktoré môže byť právnická osoba trestne stíhaná. „Výhodou tohto riešenia rozsahu trestnej zodpovednosti právnických osôb

⁷ Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 a 173, šírenie toxikománie podľa § 174, obchodovanie s ľuďmi podľa § 179, sexuálne násilie podľa § 200, sexuálne zneužívanie podľa § 201 až 202, ohrozovanie mravnej výchovy mládeže podľa § 211, sprenevera podľa § 213, podvod podľa § 221, úverový podvod podľa § 222, poisťovací podvod podľa § 223, kapitálový podvod podľa § 224, subvenčný podvod podľa § 225, podvodný úpadok podľa § 227, zavinený úpadok podľa § 228, prevádzkovanie nepoctivých hier a stávkov podľa § 229, nepovolená prevádzka lotérií a iných podobných hier podľa § 230, podielníctvo podľa § 231 a 232, legalizácia príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 a 234, úžera podľa § 235, porušovanie povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237, poškodzovanie veriteľa podľa § 239, zvýhodňovanie veriteľa podľa § 240, neoprávnený prístup do počítačového systému podľa § 247, neoprávnený zásah do počítačového systému podľa § 247a, neoprávnený zásah do počítačového údajov podľa § 247b, neoprávnené zachytávanie počítačových údajov podľa § 247c, výroba a držba prístupového zariadenia, hesla do počítačového systému alebo iných údajov podľa § 247d, neoprávnené podnikanie podľa § 251, neoprávnené zamestnávanie podľa § 251a, nepovolená výroba liehu, tabaku a tabakových výrobkov podľa § 253, porušovanie predpisov o obehú tovaru v styku s cudzinou podľa § 254, skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 a 260, poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 až 263, zneužívanie informácií v obchodnom styku podľa § 265, manipulácia s

6

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

je rešpektovanie požiadavky právnej istoty a predvídateľnosti práva, pretože okrem okruhu týchto trestných činov nemožno vyvodiť vo vzťahu k právnickej osobe trestnú zodpovednosť pre iný čin. V dôsledku takejto právnej úpravy nehrozí, že by sa trestná zodpovednosť uplatňovala v širokom rozsahu, čo v zásade zodpovedá uplatňovaniu zásady subsidiarity trestného práva.“ (Čentěš, 2018)

ZTZPO ďalej určuje, že trestný čin je spáchaný právnickou osobou, ak je spáchaný:

- a) v jej prospech,
- b) v jej mene,

trhom podľa § 265a, machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 a 267, poškodzovanie spotrebiteľa podľa § 269, nekalé obchodné praktiky voči spotrebiteľovi podľa § 269a, falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov podľa § 270, uvádzanie falšovaných, pozmenených a neoprávnených vyrobených peňazí a cenných papierov podľa § 271, výroba a držba falšovateľského náčinia podľa § 272, skrátenie dane a poistného podľa § 276, neodvedenie dane a poistného podľa § 277, daňový podvod podľa § 277a, nezaplatenie dane a poistného podľa § 278, marenie výkonu správy daní podľa § 278a, porušenie predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru podľa § 279, všeobecné ohrozenie podľa § 284 a 285, nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami podľa § 294 a 295, založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny podľa § 296, založenie, zosnovanie a podporovanie teroristickej skupiny podľa § 297, nedovolená výroba a držanie jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov podľa § 298 a 299, ohrozenie a poškodenie životného prostredia podľa § 300 a 301, neoprávnené nakladanie s odpadmi podľa § 302, neoprávnené vypúšťanie znečisťujúcich látok podľa § 302a, porušovanie ochrany vôd a ovzdušia podľa § 303 a 304, porušovanie ochrany rastlín a živočíchov podľa § 305, porušovanie ochrany stromov a krov podľa § 306, teror podľa § 313 a 314, prijímanie úplatku podľa § 328 až 330, podplácanie podľa § 332 až 334, nepriama korupcia podľa § 336, marenie výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 a 349, falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352, prevádzka podľa § 355 a 356, násilie proti skupine obyvateľov podľa § 359, nebezpečné vyhrážanie podľa § 360, kupliarstvo podľa § 367, výroba detskej pornografie podľa § 368, rozširovanie detskej pornografie podľa § 369, prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení podľa § 370, ohrozovanie mravnosti podľa § 371 a 372, teroristický útok podľa § 419, niektoré formy účasti na terorizme podľa § 419b, financovanie terorizmu podľa § 419c, cestovanie na účel terorizmu podľa § 419d, založenie, podpora a propagácia hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421, prejav sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422, výroba extrémistických materiálov podľa § 422a, rozširovanie extrémistických materiálov podľa § 422b, prechovávanie extrémistických materiálov podľa § 422c, popieranie a schvaľovanie holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d, hanobenie národa, rasy a presvedčenia podľa § 423, podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424, apartheid a diskriminácia skupiny osôb podľa § 424a a neľudskosť podľa § 425.

6

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

c) v rámci jej činnosti alebo

d) jej prostredníctvom,

ak konal

a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu,

b) ten, kto vykonáva kontrolnú činnosť alebo dohľad v rámci právnickej osoby, alebo

c) iná osoba, ktorá je oprávnená zastupovať právnickú osobu alebo za ňu rozhodovať.

„TZPO vychádza zjavne z názoru, že právnické osoby sú od fyzických osôb odlišné subjekty práva, sú umelo vytvorené právom a sú spôsobilé na práva a povinnosti („právna subjektivita“), a na právne úkony („svojprávnosť“), ďalej sú spôsobilé na protiprávne úkony a na ne nadväzujúce, zodpovednostné právne vzťahy („deliktuálna zodpovednosť“). TZPO pojem „právnické osoby“ výslovne nedefinuje, ale ponecháva jeho vymedzenie najmä normám občianskoprávnym a obchodnoprávnym, a preto sa vzťahuje na všetky právnické osoby bez ohľadu na spôsob ich vzniku, pokiaľ nie sú z jeho pôsobnosti výslovne vylúčené (§ 5). Vzhľadom k tomu nie je vylúčená trestná zodpovednosť právnickej osoby, ktorá je tvorená jedinou osobou (napr. spoločnosť s rušením obmedzeným s jedným spoločníkom).“ (Čentéš, 2018)

TZPO pozná vo vzťahu trestnej zodpovednosti právnických osôb aj obvyklé pojmy z trestného práva ako sú páchatel, spolupáchatel a účastník. TZPO považuje:

a) **za páchatela** – právnickú osobu, ktorej sa pričíta porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom spôsobom ustanoveným TZPO.

...

6

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- b) **za spolupáchateľa** – ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchatel'ov, z ktorých aspoň jeden je právnickou osobou, zodpovedá každý z nich, ako keby trestný čin spáchal sám.
- c) **za účastníka** – právnickú osobu, ktorá k spáchaniu trestného činu využila inú právnickú osobu alebo fyzickú osobu.

ZTZPO určuje, že trestná zodpovednosť právnickej osoby, ktorá bola zrušená, prechádza na všetkých jej právnych nástupcov; to platí aj pre nevykonané tresty. Trestná zodpovednosť právnickej osoby na fyzickú osobu neprechádza.

Za spáchané trestné činy možno, podľa ustanovení ZTZPO uložiť nasledujúce tresty:

Za spáchaný trestný čin podľa § 3 môže súd uložiť právnickej osobe tieto tresty:

- a) trest zrušenia právnickej osoby – tento trest súd uloží, ak bola činnosť právnickej osoby úplne alebo prevažne využívaná na páchanie trestnej činnosti.
- b) trest prepadnutia majetku – súd uloží právnickej osobe, ak nadobudla majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti,
- c) trest prepadnutia veci,
- d) peňažný trest – peňažný trest možno uložiť vo výške od 1 500,- do 1 600 000,- eur
- e) trest zákazu činnosti – možno uložiť v rozmedzí 1 – 10 rokov,
- f) trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie,
- g) trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie,

...

6

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- h) trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní – súd uloží na jeden rok až desať rokov, ak právnickú osobu odsudzuje za trestný čin spáchaný v súvislosti s verejným obstarávaním alebo so žiadosťou o pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie alebo o iné plnenie z fondov Európskej únie, s ich poskytovaním alebo využívaním.
- i) trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

6

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

2 ÚPRAVA OBCHODNÉHO REGISTRA A REFORMY PRÁVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ

Pred rokom 1989 sa právnické osoby, ktoré vykonávali hospodársku činnosť zapisovali do tzv. podnikového registra. Právna úprava podnikového registra bola obsiahnutá v Hospodárskom zákonníku. Do podnikového registra sa podľa ustanovenia § 107 Hospodárskeho zákonníka zapisovali:

- a) štátne podniky,
- b) družstevné organizácie,
- c) podniky a hospodárske zariadenia spoločenských organizácií,
- d) národné výbory, ktoré vykonávali hospodársku činnosť v drobných prevádzkárňach,
- e) podniky zahraničného obchodu,
- f) účastinné spoločnosti,
- g) združenia a ostatné právnické osoby oprávnené vykonávať zahraničnoobchodnú činnosť alebo zahraničnohospodárske služby.

Do podnikového registra sa zapisovali aj odštepne závody a vnútorné organizačné jednotky štátnych podnikov, ktoré boli oprávnené v právnych vzťahoch konať v mene podniku.

Podnikový register viedli sudy. Konania vo veciach zápisu do podnikového registra boli upravené v OSP.

6

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Po roku 1989 až do prijatia ZoOR bola problematika vedenia obchodného registra upravená najmä dvoma zákonmi a to Obchodným zákonníkom (Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník): zákonom č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník. ObZ obsahoval ustanovenia o Obchodnom registri v § 27 – 34. Procesno-právna úprava vedenia obchodného registra bola upravená OSP a to v ustanoveniach § 200a-200d.

V rámci hmotnoprávnej úpravy obchodného registra bolo dodržiavanie smerníc Európskej únie zabezpečené na úrovni zodpovedajúcej pôvodným členským krajinám. K tomuto súladu prispela najmä novela ObZ z roku 2001⁸, ktorou boli ešte pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie do slovenského právneho poriadku zapracované smernice Európskej únie týkajúce sa obchodného práva. Touto novelou sa do slovenského právneho poriadku dostali východiská a princípy obsiahnuté v európskych smerniciach a súčasne sa zabezpečila aj kompatibilita slovenskej právnej úpravy s *acquis communautaire*.

Avšak samostatná úprava konania v registrových veciach bola limitovaná len na niekoľko málo ustanovení v OSP, pričom špecificky neupravené otázky sa riadili všeobecnými ustanoveniami OSP o súdnom konaní. Takáto úprava bola z mnohých dôvodov zásadne nevyhovujúca a v aplikačnej praxi spôsobovala nemalé komplikácie.

Tieto bolo možné zhrnúť do nasledujúcich bodov:

- „Neustanovenie lehoty na rozhodnutie o návrhu na zápis do obchodného registra, z čoho vyplývali niekoľkokomesačné lehoty pri vykonaní zápisu.
- nejednoznačná právna úprava požiadaviek na návrh na zápis do obchodného registra, ako aj na druh a formu listín, ktoré bol účastník konania povinný priložiť k návrhu na zápis do obchodného registra.

⁸ Zákon č. 500/2001 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- Dvojkoľajnosť právnej úpravy pri deklaratórnych zápisoch - nezosúladenosť medzi stavom zápisu a rozhodnutím spoločnosti (§ 131, 183 Obchodného zákonníka).
- Problematické vymedzenie dňa vykonania zápisu (§ 200b ods.2 Občianskeho súdneho poriadku)
- Problematické vymedzenie dňa vykonania zápisu (§ 200b ods.2 Občianskeho súdneho poriadku).
- okruh údajov zverejňovaných podľa Nariadenia vlády o obchodnom vestníku bol užší ako okruh údajov zverejňovaných podľa Obchodného zákonníka, pričom zverejňovanie uloženia listín do zbierky listín podľa § 27 ods. 4 Obchodného zákonníka, nebolo vo vládnom nariadení vôbec upravené.
- Nejednoznačnosť právnej úpravy obsiahnutej v Obchodnom zákonníku, najmä čo sa týka vymedzenia právnych účinkov zápisu niektorých údajov (konštitutívne alebo deklaratórne účinky)". (Ministerstvo spravodlivosti, 2003)

Zásadné problémy tiež spôsobovalo značné oneskorenie zverejnenia rozhodnutia súdu o zápise obchodnej spoločnosti alebo zápisu zmien v obchodnej spoločnosti v Obchodnom vestníku od vydania rozhodnutia samotného (v tomto čase ešte nebol dostupný obchodný register prostredníctvom internetu). Publikácia v Obchodnom vestníku podmieňovala účinok týchto rozhodnutí voči tretím osobám (tzv. zásada materiálnej publicity), ktorá bola obsiahnutá v ustanovení § 27 ods. 4 ObZ).

Dôvodová správa k Zákonom o obchodnom registri zdôvodňovala potrebu prijatia tohto zákona nasledovne: „zdĺhavý a v niektorých prípadoch málo transparentný proces schvaľovania a materiálneho preskúmania návrhov na zápis do obchodného registra navyše predstavoval veľkú pracovnú záťaž registrových súdov a sudcov, čo sa výraznou

6

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

mierou prejavovalo aj na samotnej dĺžke trvania konania. V existujúcej podobe takto súčasný systém vedenia obchodného registra predstavoval významnú brzdu ekonomiky Slovenskej republiky a bol faktorom, ktorý nepriaznivo pôsobil na ochotu zahraničných osôb investovať v Slovenskej republike“.

Z vyššie uvedených dôvodov vyvstala potreba nanovo upraviť procesné postupy obchodného registra. ZoOR mal za cieľ, aby vedenie obchodného registra „už svojimi základnými princípmi a mechanizmami zabezpečovalo rýchle a kvalitné vybavovanie návrhov na zápis do obchodného registra a garantovalo transparentný a vopred predvídateľný postup všetkých strán zúčastnených v tomto konaní“. (Ministerstvo spravodlivosti, 2003)

ZoOR bol postavený na nasledujúcich princípoch:

- a) vedenie obchodného registra malo byť ponechané v právomoci súdov. Táto skutočnosť vychádzala z hlbšej historickej tradície registrácie právnických osôb, súčasne sa tým zabezpečila aj ekonomickosť celého prechodu, nakoľko nebolo potrebné vytvoriť novú inštitúciu, ktorá by prevzala agendu registrácie obchodných spoločností.
- b) ďalším významným princípom novej úpravy bolo vyčlenenie agendy obchodného registra z občianskych konaní do tzv. inej činnosti súdov, ktorá sa riadila siedmou časťou OSP. Dôsledkom tejto úpravy bolo, že sa vylúčila subsidiárna pôsobnosť OSP v konaniach vo veciach obchodného registra. Všeobecné ustanovenia OSP bolo možné použiť len vtedy, ak to ZoOR výslovne umožňoval.
- c) Nová úprava tiež zaviedla pojem registrácia, ktorý v ustanovení § 1 písm c) definovala ako „postup pri zápise údajov do obchodného registra, zápise zmeny zapísaných údajov a výmaze zapísaných údajov“

6

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- d) Vyňatie registračných konaní z pôsobnosti OSP tiež znamenalo aj to, že rozhodovanie vo veciach obchodného registra bolo možné presunúť zo sudcov na vyšších súdnych úradníkov.
- e) ZoOR predpokladal, že sudcovia by vstúpili do registračných konaní až v momente rozhodovania o opravnom prostriedku voči rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Opravným prostriedkom voči rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka sú tzv. námietky, ktoré už spadajú do rozhodovacej právomoci súdov podľa OSP.

Prijatie ZoOR zásadným spôsobom zmenil postupy zápisu obchodných spoločností a ich zmien do obchodného registra. Ustanovenie § 5 ZoOR definovalo tzv. návrh na zápis, pod definíciu ktorého spadá:

- a) návrh na zápis údajov do obchodného registra,
- b) návrh na zápis zmeny zapísaných údajov a
- c) návrh na výmaz zapísaných údajov.

Od momentu pôsobnosti nového právneho predpisu sa návrhy na zápis preskúmavali iba z formálneho hľadiska. Súd sa obmedzil len na skúmanie nasledujúcich skutočností a predložených listín preverí (§ 6 ods. 1 ZoOR), či :

- a) návrh na zápis podala oprávnená osoba,
- b) je návrh na zápis úplný,
- c) sú spolu s návrhom na zápis predložené všetky prílohy ustanovené osobitným predpisom,
- d) sú prílohy predložené vo forme ustanovenej osobitným zákonom,

...

7

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- e) údaje uvedené v návrhu na zápis sa zhodujú s údajmi vyplývajúcimi z predložených príloh,
- f) bol zaplatený súdny poplatok okrem podaní, ktoré podľa osobitného zákona nepodliehajú poplatkovej povinnosti.

V prípade zápisov nových obchodných spoločností, rozdelenia alebo zlúčenia alebo zmeny právnej formy obchodnej spoločnosti sa aj naďalej, i keď už v obmedzenej miere, uplatňovala aj materiálna kontrola splnenia podmienok, ktoré vyplývali z osobitných predpisov. Táto forma kontroly vyplývala najmä z európskych smerníc o obchodnom práve.

Procesné práva osôb, ktoré navrhujú zápis zmien sú chránené nasledujúcimi spôsobmi:

- a) možnosťou podať tzv. námietky voči rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, ktorý rozhoduje o návrhu na zápisu v prvej inštancii,
- b) tým, že o námietkach rozhoduje sudca podľa aplikovateľných predpisov OSP (v súčasnosti CMP)
- c) možnosťou podať opravný prostriedok voči rozhodnutiu sudcu, ktorým sudca námietkam nevyhovel.

Úprava ZoOR priniesla aj výraznú formalizáciu konania, kedy návrh na zápis už bolo možné podať iba prostredníctvom formulárov. Súčasne vykonávacia vyhláška aj pomerne presne ustanovila, aké prílohy je potrebné priložiť ku konkrétnemu návrhu.

Vyhláška odstránila právnu neistotu navrhovateľov ohľadom samotného návrhu na zápis ako aj príloh, ktoré bolo treba priložiť ku konkrétnemu návrhu. Súčasne sa odstránila aj

nejednotnosť aplikačnej praxe jednotlivých registrových súdov ohľadom vyššie uvedených náležitostí, kedy súdy vyžadovali doklady, ktoré šli výrazne nad požiadavky stanovené v právnej úprave.

ZoOR tiež zaviedol pevnú lehotu, do uplynutia, ktorej bol registrový súd povinný vykonať zápis. Spočiatku bola táto lehota stanovená na päť pracovných dní. V neskoršom období bola táto lehota skrátená na dva pracovné dni. Týmto sa odstránila právna neistota navrhovateľov, ktorí museli čakať na rozhodnutie registrového súdu.

Pred účinnosťou zákona bola lehota na vykonanie zápisu častokrát až niekoľko mesiacov. ZoOR týmto naplnil svoj cieľ, že „v prípade úplného a bezvadného návrhu na zápis a príloh k tomuto návrhu, vytvoríť predpoklady na rýchle vybavovanie návrhov a zároveň odstrániť právnu neistotu navrhovateľa a tretích osôb, ktorá bola v čase prijatia ZoOR spojená s neúmerným predlžovaním konania vo veciach obchodného registra“ (Ministerstvo spravodlivosti, 2003).

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, tak prijatie ZoOR si vyžiadalo aj zásadné, aj keď nie rozsiahle novelizácie viacerých iných právnych predpisov, ktorými boli najmä ObZ, OZ a OSP.

Prijatie ZoOR sa tiež dotklo aj:

- a) Zákona č. 425/2002 Z.z. o vyšších súdnych úradníkoch,
- b) Zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov,
- c) Nariadenie vlády SR č. 100/1993 Z.z. o Obchodnom vestníku v znení nariadenia vlády SR č. 50/1998 Z.z.,

Vyššie uvedené právne predpisy nebolo potrebné novelizovať iba v súvislosti s plánovaným prijatím ZoOR, ale aj v rámci prípravy SR na vstup do Európskej únie

...

7

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

a potrebnej aproximácie slovenského právneho systému s právnym systémom Európskej únie.

V súvislosti s prijatím ZoOR bolo potrebné upraviť a zosúladiť aj iné právne predpisy. Jedným z nich bol aj Zákon č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov. V tomto prípade bolo potrebné zabezpečiť ochranu rodného čísla ako jednoznačného identifikátora fyzických osôb, ktoré sa zapisovali ako štatutárne orgány obchodných spoločností.

2.1 Reformy práva obchodných spoločností

Doteraz najvýznamnejšou reformou práva obchodných spoločností bolo prijatie Zákona o obchodnom registri v roku 2003. Zákon č. 530/2003 Z.z o obchodnom registri vychádzal z návrhu vládneho materiálu „Návrh opatrení na zefektívnenie obchodného registra“.

Predloženie ZoOR vychádzalo z programového vyhlásenia vtedajšej vlády, ktorá sa zaviazala „vytvoriť predpoklady pre zefektívnenie práce v obchodnom registri, vrátane legislatívneho a technického zabezpečenia obchodného registra, a to v rámci komplexného prístupu k vykonávaniu inštitucionálno-organizačných zmien v súdnictve vedúcich k zrýchleniu súdneho konania“ (Ministerstvo spravodlivosti, 2003).

Nevyhnutnosť zefektívniť úpravu zakladania obchodných spoločností vyplývala tiež z požiadaviek Európskej únie na aproximáciu práva Slovenskej republiky s právnym poriadkom Európskej únie. Smernice, ktoré upravujú právnu problematiku obchodných spoločností, vrátane registrácie obchodných spoločností, sa zaraďujú medzi sekundárne pramene práva Európskej únie.

...

7

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Smernice, ktoré sa upravujú registráciu obchodných spoločností ustanovujú pravidlá najmä o publicite údajov o obchodných spoločnostiach, ktoré by sa podľa princípov práva EU mali realizovať najmä prostredníctvom obchodných registrov. Smernice obsahujú najmä rozsah informácií, ktoré by mali byť o obchodných spoločnostiach zverejnené, avšak právna úprava vedenia obchodného registra je ponechaná na národnú legislatívu jednotlivých štátov.

Najvýznamnejšími smernicami upravujúcimi obchodný register sú nasledovné:

1. Smernica Rady č. 68/151/EHS (1. smernica obchodného práva) o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 zmluvy s cieľom zabezpečiť rovnocennosť týchto ochranných opatrení v rámci celého spoločenstva (publikačná smernica),
2. Druhá smernica Rady z 13. decembra 1976 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 Zmluvy pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného imania, s cieľom dosiahnuť rovnocennosť týchto opatrení (kapitálová smernica),
3. Tretia Smernica Rady z 9. októbra 1978 o zlúčení a splynutí akciových spoločností, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (smernica o splynutiach a fúziách),
4. Šiesta smernica Rady zo 17. decembra 1982 o rozdelení akciových spoločností, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 bod g) zmluvy,

...

7

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

5. Jedenásta Smernica Rady z 21. decembra 1989 o požiadavkách na sprístupnenie údajov týkajúcich sa pobočiek zriadených v určitom členskom štáte určitými druhmi obchodných spoločností, ktoré sa spravujú právom iného štátu,
6. Dvanásta Smernica Rady V oblasti Práva Spoločností z 21. decembra 1989 o obchodných spoločnostiach s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom.

V súlade s ustanovením článku 10 1. smernice obchodného práva sa ustanovilo, že členské štáty majú povinnosť zabezpečiť, aby registrujúci orgán preskúmal splnenie zákonných požiadaviek na zakladanie, vznik a vykonanie korporátnych zmien v kapitálových spoločnostiach ešte pred ich zápisom do obchodného alebo iného registra. V súčasnej právnej úprave sa za kapitálové spoločnosti považujú (akciové spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným, prípadne niektoré exotickéjšie formy kapitálových spoločností ako sú, napríklad komanditné spoločnosti na akcie).

Členské štáty sa môžu prikloniť k jednej z dvoch možností predchádzajúcej kontroly. Prvú možnosť predstavuje kontrola splnenia podmienok vzniku kapitálových spoločností súdom alebo správnym orgánom (t.j. buď súdom, alebo úradom, ktorý je zodpovedný za vedenie obchodného registra).

Druhou možnosťou prechádzajúcej kontroly je, aby korporátne dokumenty (napr. stanov, zmeny stanov, dokumenty preukazujúce zvýšenie alebo zníženie základného imania) boli vyhotovované vo forme verejnej listiny, ktorá preukazuje dodržanie zákonných podmienok. V Slovenskej republike je toto zabezpečené tým, že spoločnosť je povinná zverejniť tieto dokumenty v Zbierke listín, ktorá je verejne prístupná a súčasne obchodné registre preverujú, či podmienky na zápis kapitálovej spoločnosti boli splnené.

...

7

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Podobný režim ako je popísaný vyššie majú v sebe zakotvený aj tretia a šiesta smernica o obchodnom práve (smernice o zlúčení a splynutí ako aj smernica o rozdelení) – t.j. ak zákonná úprava členského štátu nepredpokladá, aby bola účinnosť korporátnych zmien viazaná na prechádzajúcu kontrolu splnenia súladu so zákonnými predpokladmi súdom alebo správnym orgánom, tak členský štát musí mať vo svojom právnom poriadku zakotvenú povinnosť, aby rozhodnutie príslušného orgánu kapitálovej spoločnosti (najčastejšie valného zhromaždenia) o splynutí, zlúčení alebo rozdelení boli verejnými listinami (najčastejšie nejakou formou ekvivalentnou s notárskou zápisnicou).

2.2 Zamýšľaná novela obchodného práva ČPT 1605

V čase vypracovania tejto analýzy je v legislatívnom procese návrh rozsiahlej novely ObZ a ZoOR a súvisiacich predpisov. Rozsahom je táto novela jednou z najvýznamnejších za ostatných päť rokov. Účelom sledovaným predloženým návrhom zákona je najmä:

- a) realizácia opatrení na zlepšenie fungovania obchodného registra,
- b) realizácia opatrení na zefektívnenie procesu likvidácie obchodných spoločností a družstiev.

Ad a) Opatrenia, ktorými sa má dosiahnuť zlepšenie fungovania obchodného registra, majú spočívať najmä v nasledujúcom:

- a) podľa novej úpravy by sa už v obchodnom registri nemali viesť osoby, ktoré sa vzhľadom na vývoj stali obsolétnymi. Ide najmä o formy právnických osôb,

ktoré boli prevzaté ešte z úpravy Hospodárskeho zákonníka⁹, ktorými sú napríklad:

- i) národné výbory,
- ii) jednotné roľnícke družstvá,
- iii) hospodárske zariadenia
- iv) obecné podniky.

Súčasne by sa mala zrušiť možnosť zapisovania fyzických osôb – podnikateľov do obchodného registra, nakoľko ide o zbytočnú duplicitu z dôvodu, že takíto podnikatelia by už mali byť zapísaní, najčastejšie v živnostenskom registri, prípadne, v inom registri (napr. register súkromne hospodáriacich roľníkov).

Súčasne by sa mal napevno definovať zoznam subjektov, ktoré sa do obchodného registra povinne zapisujú. Zoznam právnických osôb, ktoré sa do obchodného registra zapisujú by mal byť obsiahnutý v ustanovení § 27 ods. 2 ObZ. Do obchodného registra by sa teda v rámci novej úpravy mali zapisovať iba nasledujúce právnické osoby:

- a) právnické osoby založené podľa ObZ, a to
 - i) verejná obchodná spoločnosť,
 - ii) komanditná spoločnosť,
 - iii) spoločnosť s ručením obmedzeným,
 - iv) jednoduchá spoločnosť na akcie,
 - v) akciová spoločnosť,

⁹ Zákon č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- vi) družstvo,
- b) právnické osoby založené podľa práva Európskej únie, a to
 - i) európske zoskupenie hospodárskych záujmov,
 - ii) európske družstvo,
 - iii) európska spoločnosť,
- c) právnické osoby, zriadené zákonom alebo na základe zákona, ak osobitný zákon ustanovuje, že sa zapisujú do obchodného registra,
- d) štátne podniky,
- e) organizačné zložky podnikov slovenských právnických osôb,
- f) podniky zahraničných právnických osôb a organizačné zložky podnikov zahraničných právnických osôb.

Cieľom tejto úpravy je „zabezpečiť, aby obchodný register, ako verejný zoznam zákonom ustanovených údajov, spoľahlivo plnil svoje hlavné funkcie, medzi inými hlavné funkciu zaistenia právnej istoty, ktorej prejavom je materiálna publicita zápisov (tiež označovaná ako princíp „dobrej viery“, v zmysle ktorej má obchodný register vo vzťahu k zapísaným subjektom poskytovať aktuálne údaje, ktoré sú voči tretím osobám účinné od momentu ich zverejnenia v Obchodnom vestníku)“ (Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2019). Tieto opatrenia by mali spočívať najmä v:

- a) odstránení možnosti podávať návrhy na zápis do obchodného registra v listinnej podobe. Podľa navrhovanej úpravy by malo byť možné podávať návrhy na zápis výlučne elektronickými prostriedkami. Týmto opatrením by sa mala zvýšiť efektívnosť práce a zjednodušenie procesov v rámci fungovania

...

7

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

obchodných registrov. K významnému zjednodušeniu by malo prísť aj na strane žiadateľov. (Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2019) uvádza, že tieto opatrenia si nevyhnutne vyžadujú aj zmeny v ďalšom postupe pri spracovaní návrhu na zápis, ako aj zmeny a úpravy na technickej úrovni používaných informačných systémov“. Ministerstvo v dôvodovej správe tiež uvádza, že navrhované opatrenia sú v súlade so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1132 zo 14. júna 2017 týkajúcej sa niektorých aspektov práva obchodných spoločností), podľa ktorej môžu členské štáty upraviť „pre všetky (...) kategórie spoločností odovzdávanie všetkých (...) typov dokumentov a údajov elektronicky“,

b) v rámci novely sa majú prijať aj opatrenia, ktoré by mali viesť k výmazu tých obchodných spoločností, ktoré si neplnia povinnosti vyplývajúce z ObZ, ZoOR ako aj iných všeobecne záväzných právnych predpisov. Navrhovateľ tým má namysli najmä spoločnosti, ktoré napríklad:

- i) kapitálové spoločnosti, ktoré nemajú prepočítané základné imanie a vklady jednotlivých spoločníkov na menu euro,
- ii) nemajú založené do Zbierky listín účtovné závierky za viac ako dve účtovné obdobia,
- iii) dlhodobo nemajú vymenované štatutárne orgány.

c) navrhovaná úprava, ako bolo spomenuté vyššie tiež zruší možnosť dobrovoľného zápisu fyzickej osoby – podnikateľa do obchodného registra. Zrušenie tejto možnosti vyplýva zo zriadenia Registra právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci (ďalej len „register právnických osôb“)

...

7

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Zákonom č. 272/2015 Z.z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 52/2018 Z. z. ako referenčného registra, vzhľadom na ktorý sa rovnako vytratil význam (najmä fakultatívneho) zapisovania fyzických osôb - podnikateľov do obchodného registra,

- d) novela by sa mala dotknúť aj zahraničných osôb zapísaných do obchodného registra. K tejto navrhovanej úprave Ministerstvo spravodlivosti v dôvodovej správe uvádza nasledovné „súčasne by mali byť zavedené špecifické zákonné opatrenia smerujúce k aktualizácii zapísaných údajov o podnikoch zahraničných právnických osôb a organizačných zložkách podnikov zahraničných právnických osôb v obchodnom registri.“

Ad b) Opatrenia smerujúce k zefektívneniu procesu likvidácie obchodných spoločností a družstiev by mali priniesť najmä nasledujúce legislatívne zmeny.

Snahou predkladateľa je najmä zlepšiť značne neefektívnu úpravu zániku obchodných spoločností inak ako prostredníctvom konkurzu. Právna úprava likvidácie spoločností bola dlhoročne veľmi zanedbávaná. Ministerstvo k tejto úprave v dôvodovej správe uvádza, že významným nedostatkom súčasnej právnej úpravy likvidácie obchodných spoločností a družstiev je z jeho pohľadu neadekvátna motivácia vyplývajúca zo súčasnej právnej úpravy pre zúčastnené osoby proces likvidácie úspešne iniciovať, viesť a efektívne ukončiť. Skutočnosť, že sa uvedenej téme v minulosti nevenovala tak potrebná a náležitá pozornosť, postavilo predkladateľa pri spracovaní príslušnej právnej úpravy pred zvlášť neľahkú úlohu, a to vysporiadať sa so štvrtstoročím akumulovaných problémov a nedostatkov, ktoré boli doposiaľ len čiastočne adresované aplikačnou praxou alebo legislatívnou činnosťou.

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Iné zmeny v navrhované v novele

- a) úradne osvedčený podpis vlastníka nehnuteľnosti, ktorá sa má zapísať ako sídlo do obchodného registra

Na zapísanie sídla spoločnosti do obchodného registra sa bude vyžadovať overený podpis vlastníka nehnuteľnosti alebo spoluvlastníkov nehnuteľností, ktorí majú nadpolovičný spoluvlastnícky podiel. Takýto súhlas sa nebude vyžadovať, ak je obchodná spoločnosť vlastníkom alebo nadpolovičným spoluvlastníkom nehnuteľnosti, ktorá sa má zapísať ako sídlo do obchodného registra.

- b) zjednodušenie definície organizačnej zložky

Novela by mala zaviesť novú definíciu organizačnej zložky právnickej osoby a ustúpiť od preferovaného pomenovania tejto zložky odštepny závod. Dôvodová správa uvádza, že najčastejšie používanou formou je odštepny závod. Zápis organizačnej zložky podniku do obchodného registra by mal aj naďalej ostať nepovinný. Hlavným cieľom možnosti zápis by malo byť zverejnenie oprávnenia vedúceho organizačnej zložky konať v jej mene.

- c) zrušenie možnosti zapísať do obchodného registra obmedzenie možnosti konať v mene spoločnosti.

Súčasná právna úprava umožňovala zapísať do obchodného registra tzv. spôsob konania v mene spoločnosti. V praxi sa často táto možnosť využívala na zápis obmedzenia štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti. Často prichádzalo k situáciám, kedy spoločnosti žiadali zapísať rôzne obmedzenia v rámci ktorých situácii môže štatutárny orgán konať sám a v ktorých už musí mať, napríklad, súhlas valného zhromaždenia. Takéto zápisy mohli vyvolávať u tretích osôb značnú neistotu. Novelizácia tohto ustanovenia by mala prispieť k dôslednejšiemu rozlišovaniu pojmov „spôsob konania v mene spoločnosti“

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

a „obmedzenie konať v mene spoločnosti“. Obmedzenia oprávnenia štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti sú v súčasnosti voči tretím osobám neúčinné.

d) upravenie pravidiel pre podnikanie zahraničných osôb

Zruší sa možnosť zápisu zahraničnej fyzickej osoby, rovnako ako sa navrhuje pri slovenských fyzických osobách, do obchodného registra. Táto zmena vyvoláva potrebu upraviť moment vzniku oprávnenia zahraničnej osoby podnikáť na území Slovenskej republiky. Ministerstvo ďalej v dôvodovej správe uvádza, že právna úprava rozhodného momentu pre vznik oprávnenia podnikáť na území Slovenskej republiky (v rozsahu zapísaného predmetu podnikania) vo vzťahu k podnikom, resp. organizačným zložkám podnikov zahraničných právnických osôb zostáva v porovnaní s tou súčasnou nezmenená, nakoľko tieto sa aj naďalej budú zapisovať do obchodného registra. Pri fyzických osobách toto oprávnenie vznikne získaním živnostenského alebo iného oprávnenia na podnikanie v Slovenskej republike. Táto zmena by mala vice versa platiť aj pri zániku oprávnenia na podnikanie. Pri fyzických osobách by mala byť viazaná na zánik živnostenského alebo iného oprávnenia a pri právnických osobách na výmaz z obchodného registra.

V súvislosti s touto novelou by mali byť novelizované aj nasledujúce súvisiace zákony. Z dôvodu zachovania prehľadnosti uvádzame len tie najvýznamnejšie:

- a) Občiansky zákonník,
- b) Civilný mimosporový poriadok,
- c) Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov,
- d) Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- e) Zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov,
- f) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov,
- g) Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- h) Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov,
- i) Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,
- j) Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov,
- k) Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- l) Zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- m) Zákon č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- n) Zákon č. 346/2018 Z. z. o registri mimovládnych neziskových organizácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

3 VÝVOJ PRÁVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ NA EURÓPSKEJ ÚROVNI OBCHODNÉ SPOLOČNOSTI ZALOŽENÉ PODĽA PRÁVA EURÓPSKEJ ÚNIE

3.1 Vývoj na Európskej úrovni

Právo obchodných spoločností začalo vznikať úrovni v 60. rokoch 20. storočia. Rímske zmluvy, ktorými bolo o.i. založené Európske hospodárske spoločenstvo zverovali Rade a Komisii právomoc podniknúť „v potrebnej miere koordinujú ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb, ako sa to vyžaduje v členských štátoch od spoločností alebo firiem v zmysle druhého (...) s cieľom zabezpečiť rovnocenné záruky v celej Únii“.¹⁰ „Zmyslom tohto ustanovenia bola skutočnosť, že Rímska zmluva mala za cieľ rozšíriť jednu z hlavných štyroch slobôd spoločného európskeho trhu – t.j. slobodu usadzovania aj na spoločnosti založené v súlade so zákonmi členského štátu tak, aby mohli vykonávať podnikateľskú činnosť v rámci celého EHS“ (Chalmers, a iní, 2011).

Ďalším dôvodom bolo, aby sa akcionári, veritelia a iné tretie strany mohli spolupracujúce s firmami v rámci EHS spoľahnúť na jediný súbor minimálnych právnych predpisov. Prvým príkladom je Smernica prijatá v roku 1968, ktorá nariaďovala verejným akciovým spoločnostiam a na spoločnostiam s ručením obmedzeným, zverejňovať určité informácie akými boli:

- a) stanovky spoločnosti,
- b) mená štatutárnych orgánov, ako aj
- c) informácie o dosiahnutých hospodárskych výsledkoch týchto spoločností.

¹⁰ Toto ustanovenie sa prvý raz objavuje ako článok 54 ods. 3 písm. g) Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva a v súčasnosti je v nezmenenom znení obsiahnutý v ustanovení čl. 50 ods. 2 písm. g) Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

S cieľom chrániť záujmy tretích strán sa stanovilo, že zmluvy nemôžu byť ukončené iba na základe prekročenia právomocí („*ultra vires*“) a tiež sa obmedzili dôvody, za ktorých mohol súd v členskom štáte vyhlásiť spoločnosť za neplatnú, aj keď by takéto vyhlásenie malo len hypotetické účinky.

Druhým dôvodom na harmonizáciu práva obchodných spoločností boli obavy z toho, čo sa dalo nazvať prílišná liberalizácia právneho systému (t.j. zníženie regulačných mechanizmov v rámci vnútroštátneho práva, v snahe prilákať investorov, na úplné minimum).

V čase podpisu zmluvy všetky pôvodné členské štáty, s výnimkou Holandska, uplatňovali pravidlo reálneho obchodného vedenia spoločnosti na rozhodného práva pre obchodné spoločnosti.

„Podľa tejto zásady medzinárodného práva súkromného sa vnútorné pomery obchodných spoločností riadia právnymi predpismi miesta, v ktorom sa nachádza jej skutočné obchodné vedenie (t.j. napr. z ktorého sa realizuje obchodná činnosť alebo finančné operácie) na rozdiel od teórie inkorporácie, pri ktorej je vždy rozhodným právom právo miesta registrácie obchodnej spoločnosti. Teória sídla skutočného obchodného vedenia spoločnosti slúži predovšetkým ochranu vnútorného trhu krajiny pred prenikaním spoločností, ktoré by sa mohli riadiť cudzím právnym poriadkom“ (Ratka, a iní, 2013).

Všeobecne však platí, že štát registrácie a sídlo skutočného sídla by sa mali zhodovať. V opačnom prípade štát, ktorý by tieto pravidlá uplatňoval by mohol neuznať právnu subjektivitu spoločnosti, prípadne, ju v rámci svojich vnútroštátnych predpisov mohol považovať za partnerstvo.

V dobe prijatia tejto smernice bolo zrejmé, že pravidlo skutočného obchodného vedenia spoločnosti môže byť v rozpore s voľným pohybom osôb (t.j. možnosť pre

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

spoločnosti usadiť sa v rámci EHS) a preto sa časť teoretikov začala prikláňať k názoru, že v súlade s doktrínou voľného pohybu osôb by sa rozhodné právo pre spoločnosti malo určovať na základe miesta jej registrácie.

Počas rokovaní sa najmä Francúzsko obávalo, že Holandsko, ktoré malo v tom čase najliberálnejšie zákony týkajúce sa obchodných spoločností by sa mohlo stať akýmsi Delaware¹¹ EHS. Zmluva nešpecifikovala, že harmonizácia práva obchodných spoločností, ktorá postupovala len veľmi pomaly, bude predpokladom pre uplatňovanie voľného pohybu pre obchodné spoločnosti. Členské štáty sa pokúsili túto situáciu využiť ako dôvod pre zachovanie obmedzení voľného pohybu. „Zatiaľ čo mnohí predpokladali, že harmonizácia práva obchodných spoločností sa bude týkať štruktúry obchodných spoločností, ich orgánov, pravidiel zakladania a dodržiavania kapitálovej primeranosti, zloženia výkazu ziskov a strát, emisie cenných papierov, zlúčení obchodných spoločností, premeny právnych foriem, likvidácie obchodných spoločností, alebo napríklad regulačných povinností požadovaných v prípade koncentrácií“ (Gelter, 2017).

Niektorí optimistickí autori očakávali, že obchodné právo sa komplexne harmonizuje do konca prechodného obdobia Zmluvy o založení EHS t.j. do roku 1969. Dva roky trvajúci spor medzi vládou Spolkovej republiky Nemecko a Komisiou o tom, či jednotlivým národným vládam bude umožnené vyslovovať súhlas s podnikaním zahraničných spoločností na ich území, bola harmonizácia práva obchodných spoločností do značnej miery spomalená. Členské krajiny nakoniec podpísali v roku 1968 „Dohovor o vzájomnom uznávaní spoločností a orgánov spoločností“. Tento Dohovor však nenadobudol platnosť, pretože ho odmietlo ratifikovať Holandsko.

¹¹ Delaware je štát v USA, ktorý má najliberálnejšie zákony týkajúce sa obchodných spoločností a je v ňom registrovaných, vzhľadom, na pomer jeho veľkosti najviac obchodných spoločností v rámci USA.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Teoretici, ktorí obhajovali obmedzenia, tvrdili, že členské štáty sú oprávnené zachovať protekcionistické normy medzinárodného práva súkromného.

Zmena nastala až po troch rozhodnutiach ESD, ktoré boli vydané v rokoch 1999 – 2003. V prípade Centros dánski štátni príslušníci, založili spoločnosť v Anglicku s úmyslom používať túto spoločnosť výlučne na podnikanie v Dánsku. Dánske úrady odmietli zaregistrovať organizačnú zložku v tejto spoločnosti, keďže registrácia v Anglicku bola zjavne iba predstieraná. „V prípade Überseering, boli akcie holandskej firmy kúpené nemeckými štátnymi príslušníkmi a spoločnosť začala postupne presúvať svoju činnosť a podnikanie do Nemecka. Nemecké súdy odmietli uznať právnu subjektivitu spoločnosti, vzhľadom na skutočnosť, že jej skutočné obchodné vedenie sa nachádzalo v Nemecku, aj keď išlo o holandskú spoločnosť“ (Peter Kunz, 2011).

Napokon v rozsudku *Inspire Art* Európsky súdny dvor skúmal zlučiteľnosť holandského zákona, ktorý ukladal „formálne zahraničným spoločnostiam“ riadiť sa vnútroštátnymi právnymi predpismi kapitálovej primeranosti s primárnym právom Európskej únie.

Vo všetkých vyššie uvedených prípadoch ESD rozhodol, že popísané vnútroštátne obmedzenia porušujú pravidlá o voľnom pohybe osôb. Niektorí autori konštatovali, že po rozhodnutí v prípade *Überseering*, je zrejmé, že teória skutočného vedenia spoločnosti nie je zlučiteľná s európskym právom.

Ďalším hlavným bodom harmonizácie práva obchodných spoločností na európskej úrovni boli požiadavky súvisiace s kapitálom obchodných spoločností. Druhá smernica o práve obchodných spoločností, požadovala, aby členské štáty zosúladili požiadavky na:

- a) minimálny kapitál obchodných spoločností,
- b) odstránili obmedzenia na výplatu dividend ako aj iných výnosov z kapitálu akcionárom/spoločníkom obchodných spoločností,

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- c) zakotvili v právnych poriadkoch právo na zachovanie výšky podielu v obchodnej spoločnosti (tzv. angl. *preemptive rights*, nem. *Optionsrechte*) pri zvýšení základného imania alebo v prípade zlúčenia alebo splynutia obchodných spoločností,
- d) prijali procesné predpisy a požiadavky pre zvýšenie/zníženie kapitálu/základného imania.

Zásadným nedostatkom tejto Smernice však bolo, že sa smernica uplatňovala iba na verejné akciové spoločnosti, ale nie na súkromné akciové spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným. Dôsledkom tiež bolo, že niektoré členské štáty (napr. Holandsko, Veľká Británia alebo Írsko) prijali právne predpisy, ktoré zdôraznili rozdiel medzi týmito právnymi formami.

Základný návrh Druhej smernice o práve obchodných spoločností bol vypracovaný už v roku 1970, tak prijatý bol až v roku 1976, rozšírenie jej aplikácie aj na súkromné akciové spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným sa pôvodne predpokladalo už v roku 1970, formálne sa tak stalo až v roku 1993.

3.2 Pomoc ekonomickej integrácii

Jedným z cieľom harmonizácia práva obchodných spoločností bol aj rozvoj ekonomiky. Časté vyhlásenia politikov a ekonómov vyjadrovali znepokojenie nad tým, že obchodným spoločnostiam bránili v ich rozvoji na európskej úrovni hranice medzi jednotlivými členskými krajinami.

Z tohto dôvodu Európska komisia videla potrebu uľahčiť a zjednodušiť cezhraničné zlúčenia. Komisia začala tento cieľ presadzovať dvoma spôsobmi. Prvý spôsob predstavoval

o

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

dosiahnutie určitej harmonizácie pri splynutiach a zlúčeníach spoločností. Tieto smernice sa však vzťahovali iba na transakcie týkajúce sa spoločností v rámci jedného členského štátu. V tom čase, dokonca, nie všetky členské štáty mali právne predpisy, ktoré by umožňovali ako zlúčenia, tak aj rozdelenia spoločností..

V tomto čase sa očakávalo skoré prijatie smernice o cezhraničných fúziách, pretože harmonizácia vnútroštátnych pravidiel by uľahčila dosiahnutie kompromisu. V skutočnosti bola takáto smernica prijatá až v roku 2005.

Druhou spôsobom presadenia hospodárskej integrácie malo byť prijatie Nariadenie o stanovách Európskej spoločnosti (*Societas Europaea (SE)*), ktorá mala vytvoriť jednotné pravidlá pre obchodné spoločnosti v rámci všetkých členských krajín. Prvý návrh bol predložený v roku 1959 (Sanders 1959) a predbežný návrh bol predložený. Komisia vydala ďalšie formálne návrhy v rokoch 1970, 1975, 1989 a 1991, ale konečné Nariadenie a Smernica o stanovách európskej spoločnosti boli prijaté až v roku 2001. SE mala vzniknúť iba ako dôsledok cezhraničnej transakcie, napríklad zlúčením spoločností z rôznych členských štátov. Na základe sekundárneho práva mala SE uľahčiť hospodársku integráciu.

Pôvodných zakladajúcich šesť členských štátov (Nemecko, Taliansko, Holandsko, Belgicko, Luxembursko a Francúzsko) malo pomerne podobné názory na rozvoj práva obchodných spoločností. Vstup nových členských krajín a to Veľkej Británie, Írska a Dánska zásadným spôsobom zmenil nazeranie na harmonizáciu práva obchodných spoločností. Veľká Británia začala aktívne vystupovať proti niektorým návrhom. Názorové rozdiely medzi členskými štátmi na zblížovanie práva obchodných spoločností a corporate governance narástli do dovtedy nevídaných rozmerov.

V rokoch 80. a 90. rokoch sa harmonizácia práva obchodných spoločností v rámci EHS takmer zastavila. Prijali sa iba dve menej významné smernice z ktorých prvou bola Smernica č. 89/666/EHS o požiadavkách na sprístupnenie údajov týkajúcich sa pobočiek zriadených

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

v určitom členskom štáte určitými druhmi obchodných spoločností, ktoré sa spravujú právom iného štátu (jedenásta smernica o obchodných spoločnostiach) a Smernica č. 89/667 o obchodných spoločnostiach s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom.

„Harmonizácia práva obchodných spoločností v EÚ teda viedla k určitému zblížovaniu v korporátnom práve. V rámci Únie to nebol druh konvergencie spojenej s „konvergenciou v správe obchodných spoločností“. V čase prijatia vyššie uvedených smerníc malo nemecké právo obchodných spoločností najväčšiu prestíž a malo predstavovať konečný stav integrácie práva obchodných spoločností. Európska harmonizácia viedla k posilneniu tradičného kontinentálneho ponímania práva obchodných spoločností“ (Engelhardt, 2018).

Tieto rozdiely sa začali postupne prekonávať až zo vstupom ďalšej vlny členských krajín, najdôležitejším bol vstup Rakúska, Fínska a Švédska v roku 1995 a následne vstup bývalých socialistických krajín v roku 2005. Tieto krajiny mali kontinentálny model práva obchodných spoločností a mnohé (medzi inými Slovensko a Česká republika) mali bežná totožný model práva obchodných spoločností ako SRN.

Začiatkom roku 2000 napomohlo bližšej harmonizácii práva obchodných spoločností niekoľko významných okolností. Prvou bola judikatúra ESD vo veciach voľného pohybu kapitálu a povinnosti obchodných spoločností mať určité zákonom stanovené základné imanie. Najvýznamnejšími prípadmi boli *Centros* a *Inspire Art*. V oboch prípadoch ESD spochybnil význam minimálneho zákonom určeného základného imania a jeho význam pre veriteľov a obchodných partnerov spoločností. K názoru ESD sa priklonili aj viacerí právni teoretici. Vo Veľkej Británii bola vypracovaná tzv. Rickfordova správa, ktorá sa zásadným spôsobom postavila proti povinnosti obchodných spoločností mať zákonom určené základné imanie. Táto správa a rozhodnutia ESD boli odzrkadlené aj v novoprijatom CA 2006, ktorý umožnil zakladať obchodné spoločnosti s ručením obmedzeným aj s minimálnym základným imaním vo výške 1 libry.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Táto právna úprava viedla k prudkému vzostupu zakladania obchodných spoločností v Anglicku a vo Walese. Na podklade britských skúseností viaceré krajiny prišli k takejto deregulácii. Avšak mnoho krajín s kontinentálnou úpravou práva obchodných spoločností (vrátane Slovenskej republiky) zotrvalo na požiadavkách na minimálne základné imanie, ktoré musia mať kapitálové spoločnosti pri svojom vzniku.

Viaceré členské štáty si však, dokonca, ponechali v platnosti právne úpravy, ktoré buď nerešpektovali alebo boli v priamom rozpore s rozhodnutiami ESD. EÚ mohla ovplyvniť vývoj práva obchodných spoločností dvoma spôsobmi. Prvý spôsob predstavoval možné rozšírenie účinnosti Druhej smernice o obchodných spoločnostiach aj súkromné obchodné spoločnosti, ak by prevládol názor, že základné imanie by malo slúžiť na ochranu investorov a veriteľov, tak nebol dôvod rozdielne zaobchádzať so súkromnými a verejnými kapitálovými spoločnosťami. Druhú možnosť by predstavovalo zrušenie Druhej smernice.

Európska komisia však, nakoniec zvolila tretiu cestu a prijala rekodifikovanú verziu Druhej smernice o obchodných spoločnostiach a to Smernicu č. 2012/30/EÚ o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 54 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností a udržiavanie a zmenu ich základného imania, s cieľom dosiahnuť rovnocennosť týchto opatrení.

Doteraz najvýznamnejšiu rekodifikáciu práva obchodných spoločností predstavuje Smernica č. 2017/1132 týkajúca sa niektorých aspektov práva obchodných spoločností. Táto smernica nahrádza a rekodifikuje nasledujúce právne predpisy, ktoré boli platné v rámci Európskej únie:

- a) Šiestu smernicu Rady č. 82/891/EHS zo rozdelení akciových spoločností,

o

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- b) Jedenástu smernicu Rady č. 89/666/EHS o požiadavkách na sprístupnenie údajov týkajúcich sa pobočiek zriadených v určitom členskom štáte určitými druhmi obchodných spoločností, ktoré sa spravujú právom iného štátu,
- c) Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/56/ES o cezhraničných zlúčeníach alebo splynutiach kapitálových spoločností,
- d) Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2009/101/ES o koordinácii záruk, ktoré sa od obchodných spoločností vyžadujú v členských štátoch na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb s cieľom zabezpečiť rovnocennosť týchto záruk,
- e) Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2011/35/EÚ o zlúčení a splynutí akciových spoločností,
- f) Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2012/30/EÚ o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 54 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností a udržiavanie a zmenu ich základného imania, s cieľom dosiahnuť rovnocennosť týchto opatrení.

Zatiaľ najnovším právnym predpisom práva obchodných spoločností na úrovni Európskej únie je Smernica Európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2019/1023 o rámcach preventívnej reštrukturalizácie, o oddlžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddlžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132 (Smernica o reštrukturalizácii a insolvenčii). Preambula tejto Smernice uvádza, že jej cieľom je prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu a odstrániť prekážky výkonu

o

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

základných slobôd, ako je voľný pohyb kapitálu a sloboda usadiť sa, ktoré vyplývajú z rozdielov medzi vnútroštátnymi právnymi predpismi a postupmi týkajúcimi sa preventívnej reštrukturalizácie, konkurzu, oddĺženia a diskvalifikácie. Cieľom by ďalej malo byť zaistenie, aby životaschopné podniky a podnikatelia vo finančných ťažkostiach mali prístup k účinným vnútroštátnym rámcom preventívnej reštrukturalizácie, ktoré im umožnia pokračovať v činnosti, a aby sa poctivým platobne neschopným alebo predĺženým podnikateľom umožnilo benefitovať po uplynutí primeranej lehoty z úplného oddĺženia a tým dostať druhú šancu; a aby sa zlepšila účinnosť reštrukturalizačných, konkurzných a oddľžovacích konaní.

3.3 Obchodné spoločnosti založené podľa práva Európskej únie

3.3.1 Európska spoločnosť (Societas Europaea)

Postavenie SE sa v Slovenskej republike riadi Nariadením č. 2157/2001/ES o stanovách európskej spoločnosti a Zákonom č. 562/2004 Z.z. o európskej spoločnosti. „Hlavným zámerom právnej úpravy je prekonanie rôznych problémov právneho, daňového i psychologického charakteru, s ktorými doteraz zápasili obchodné spoločnosti spoločne podnikajúce vo viacerých členských štátoch“ (Spôsoby zakladania Európskej spoločnosti, 2006).

Cieľom nariadenia je zjednodušiť obchodným spoločnostiam z rôznych krajín Európskej únie možnosť podnikáť na území viacerých krajín ako jedna právnická osoba a súčasne uľahčiť možnosti zlúčenia a splynutia obchodných spoločností z viacerých členských krajín. „Nariadenie ako dielo legislatívnej iniciatívy Európskej komisie má obchodným spoločnostiam z rôznych členských štátov EÚ sprístupniť a uľahčiť možnosť fúzie (zlúčenia alebo splynutia) do podoby jedinej akciovej spoločnosti so statusom právnickej osoby, ktorá

o

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

by im umožnila podnikanie vo všetkých častiach EÚ na základe jediného súboru pravidiel a uniformného systému riadenia“ (Spôsoby zakladania Európskej spoločnosti, 2006).

Založenie

Základné imanie SE musí byť rozdelené na akcie. Každý spoločník zodpovedá len do výšky svojho podielu. Minimálna výška základného imania musí byť 120.000,- eur. SE má právnu subjektivitu.

„Nariadenie upravuje štyri rôzne spôsoby vzniku európskej spoločnosti. Prvým z nich je splynutie alebo zlúčenie dvoch a viacerých akciových spoločností, z ktorých aspoň dve majú svoje sídla v aspoň dvoch členských štátoch. Druhý spôsob predpokladá založenie európskej spoločnosti v podobe holdingu aspoň dvoma spoločnosťami z rôznych členských štátov. Ďalej je možné európsku spoločnosť založiť ako dcérsku spoločnosť obchodných spoločností vykonávajúcich podnikanie, resp. majúcich sídlo v rôznych členských štátoch. Poslednou možnosťou je premena existujúcej akciovej spoločnosti majúcej sídlo alebo podnikajúcej na území Európskeho spoločenstva na európsku spoločnosť, pričom podmienkou je, že má aspoň dva roky dcérsku spoločnosť v inom štáte ako v tom, kde má svoje registrované sídlo“ (Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny, 2003).

SE teda môžu založiť:

- a) akciové spoločnosti, ktoré majú sídlo a ústredie na území Európskej únie, môžu vytvoriť SE zlúčením, ak aspoň dve z nich sa spravujú právom rôznych členských štátov. Riadiaci výbor alebo správny orgán spoločností, ktoré majú byť zlúčené alebo majú splynúť, musí pripraviť návrh podmienok zlúčenia, ktorý musí obsahovať:

...

o

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- i) názov a sídlo každej spoločnosti, ktorá je predmetom zlúčenia alebo splynutia, a navrhovaný názov a sídlo SE,
- ii) výmenný pomer akcií a výšku náhrady,
- iii) podmienky rozdelenia akcií v SE,
- iv) dátum, od ktorého držba akcií v SE oprávni držiteľov podieľať sa na zisku a akékoľvek osobitné podmienky ovplyvňujúce toto oprávnenie,
- v) dátum, od ktorého sa obchody zlučovaných spoločností budú na účely účtovníctva považovať za obchody SE,
- vi) práva, ktoré SE priznáva držiteľom akcií, na ktoré sa viažu osobitné práva, ako aj držiteľom cenných papierov iných ako akcií alebo opatrenia navrhnuté vo vzťahu k nim,
- vii) akákoľvek osobitnú výhodu priznanú znalcom preskúmavajúcim návrh podmienok zlúčenia spoločností alebo členom správnych, riadiacich, dozorných alebo kontrolných orgánov zlučovaných spoločností,
- viii) stanovky SE,
- ix) informácie o postupoch pre určenie spôsobov účasti zamestnancov na riadení podľa smernice 2001/86/ES.

Pre každú zo zlučovaných spoločností musia byť vo vnútroštátnej tlači zverejnené nasledujúce údaje o zlučovaných spoločnostiach:

- i) druh, názov a sídlo každej zo spoločností, ktorá je predmetom zlúčenia alebo splynutia,

...

o

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- ii) register, v ktorom sú uložené dokumenty podľa článku 3 ods.2 smernice 68/151/EHS vo vzťahu ku každej zo zlučovaných spoločností, ako aj registračné číslo,
 - iii) označenie úpravy výkonu práv veriteľov dotknutej spoločnosti podľa článku 24, adresa, na ktorej možno bezplatne získať všetky informácie o takejto úprave,
 - iv) označenie úpravy výkonu práv menšinových akcionárov dotknutej spoločnosti podľa článku 24, adresa, na ktorej možno bezplatne získať všetky informácie o takejto úprave,
 - v) navrhovaný názov a sídlo SE.
- b) Akciové spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným založené podľa práva členského štátu, so sídlom a ústredím na území spoločenstva môžu založiť holdingovú SE, ak aspoň dve z nich:
- i) sa spravujú právom iného členského štátu, alebo
 - ii) najmenej dva roky majú dcérsku spoločnosť alebo pobočku (organizačnú zložku) umiestnenú v inom členskom štáte, a táto sa spravuje právom iného členského štátu,
- c) Spoločnosti podľa druhého odseku článku 48 zmluvy a iné právnické osoby verejného alebo súkromného práva, založené podľa práva členského štátu, so sídlom a ústredím na území spoločenstva môžu vytvoriť dcérsku SE upísaním ich akcií, ak aspoň dve z nich:
- i) sa spravujú právom iného členského štátu, alebo

...

o

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- ii) najmenej dva roky majú dcérsku spoločnosť alebo pobočku umiestnenú v inom členskom štáte, ktorá sa spravuje právom iného členského štátu.
- d) Akciová spoločnosť, založená podľa práva členského štátu, ktorá má sídlo a ústredie na území spoločenstva, môže byť transformovaná na SE, ak aspoň dva roky mala dcérsku spoločnosť, ktorá sa spravovala právom iného členského štátu.
- e) Členské štáty môžu stanoviť, že spoločnosť, ktorej ústredie nie je na území spoločenstva, sa môže podieľať na založení SE, ak takáto spoločnosť vznikla podľa práva členského štátu, má sídlo v tomto členskom štáte a je skutočne a nepretržite spojená s hospodárstvom členského štátu.

Podľa ustanovenia čl. 25 a nasl. Nariadenia o SE musí byť zákonnosť vytvorenia SE podrobne preskúmaná vo vzťahu ku konaniu všetkých entít, ktoré sa na vzniku SE zúčastňujú a to v súlade s právom o zlúčení a splynutí akciových spoločností toho členského štátu, v ktorom majú zúčastnené právnické osoby sídlo.

Tieto skutočnosti musia byť preukázané potvrdením súdu, notára alebo iného príslušného orgánu, ktoré musí presvedčivo preukázať, že boli splnené všetky požiadavky a náležitosti, ktoré sú zákonom vyžadované pred uskutočnením zlúčenia alebo splynutia spoločnosti do SE.

Nariadenie o SE podrobne upravuje aj ochranu menšinových akcionárov. Súd, notár alebo iný príslušný orgán musí vydať potvrdenie aj o tom, že boli dodržané príslušné ustanovenia o ochrane menšinových akcionárov alebo, že takéto konania prebiehajú.

...

o

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Právne predpisy vzťahujúce sa na SE

Dôvodová správa k ZoSE uvádza, že SE ako osobitná „európska“ právna forma je regulovaná v prvom rade priamo Nariadením o SE a každá ďalšia právna regulácia (primerané uplatnenie ustanovení o obchodných spoločnostiach) je len doplňujúca, tzn., že priamo z právnej sily nariadenia vyplýva, že niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka, aj napriek všeobecnému odkazu, sa na SE neuplatnia, pretože nie sú zlučiteľné s režimom nariadenia.

SE sa teda spravuje:

- a) Nariadením o SE ,
- b) stanovami SE alebo,
- c) v prípadoch neupravených Nariadením o SE alebo v prípadoch čiastočnej úpravy:
 - i) ustanoveniami právnych predpisov prijatých členskými štátmi pri vykonávaní opatrení spoločenstva týkajúcich sa výslovne SE,
 - ii) ustanoveniami právnych predpisov členských štátov uplatniteľných na akciovú spoločnosť založenú podľa práva členského štátu, v ktorom má SE sídlo,
 - iii) ustanoveniami jej stanov za rovnakých podmienok ako v prípade akciovej spoločnosti založenej podľa práva členského štátu, v ktorom má SE sídlo.

...

o

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Z Nariadenia o SE vyplýva, že ak sú podnikateľské činnosti SE upravené osobitnými ustanoveniami vnútroštátnych právnych predpisov¹², tieto právne predpisy sa v plnom rozsahu vzťahujú na SE. To znamená, že na SE, ktorá podniká na Slovensku sa v plnom rozsahu vzťahujú slovenské právne predpisy, ktoré upravujú určitý druh podnikania.

Podľa čl. 10 Nariadenia o SE sa SE považuje v každom členskom štáte za akciovú spoločnosť založenú podľa práva členského štátu, v ktorom má sídlo.

Každá SE musí byť zapísaná v obchodnom alebo inom registri členského štátu, v ktorom má sídlo.

Osobitosťou SE je, že ak je založená, tak poskytuje dosť významnú ochranu zamestnancom spoločnosti. Napríklad podľa článku 12 Nariadenia o SE, spoločnosť nesmie byť zapísaná do obchodného alebo iného registra, pokiaľ nie je uzavretá dohoda o spôsoboch účasti zamestnancov na riadení v zmysle príslušnej smernice¹³. Slovenské právne predpisy obsahujú veľmi podrobnú úpravu ochrany zamestnancov a ich účasti na riadení spoločnosti a na účasti pri vytvorení SE jednak v ZoSE a v ZP.

Štruktúra riadenia SE a orgány spoločnosti

Nariadenie o SE umožňuje buď jedno alebo dvojstupňovú formu riadenia SE. Pri jednostupňovej forme riadenia sú orgánmi spoločnosti:

- a) valné zhromaždenie akcionárov,

¹² V SR je to napríklad Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (Živnostenský zákon)

¹³ Smernica Rady č. 2001/86/ES ktorou sa dopĺňajú stanovby európskej spoločnosti v súvislosti s účasťou zamestnancov na riadení

• • •
o

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

b) tzv. správny orgán¹⁴.

Pri dvojstupňovej forme riadenia sú orgánmi SE:

- a) valné zhromaždenie akcionárov,
- b) dozorný orgán¹⁵,
- c) riadiaci orgán¹⁶.

Dvojstupňový systém riadenia

Pri dvojstupňovej forme riadenia SE vymenúva členov riadiaceho orgánu dozorný orgán. Členské štáty však môžu umožniť, aby členovia riadiaceho orgánu boli vymenúvaní a odvolávaní valným zhromaždením. Súčasné členstvo v dozornom a riadiacom orgáne nie je prípustné. Dozorný orgán môže nominovať jedného zo svojich členov, aby dočasne konal ako člen riadiaceho orgánu. Členský štát môže určiť počet členov riadiaceho orgánu, inak je počet členov určený v stanovách. V zmysle dopĺňujúcej smernice o SE stanovy môžu upraviť, že istý počet členov, avšak menej ako polovica, je volená zamestnancami spoločnosti.

Hlavnou úlohu dozorného orgánu je dohliadať na činnosť riadiaceho orgánu. Členovia dozorného orgánu sú volení valným zhromaždením SE. Prví členovia dozorného orgánu môžu byť určení aj v stanovách spoločnosti. Riadiaci orgán je povinný predložiť správu o vývoji spoločnosti dozornému orgánu aspoň raz za tri mesiace, okrem toho je povinný poskytnúť dozornému orgánu informácie o akejkoľvek okolnosti, ktorá by mohla mať citeľný vplyv na

Zákon o SE používa pojem správna rada. V texte je použitý všeobecný termín správny orgán, nakoľko tento text má čitateľovi priblížiť všeobecnú úpravu na európskej úrovni.

¹⁵ Zákon o SE používa pojem – dozorná rada

¹⁶ Zákon o SE používa pojem – predstavenstvo

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

spoločnosť. Dozorný orgán môže preveriť alebo zariadiť preverenie akýchkoľvek informácií, ktoré potrebuje pre zabezpečenie plnenia svojich úloh.

Dozorný orgán volí spomedzi svojich členov predsedu. Predseda dozorného orgánu môže byť iba jeho člen, ktorý je volený akcionármi. Dozorný orgán musí mať minimálne troch členov.

Jednostupňový systém riadenia SE

Počet členov správneho orgánu určia stanovy. V prípadoch, ak je potrebné zabezpečiť spoluúčasť zamestnancov na rozhodovaní, tak správny orgán musí mať minimálne troch členov. Členské štáty môžu upraviť minimálny alebo maximálny počet členov správneho orgánu.

Členovia správneho orgánu sú volení valným zhromaždením. Prví členovia správneho orgánu môžu byť určení aj v stanovách spoločnosti. Správny orgán volí spomedzi svojich členov predsedu. Predsedom správneho orgánu môže byť iba člen, ktorý je volený akcionármi.

Slovenská úprava a to § 22 ZoSE špecifikuje, že správna rada je štatutárnym orgánom európskej spoločnosti, ktorý riadi činnosť európskej spoločnosti, určuje zásadné zámery jej podnikateľskej činnosti, dohliada na ich uskutočňovanie a koná v jej mene. Ak stanovy neurčia inak, je oprávnený konať v mene európskej spoločnosti každý člen správnej rady.

Podľa slovenskej právnej úpravy (§ 28 a nasl. ZoSE) sú v mene SE oprávnení konať jeden alebo viacerí výkonní riaditelia, ktorých konaním poverí správna rada. Výkonní riaditelia vykonávajú pôsobnosť obchodného vedenia európskej spoločnosti. Na rozhodnutie o obchodnom vedení európskej spoločnosti, ktoré patrí do pôsobnosti výkonných riaditeľov, sa vyžaduje súhlas väčšiny výkonných riaditeľov, ak stanovy neurčia vyšší počet hlasov.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Ako pri jednostupňovom tak aj pri dvojstupňovom riadení určujú dĺžku funkčného obdobia orgánov SE stanovy. Maximálna dĺžka je však 6 rokov. Členovia orgánov však môžu byť znovuzvolení. Členom orgánov SE môžu byť ako fyzické tak aj právnické osoby. Toto je v slovenskom právnom poriadku nové, nakoľko právnické osoby mohli byť štatutárom iba pri osobných spoločnostiach. Pri kapitálových spoločnostiach nebolo možné vymenovať za člena štatutárneho orgánu alebo člena dozornej rady právnickú osobu.

Členom ktoréhokoľvek orgánu SE nesmie byť osoba, ktorá:

- a) je vylúčená podľa práva členského štátu, v ktorom má SE sídlo, z možnosti účasti zamestnancov na riadení v zodpovedajúcom orgáne akciovej spoločnosti, alebo
- b) je vylúčená z možnosti účasti zamestnancov na riadení v zodpovedajúcom orgáne akciovej spoločnosti, ktorá podlieha zákonom členského štátu na základe súdneho alebo správneho rozhodnutia vydaného členským štátom.

Stanovy SE musia obsahovať ustanovenie o tom, ktoré právne úkony musí schváliť dozorný orgán alebo pri jednostupňovom riadení výslovné rozhodnutie správneho orgánu.

Valné zhromaždenie

Valné zhromaždenie rozhoduje o všetkých záležitostiach, ktoré do jeho kompetencie zveruje Nariadenie o SE, vnútroštátne predpisy alebo stanovy SE. V zmysle ustanovenia čl. 53 Nariadenia o SE sa organizácia a konanie valného zhromaždenia spolu s postupom hlasovania spravuje právom uplatňovaným na akciové spoločnosti v členskom štáte, v ktorom má SE sídlo.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Podľa ustanovenia čl. 56 ods. 1 Nariadenia o SE, SE musí zvolať valné zhromaždenie aspoň raz ročne, v rámci šiestich mesiacov pred koncom účtovného roka, pokiaľ právo členského štátu, v ktorom má SE sídlo, uplatniteľné na akciové spoločnosti, ktoré vykonávajú rovnaký druh činnosti ako SE, neupravuje častejšie zasadnutia valného zhromaždenia. Valné zhromaždenie môže byť zvolané kedykoľvek riadiacim orgánom, správnym orgánom, dozorným orgánom alebo iným orgánom alebo príslušným orgánom v súlade s vnútroštátnym právom použiteľným na akciové spoločnosti v členskom štáte, v ktorom má SE sídlo.

Právo zvolať valné zhromaždenie patrí aj akcionárom SE, ak ich podiel presahuje 10% upísaného základného imania. Právna úprava jednotlivých členských štátov môže upraviť, aby toto právo mali aj akcionári, ktorí majú menší podiel na upísanom základnom imaní.

Zmeny stanov musia byť schválené kvalifikovanou väčšinou hlasov akcionárov. Nariadenie o SE povoľuje členským štátom určité odchýlky (napr. stanovy môžu byť zmenené jednoduchou väčšinou hlasov, ak je odovzdaná nadpolovičná väčšina hlasov všetkých akcionárov). Ak je vydaných viacero druhov akcií, tak o zmene stanov musí hlasovať každá trieda akcionárov osobitne.

Zrušenie a likvidácia SE

Podľa čl. 63 Nariadenia o SE sa zrušenie, likvidácia, predĺženie, zastavenie platieb a podobné konania spravujú právnymi predpismi, ktoré by sa použili na akciovú spoločnosť založenú podľa práva členského štátu, v ktorom má SE sídlo, vrátane ustanovení týkajúcich sa rozhodovania valným zhromaždením.

ZoSE uvádza, že SE je povinná ukladať do zbierky listín nasledujúce dokumenty:

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- a) dohodu o účasti zamestnancov v SE alebo písomné vyhlásenie štatutárneho orgánu, že dohoda nebola uzavretá,
- b) návrh premiestnenia sídla európskej spoločnosti,
- c) návrh zmluvy o splynutí alebo zmluvy o zlúčení,
- d) návrh zmluvy o založení holdingovej európskej spoločnosti
- e) návrh projektu zmeny právnej formy.

3.3.2 Európske družstvo (SCE – Societas Cooperativa Europaea)

Význam SCE

„Európske družstvo predstavuje najmladšiu nadnárodnú právnu formu podnikania, resp. právnu formu umožňujúcu výkon činnosti naprieč celým Európskym hospodárskym priestorom. Konštrukcia jeho právnej úpravy kopíruje v celom rade otázok európsku spoločnosť, čo ponímanie európskeho družstva približuje klasickej obchodnej spoločnosti“ (Ministerstvo spravodlivosti SR, 2006).

Preambula Nariadenia o SCE uvádza, že SCE by malo mať ako svoj základný cieľ uspokojovanie potrieb svojich členov, a/alebo rozvoj ich hospodárskej a/alebo sociálnej činnosti v súlade s týmito zásadami:

- a) jeho činnosť by sa mala vykonávať pre vzájomný úžitok členov tak, aby každý člen mal úžitok z činnosti SCE podľa miery svojej účasti,
- b) členovia SCE by mali byť súčasne zákazníkmi, zamestnancami alebo dodávateľmi alebo osobami, ktoré sa inak podieľajú na činnosti SCE,

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- c) kontrola by mala byť zverená v rovnakej miere všetkým členom, hoci sa môže pripustiť vážené hlasovanie s cieľom náležite zohľadniť vklad každého člena do SCE,
- d) úročenie cudzieho kapitálu a členských vkladov by malo byť obmedzené,
- e) zisk by sa mal deliť podľa miery vykonanej činnosti v SCE alebo by mal zostať nerozdelený, aby sa uspokojili potreby členov,
- f) členstvo by sa nemalo umelo obmedzovať,
- g) čistý obchodný majetok a rezervy by sa mali previesť pri likvidácii družstva podľa zásady nestranného prevodu, to znamená previesť na iný subjekt organizovaný v právnej forme družstva, ktorý sleduje podobné ciele alebo slúži všeobecnému záujmu.

Právne postavenie SCE

V Slovenskej republike sa na SCE vzťahujú nasledujúce právne predpisy a to v poradí v ako sú uvádzané:

- a) Nariadenie o SCE,
- b) stanovky SCE v otázkach, v ktorých Nariadenie o SCE výslovne ustanovuje, že úpravu v tejto otázke majú poskytnúť stanovky SCE; ustanovenia stanov majú v tomto prípade prednosť aj pred kogentnými ustanoveniami vnútroštátnej právnej úpravy vo vzťahu k najbližšej právnej forme podľa vnútroštátneho práva, ktorou je právna forma družstva,
- c) ustanovenia ZoSCE,

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- d) ustanovenia Obchodného zákonníka vzťahujúce sa na právnu formu družstva a čiastočne akciovej spoločnosti v otázkach, ktoré neupravujú vyššie uvedené pramene,
- e) stanovy európskeho družstva v otázkach, ktoré nie sú upravené v predchádzajúcich prameňoch práva a ktoré si SCE môže upraviť v stanovách odchyľne od ustanovení Obchodného zákonníka. (Ministerstvo spravodlivosti SR, 2006)

Právna úprava založenia SCE je veľmi podobná ako je tomu pri SE. Dôvodová správa zhŕňa, spôsoby založenia SCE nasledovne:

- a) splynutím alebo zlúčením dvoch a viacerých družstiev založených podľa práva určitého členského štátu, ktorých sídlo a ústredie riadenia sa nachádzajú na území Európskej únie, ak sa aspoň dve riadia právom rôznych členských štátov.
- b) zmenou právnej formy družstva založeného podľa národného práva niektorého členského štátu, ktoré má sídlo a ústredie riadenia na území Európskej únie, ak má takéto družstvo aspoň dva roky dcérsku spoločnosť, ktorá sa riadi právom iného členského štátu. Na rozdiel od európskej spoločnosti môže európske družstvo vzniknúť zmenou právnej formy z národného družstva i vtedy, ak národné družstvo malo aspoň dva roky organizačnú zložku v inom členskom štáte.
- c) popri týchto spôsoboch založenia nariadenie o stanovách SCE na rozdiel od nariadenia o SE pripúšťa, aby bolo SCE založené ako úplne nový subjekt („na zelenej lúke“):

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- d) najmenej piatimi fyzickými osobami s bydliskom na území aspoň dvoch rozličných členských štátov,
- e) najmenej piatimi fyzickými osobami a spoločnosťami v zmysle článku 48 Zmluvy alebo inými právnickými osobami založenými podľa práva niektorého členského štátu, ktoré majú bydlisko alebo sa riadia právom minimálne dvoch rôznych členských štátov (Ministerstvo spravodlivosti SR, 2006).

Základné ustanovenia týkajúce sa SCE

SCE je právnická osoba. Počet členov a výška základného imania SCE je pohyblivá. Základné imanie SCE sa delí na členské vklady.

Nariadenie SCE uvádza, že ak v stanovách SCE pri jeho založení nie je určené inak, člen SCE ručí iba do výšky členského vkladu, na ktorého splatenie sa zaviazal. Ak všetci členovia SCE ručia obmedzene, obchodné meno SCE obsahuje dodatok „s ručením obmedzeným“.

Základným predmetom podnikania alebo činnosti SCE je uspokojovanie potrieb jeho členov, a/alebo rozvoj ich hospodárskej a sociálnej činnosti, najmä uzatváraním dohôd s nimi na dodávku tovarov alebo poskytovanie služieb alebo na výkon práce toho druhu, ktorý SCE vykonáva alebo zadáva.

Predmetom podnikania alebo činnosti SCE môže byť aj uspokojovanie potrieb jeho členov podporou ich účasti na hospodárskej činnosti v jednom alebo viacerých SCE a/alebo v družstvách založených podľa práva členského štátu, a to horeuvedeným spôsobom. SCE môže vykonávať svoju činnosť prostredníctvom dcérskej spoločnosti.

Podľa právneho poriadku Slovenskej republiky sa SCE považuje za podnikateľa.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Minimálne základné imanie SCE musí byť najmenej 30.000 EUR. Ak by právne predpisy členského štátu vyžadovali vyššie základné imanie pre právnické osoby, ktoré vykonávajú rovnaký druh činnosti ako SCE, tak v tomto prípade musí SCE spĺňať zákonné požiadavky daného členského štátu. Na rozdiel od SE si zmena základného imania v SCE nevyžaduje zmenu stanov a táto nemusí byť ani zverejnená.

Nariadenie o SCE určuje, že základné imanie môže tvoriť len majetok určiteľnej peňažnej hodnoty. Členské podiely nesmú byť vyjadrené v záväzku vykonať práce alebo poskytnúť služby. Členské podiely v SCE znejú na meno. Menovitá hodnota členských podielov jedného druhu je totožná a určujú ju stanovy. Členské podiely sa nesmú vydať za cenu nižšiu než je ich menovitá hodnota.

Členské podiely vydané za peňažné vklady sa splatia v deň upísania najmenej do výšky 25 % ich menovitej hodnoty. Zostatok sa zaplatí do piatich rokov, pokiaľ stanovy neurčia kratšie obdobie. Členské podiely vydané za iné ako peňažné vklady sa plne splatia v čase upísania.

Podľa Nariadenia o SCE je možné emitovať aj iné cenné papiere ako členské podiely a dlhopisy. S týmito cennými papiermi môžu byť spojené rôzne práva, nie však hlasovacie práva na členskej schôdzi, ak tak umožňuje právo členského štátu, v ktorom má SCE sídlo. Vlastníci týchto cenných papierov sa môžu schádzať na osobitných schôdzach a ich stanovisko musí byť uvedené v zápisnici z členskej schôdze. Maximálna menovitá výška hodnoty týchto cenných papierov musí byť uvedená v stanovách.

Vnútorne pomery SCE upravujú stanovy, ktoré musia, podľa čl. 5 Nariadenie o SE obsahovať:

- a) obchodné meno SCE, za ktorým alebo pred ktorým je skratka „SCE“ a, ak je to vhodné, s dodatkom „s ručením obmedzeným“,

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- b) predmet podnikania alebo činnosti,
- c) mená fyzických osôb a názvy právnických osôb, ktoré sú zakladajúcimi členmi SCE, s uvedením ich predmetu podnikania alebo činnosti a v druhom prípade aj s uvedením sídiel,
- d) adresu sídla SCE,
- e) podmienky a postup pri prijatí, vylúčení a vystúpení členov,
- f) práva a povinnosti členov, rôzne kategórie členov, ak existujú, ako aj práva a povinnosti členov v každej kategórii,
- g) menovitú hodnotu upísaných členských vkladov, výšku základného imania s poznámkou, že výška základného imania je pohyblivá,
- h) osobitné pravidlá týkajúce sa sumy, ktorá sa má prideliť zo zisku, ak je to vhodné, na zákonné rezervné fondy,
- i) právomoci a povinnosti členov každého orgánu,
- j) ustanovenia, ktoré upravujú vymenovanie a odvolávanie členov orgánov,
- k) požiadavky na požadovanú väčšinu a uznášaniaschopnosť,
- l) dobu trvania SCE, ak bolo založené na dobu určitú.

Členstvo v družstve zaniká:

- a) vystúpením,
- b) vylúčením, ak člen vážne poruší svoje povinnosti alebo koná v rozpore so záujmami SCE,

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- c) ak to umožňujú stanovy, prevodom všetkých členských podielov na iného člena alebo fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá nadobudla členstvo,
- d) zrušením v prípade člena, ktorý nie je fyzickou osobou,
- e) konkurzom,
- f) smrťou,
- g) iným spôsobom uvedeným v stanovách alebo v právnych predpisoch, ktoré sa uplatňujú na družstvá podľa práva členského štátu sídla SCE.

Orgány SCE

Nariadenie o SCE umožňuje vytvoriť jedноступňový alebo dvojступňový model riadenia SCE. Pri jedноступňovom modeli riadenia má SCE nasledujúce orgány:

- a) členskú schôdzu,
- b) správny orgán¹⁷.

Pri dvojступňovom modeli riadenia má SCE nasledujúce orgány:

- a) členskú schôdzu,
- b) dozorný orgán¹⁸,
- c) riadiaci orgán¹⁹.

¹⁷ ZoSCE používa, podobne ako pri SE pojem „správna rada“.

¹⁸ ZoSCE používa pojem „kontrolná komisia“.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Dvojstupňový model riadenia

Kontrolná komisia

Podľa úpravy v ZoSCE musí mať kontrolná komisia najmenej troch členov a počet jej členov musí byť deliteľný tromi. Členov kontrolnej komisie volí členská schôdza. Stanovy SCE môžu určiť, že prví členovia kontrolnej komisie budú uvedení v stanovách. Dozorná rada nemá právomoc na obchodné vedenie družstva alebo konať v mene družstva. Nariadenie o SCE uvádza, že kontrolná komisia môže mať najviac jednu štvrtinu členov, ktorí sa priamo nepodieľajú na činnosti družstva.

Predstavenstvo

Nariadenie o SCE predkladá, že členov predstavenstva by mala voliť kontrolná komisia. Ponecháva však na úpravu v stanovách, prípadne, v legislatíve členského štátu možnosť, že členov predstavenstva volí členská schôdza. Členom predstavenstva nemôže byť člen kontrolnej komisie. Kontrolná komisia však môže určiť niektorého svojho člena, aby dočasne zastával funkciu člena predstavenstva, ktorá nie je obsadená. Počet členov predstavenstva určujú stanovy družstva.

Jednostupňový model riadenia

Správna rada

Podľa ZoSCE správna rada rozhoduje o pravidlách riadenia európskeho družstva, ak si rozhodovanie o nich nevyhradí členská schôdza, a rozhoduje o všetkých záležitostiach európskeho družstva, ak nie sú vyhradené inému orgánu. Správna rada riadi a vykonáva

¹⁹ ZoSCE používa, v súlade s právnou úpravou družstva v Obchodnom zákonníku, pojem „predstavenstvo“. Nariadenie o SCE používa všeobecnejší pojem riadiaci orgán.

kontrolu v európskom družstve. Správna rada je schopná uznávať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jej členov, ak stanovy neurčujú inak. Správna rada rozhoduje jednoduchou väčšinou hlasov prítomných členov, ak stanovy neurčujú inak. Zasadnutí správnej rady sa zúčastňuje generálny riaditeľ a výkonný riaditeľ. Členom správnej rady môže byť iba fyzická osoba.

ZoSCE ďalej ustanovuje, že správna rada volí zo svojich členov predsedu správnej rady a najmenej jedného podpredsedu. Predseda správnej rady zvoláva, organizuje a riadi rokovanie správnej rady. Podpredseda zastupuje predsedu v čase jeho neprítomnosti. Predseda a podpredseda správnej rady nemôžu byť súčasne výkonnými riaditeľmi.

Pri jednostupňovom vedení je štatutárnym orgánom SCE generálny riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva správna rada. Stanovy, rozhodnutie správnej rady alebo rozhodnutie členskej schôdze môžu obmedziť právo generálneho riaditeľa konať v mene SCE, avšak tieto obmedzenia nie sú účinné voči tretím osobám. Generálny riaditeľ nemôže byť súčasne členom správnej rady. Do kompetencie generálneho riaditeľa patrí aj obchodné vedenie družstva.

Zákon o SCE tiež ustanovuje, že správna rada môže na návrh generálneho riaditeľa vymenovať jedného alebo viacerých výkonných riaditeľov, ktorí organizujú a riadia bežnú činnosť európskeho družstva. Za výkonného riaditeľa možno vymenovať aj člena správnej rady, ak budú väčšinu členov správnej rady aj po tomto vymenovaní tvoriť osoby, ktoré nie sú výkonnými riaditeľmi.

Výkonným riaditeľom európskeho družstva môže byť len fyzická osoba.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Členská schôdza SCE

Členská schôdza je najvyšším orgánom SCE. Podľa Nariadenia o SCE rozhoduje členská schôdza o všetkých záležitostiach, ktoré jej do pôsobnosti zverujú Nariadenie o SCE a stanovy alebo právne predpisy členského štátu, v ktorom má sídlo. Podrobnosti konania členských schôdzí sa riadia právnymi predpismi členského štátu, v ktorom má SCE sídlo aplikovateľnými na družstvo. Nariadenie o SCE upravuje, že členská schôdza SCE sa koná najmenej raz za kalendárny rok, do šiestich mesiacov od konca účtovného obdobia, ak právo členského štátu, ktoré sa uplatňuje na družstvá v členskom štáte sídla SCE vykonávajúce ten istý druh činnosti ako SCE, nestanovuje povinnosť konať častejšie členské schôdze. Členský štát však môže stanoviť, že prvá členská schôdza sa môže konať kedykoľvek počas lehoty osemnástich mesiacov od založenia SCE.

Nariadenie o SCE pomerne široko definuje, ktoré orgány sú oprávnené zvolať členskú schôdzu. Podľa aktuálnej úpravy sú kedykoľvek oprávnení zvolať členskú schôdzu predstavenstvo alebo správna rada, kontrolná komisia alebo iný orgán SCE, ako aj iný príslušný orgán podľa práva členského štátu, ktoré sa uplatňuje na družstvá v členskom štáte sídla SCE. Predstavenstvo je povinné zvolať členskú schôdzu na žiadosť kontrolnej komisie.

Nariadenie o SCE dáva právomoc zvolať členskú schôdzu a navrhnuť jej program aj menšinovým členom a to ak ich je viac ako 5.000 alebo ak majú aspoň 10% celkového počtu hlasov. V súlade s Nariadením o SCE sa členská schôdza zvoláva písomným oznámením, ktoré sa zašle akýmkoľvek dostupnými prostriedkami každej osobe oprávnenej zúčastniť sa na členskej schôdzi. Oznámenie možno vykonať aj jeho uverejnením v oficiálnom vnútornom publikačnom prostriedku SCE. Oznámenie o zvolaní členskej schôdze SCE musí minimálne obsahovať:

- a) obchodné meno a sídlo SCE,

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- b) miesto, dátum a čas konania členskej schôdze,
- c) druh členskej schôdze, ak je to vhodné,
- d) program členskej schôdze, s uvedením jednotlivých rokovacích bodov a návrhmi rozhodnutí.

Doba medzi dátumom odoslania oznámenia a dňom konania členskej schôdze musí byť minimálne 30 dní, v naliehavých prípadoch je možné túto dobu skrátiť na 15 dní.

Na členskej schôdzi má každý člen, bez ohľadu na to koľko vlastní podielov, len jeden hlas. Avšak Nariadenie o SCE pripúšťa aj výnimky z tohto pravidla.²⁰

Nariadenie o SCE tiež umožňuje upraviť v stanovách, za predpokladu, že SCE má viac ako 500 členov alebo vykonáva rôzne činnosti alebo činnosti vo viac než jednej územnej jednotke alebo má viacero organizačných zložiek konanie tzv. sektorových alebo sekčných

²⁰ Ak to pripúšťa právo členského štátu sídla SCE, môžu stanovy prideliť členovi družstva určitý počet hlasov, ktorý bude závisieť od miery jeho účasti na takej činnosti družstva, ktorá nesúvisí s majetkovou účasťou člena v SCE. Toto pridelenie nesmie presiahnuť päť hlasov na člena alebo 30 % celkového počtu hlasovacích práv v závislosti od toho, ktorá z týchto hodnôt je nižšia.

Stanovy SCE, ktoré pôsobi vo finančnej alebo poisťovacej oblasti, môžu určiť, že počet hlasov pridelených jednotlivým členom SCE bude závisieť od miery účasti členov na činnosti SCE, vrátane majetkovej účasti v SCE. Toto pridelenie nesmie presiahnuť päť hlasov na člena alebo 20 % celkového počtu hlasovacích práv v závislosti od toho, ktorá z týchto hodnôt je nižšia.

Stanovy SCE, ktorého väčšina členov má právnu formu družstva, môžu určiť, že počet hlasov pridelených jednotlivým členom SCE bude závisieť od miery účasti členov na činnosti SCE, vrátane majetkovej účasti v SCE a/alebo od počtu členov každého člena SCE.

Členovia SCE, ktorí sa nepodieľajú na činnosti SCE (napr. investori), však nesmú spolu disponovať hlasovacími právami, ktoré by predstavovali viac ako 25 % celkových hlasovacích práv.

Stanovy SCE môžu upraviť účasť zástupcov zamestnancov na členskej schôdzi alebo na sektorovej, prípadne sekčnej členskej schôdzi za predpokladu, že zástupcovia zamestnancov spolu nedisponujú viac ako 15 % celkového počtu hlasovacích práv. Toto ustanovenie stanov prestáva platiť, ak SCE premiestni svoje sídlo do členského štátu, ktorého právne predpisy nepripúšťajú takúto účasť.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

členských schôdzí. Stanovy upravujú rozdelenie do sektorov alebo sekcií a počet delegátov za každý sektor alebo sekciu.

Sektorové alebo sekčné členské schôdze si zvolia svojich delegátov najviac na obdobie štyroch rokov, ak nedôjde k ich predčasnému odvolaniu. Takto zvolení delegáti vytvoria členskú schôzdu SCE a zastupujú na nej svoj sektor alebo sekciu, ktorému/ktorej podávajú správy o výsledkoch členskej schôdze.

Zrušenie, likvidácia a platobná neschopnosť družstva

Nariadenie o SCE určuje, že pri zrušení, likvidácii, platobnej neschopnosti a podobných iných situáciách, sa SCE riadi právom členského štátu, v ktorom má sídlo.

SCE môže zmeniť právnu formu na družstvo podľa právnej úpravy členského štátu, v ktorom má sídlo. Zmena právnej formy nemá za následok zrušenie SCE alebo vznik novej právnickej osoby.

3.3.3 Európske zoskupenie hospodárskych záujmov (EZHZ)

Nariadenie o EZHZ v čl. 3 uvádza, že účelom zoskupenia je uľahčiť alebo rozvíjať hospodársku činnosť svojich členov a zlepšovať alebo zvyšovať výsledky tejto činnosti; jeho účelom nie je dosahovanie vlastného zisku. Činnosť EZHZ súvisí s hospodárskou činnosťou jeho členov, pričom nesmie predstavovať viac ako doplnok tejto činnosti. Nariadenie o EZHZ priamo určuje, že zoskupenie nesmie:

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- a) priamo alebo nepriamo vykonávať právo riadenia alebo kontroly vlastnej činnosti svojich členov, ani činnosti iného podniku, predovšetkým v personálnej, finančnej a investičnej oblasti,
- b) priamo alebo nepriamo, na akomkoľvek základe, držať podiely alebo akcie akéhokoľvek druhu v podniku člena; držba podielov alebo akcií iného podniku je možná len vtedy, ak je to nevyhnutné pre dosiahnutie cieľa zoskupenia a ak je uskutočňovaná v mene jeho členov,
- c) zamestnávať viac ako 500 osôb,
- d) byť použité obchodnou spoločnosťou na poskytnutie úveru vedúcemu obchodnej spoločnosti alebo akejkolvek osobe s ním spojenej, ak poskytovanie takýchto úverov podlieha obmedzeniam alebo kontrole podľa platných zákonov členských štátov, ktoré sa vzťahujú na obchodné spoločnosti. Zoskupenie nesmie byť použité ani na prevod akéhokoľvek majetku medzi spoločnosťou a vedúcim obchodnej spoločnosti alebo akoukoľvek osobou s ním spojenou okrem prípadov, ktoré povoľujú platné zákony členských štátov, ktoré sa vzťahujú na obchodné spoločnosti. Na účely tohto ustanovenia poskytnutie úveru zahŕňa uskutočnenie akéhokoľvek právneho úkonu s podobným účinkom a majetok zahŕňa hnutelný a nehnuteľný majetok,
- e) byť členom iného Európskeho zoskupenia hospodárskych záujmov.

Dôvodová správa k Zákonu o EZHZ ďalej k účelu uvádza, že „účel EZHZ je vždy, aj keď nepriamo, komerčný, keďže ide o uľahčenie prebiehajúcej podnikateľskej činnosti jeho členov. Tento komerčný účel však z hľadiska svojho rozsahu a priority musí byť obmedzený v tom zmysle, že predmet podnikania môže byť len doplnkom k hlavnej činnosti členov: EZHZ

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

síce podnikateľ môže, ale nie za účelom generovania vlastného zisku, ale len zisku pre svojich členov, t.j. môže realizovať iba činnosť súvisiacu s činnosťou svojich členov, a to len ako pomocnú činnosť pre svojich členov“ (Ministerstvo spravodlivosti SR, 2003).

Európske zoskupenie hospodárskych záujmov sa v Slovenskej republike riadi nasledujúcimi právnymi predpismi:

- a) Nariadením Rady (EHS) č. 2137/85 o Európskom zoskupení hospodárskych záujmov (EZHZ),
- b) Zákonom č. 177/2004 Z.z. o európskom zoskupení hospodárskych záujmov.

Právny poriadok Slovenskej republiky považuje EZHZ za podnikateľa a priznáva mu právnu subjektivitu. EZHZ je potrebné považovať za podnikateľa v zmysle ustanovenia § 2 ods. 2 ObZ. Z tohto dôvodu je EZHZ subjektom, ktorý sa zapisuje do Obchodného registra. EZHZ je svojou úpravou najbližšie k verejnej obchodnej spoločnosti.

Ak z Nariadenia o EZHZ nevyplýva niečo iné, tak sa nasledujúce záležitosti riadia slovenskými predpismi platnými pre obchodné spoločnosti:

- a) založenia a vzniku zoskupenia,
- b) konania v mene zoskupenia pred jeho vznikom,
- c) zákazu konkurencie,
- d) neplatnosti zoskupenia,
- e) likvidácie zoskupenia,
- f) zrušenia a zániku zoskupenia.

„Spoločným znakom EZHZ a verejnej obchodnej spoločnosti je napr. to, že obe sú právnickými osobami, že ich členovia (spoločníci) zodpovedajú (ručia) za záväzky spoločne

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

a nerozdielne a že sa nevyžaduje, aby či už EZHZ alebo verejná obchodná spoločnosť povinne vytvárali základný kapitál (imanie)“ (Ministerstvo spravodlivosti SR, 2003).

Členstvo a založenie EZHZ

Nariadenie o EZHZ definuje, že členmi môžu byť len:

- a) obchodné spoločnosti a iné právnické osoby, ktoré sa riadia verejným alebo súkromným právom, ktoré boli založené v súlade s právom členského štátu a ktoré majú registrované alebo zákonné sídlo a ústredie v spoločenstve; ak podľa práva členského štátu obchodná spoločnosť alebo iná právnická osoba nie je povinná mať registrované alebo zákonné sídlo, pre takúto obchodnú spoločnosť, inú právnickú osobu je postačujúce, ak má ústredie v spoločenstve;
- b) fyzické osoby, ktoré vykonávajú akúkoľvek priemyselnú, obchodnú, remeselnú, poľnohospodársku činnosť, alebo ktoré vykonávajú slobodné povolanie alebo poskytujú iné služby v spoločenstve.

EZHZ musí pozostávať najmenej:

- a) z dvoch obchodných spoločností alebo iných právnických osôb, ktoré majú ústredie v rôznych členských štátoch; alebo
- b) z dvoch fyzických osôb, ktoré svoju hlavnú činnosť vykonávajú v rôznych členských štátoch; alebo

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- c) obchodnej spoločnosti alebo inej právnickej osoby a fyzickej osoby, pričom prvá z nich má ústredie v jednom členskom štáte a druhá vykonáva svoju hlavnú činnosť v inom členskom štáte.

EZHZ sa zakladá zakladateľskou zmluvou, ktorá musí obsahovať minimálne nasledujúce náležitosti:

- a) názov zoskupenia, pred alebo za ktorým budú uvedené slová „Európske zoskupenie hospodárskych záujmov“ alebo začiatkové písmená „EZHZ“, ak tieto slová alebo začiatkové písmená už netvoria súčasť tohto názvu,
- b) sídlo zoskupenia,
- c) účel, na ktorý sa zoskupenie zakladá,
- d) meno (názov), obchodné meno, právnu formu, bydlisko alebo registrované sídlo a, ak je zapísaný v registri, číslo a miesto zápisu každého člena zoskupenia,
- e) dobu trvania zoskupenia, pokiaľ nie je založené na dobu neurčitú.

Orgány EZHZ

Nariadenie určuje, že štatutárnym orgánom EZHZ sú spoločne konajúci členovia a konateľ alebo konatelia. Zakladateľská zmluva môže určiť, že EZHZ bude mať aj iné orgány. Ich určenie a kompetencie musia byť popísané v zakladateľskej zmluve. Členovia zoskupenia, konajúci ako orgán, môžu prijať akékoľvek rozhodnutie na účel dosiahnutia cieľa zoskupenia.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

V rámci rozhodovania EZHZ Nariadenie stanovuje, že každý člen má jeden hlas. Zakladateľská zmluva však môže určitým členom prideliť viac ako jeden hlas za predpokladu, že žiadny člen nebude mať väčšinu hlasov.

Jednomyseľné rozhodnutie členov je potrebné pre:

- a) zmenu účelu zoskupenia,
- b) zmenu počtu hlasov, pridelených každému členovi,
- c) zmenu podmienok pre prijímanie rozhodnutí,
- d) predĺženie trvania zoskupenia nad rámec lehoty určenej v zakladateľskej zmluve,
- e) zmenu príspevku každého člena alebo niektorých členov do financovania zoskupenia,
- f) zmenu akéhokoľvek iného záväzku člena, ak v zakladateľskej zmluve nie je ustanovené inak,
- g) akúkoľvek zmenu zakladateľskej zmluvy, ktorá nie je uvedená v tomto odseku, ak táto zmluva neustanovuje inak.

Zakladateľská zmluva môže bližšie určovať podmienky pre uznášaniaschopnosť a väčšinu potrebnú na prijatie rozhodnutia. Ak zmluva neustanovuje inak, rozhodnutia musia byť prijaté jednomyseľne.

Na obchodné vedenie EZHZ sú oprávnení jedna alebo viaceré fyzické osoby určené v zakladateľskej zmluve alebo rozhodnutím členov.

Konateľmi EZHZ nemôžu byť osoby, ktoré

- a) podľa práva členskej krajiny, v ktorej majú bydlisko alebo sídlo

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- b) podľa práva členskej krajiny, v ktorej má zoskupenie sídlo, alebo
- c) na základe súdneho alebo správneho rozhodnutia, prijatého alebo uznaného v členskej krajine,

nemôžu byť členom správneho alebo štatutárneho orgánu spoločnosti, nemôžu viesť podnik alebo nemôžu vykonávať funkciu konateľa EZHZ.

Nariadenie o EZHZ ďalej umožňuje členským krajinám, v prípade zoskupení zapísaných v ich registri stanoviť, že právnické osoby môžu byť konateľmi EZHZ pod podmienkou, že ako zástupcu určia jednu alebo viaceré fyzické osoby, ktoré sú oprávnené konať v jej mene. Podmienky menovania a odvolávania konateľa alebo konateľov a ich právomoci sa určujú v zakladateľskej zmluve alebo, ak tomu tak nie je, jednomyseľným rozhodnutím členov.

V mene zoskupenia môže voči tretím osobám konať výlučne konateľ alebo, ak má zoskupenie dvoch alebo viacerých konateľov, zoskupenie môže zastupovať každý z konateľov.

Každý z konateľov zaväzuje zoskupenie vo vzťahu k tretím osobám, ak koná v mene zoskupenia, aj keď prekročil svojim konaním rozsah predmetu podnikania alebo činnosti zoskupenia (konanie *ultra vires*) okrem prípadu ak zoskupenie dokáže, že tretia osoba vedela alebo za daných okolností nemohla nevedieť, že konanie prekračovalo rámec účelu zoskupenia; samotné zverejnenie údajov nie je takýmto dôkazom.

Členovi, ktorý sa rozhodne vystúpiť z EZHZ patrí právo na vyplatenie jeho podielu na majetku a hospodárskych výsledkoch EZHZ.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Zrušenie a likvidácia

Nariadenie o EZHZ určuje, že EZHZ môže byť zrušené rozhodnutím jeho členov. Takéto rozhodnutie musí byť prijaté jednomyseľne, ak zakladateľská zmluva neustanovuje inak.

Zoskupenie musí byť zrušené rozhodnutím jeho členov:

- a) ak uplynie lehota určená v zakladateľskej zmluve alebo, ak existuje akýkoľvek iný dôvod na zrušenie ustanovený v zmluve, alebo
- b) ak bol dosiahnutý účel zoskupenia alebo, ak nie je možné ďalej pokračovať plnení cieľa zoskupenia.
- c) Ak do troch mesiacov potom, čo uplynula doba zrušenia EZHZ, nebolo prijaté rozhodnutie členov, ktorým sa vyslovuje zrušenie zoskupenia, ktorýkoľvek člen môže podať na súd návrh, aby vyslovil zrušenie.

Zrušenie EZHZ má za následok jeho likvidáciu. Likvidácia EZHZ a ukončenie jeho likvidácie sa riadi právom členskej krajiny, v ktorej má EZHZ sídlo. EZHZ si zachováva právnu subjektivitu až do ukončenia likvidácie.

V prípade platobnej neschopnosti alebo predĺženia platie pre EZHZ právne predpisy členskej krajiny, v ktorej má sídlo. Samotné začatie vyššie uvedených konaní z dôvodov jeho platobnej neschopnosti nezakladá dôvod na začatie takéhoto konania proti jeho členom.

Členovia EZHZ zodpovedajú za jeho záväzky spoločne a nerozdielne.

EZHZ zaniká výmazom z obchodného registra.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

4 PRÁVNA ÚPRAVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ V SPOLKOVEJ REPUBLIKE NEMECKO A VO VEĽKEJ BRITÁNII

4.1 Právna úprava v Spolkovej republike Nemecko

Podobne ako v Slovenskej republike aj právna úprava Spolkovej republiky Nemecko rozoznáva osobné a kapitálové obchodné spoločnosti.

4.2 Občianskoprávna spoločnosť (Gesellschaft des bürgerlichen Rechts)

Občiansko – právna spoločnosť (Gesellschaft des bürgerlichen Rechts, v skratke „GbR“ alebo BGB - Gesellschaft). Na tejto právnej forme spoločnosti je zaujímavé, že aj keď je považovaná za základnú formu osobných spoločností, tak nemusí mať uzatvorenú spoločenskú zmluvu, ale stačí, ak sa združia dve osoby (fyzické alebo právnické), ktoré sledujú rovnaký cieľ a každý zo spoločníkov nejakým spôsobom prispeje k dosiahnutiu tohto cieľa. GbR je určená pre malý počet spoločníkov. Pokiaľ spoločenská zmluva neurčuje inak, tak každý zo spoločníkov je oprávnený na obchodné vedenie spoločnosti, ale rozhodovať musia spoločníci jednohlasne. „Odhaduje sa, že v SRN existuje cca 3,26 milióna podnikateľských subjektov z toho GbR tvoria približne 200.000 a kapitálové spoločnosti cca 560.000 podnikateľských subjektov“ (Statistisches Bundesamt, 2017).

Osobitosťou nemeckej právnej úpravy je, že osobné spoločnosti nemajú vlastnú právnu subjektivitu. GbR sa nezapisuje do nemeckého obchodného registra. Spoločníci osobných obchodných spoločností ručia za záväzky spoločnosti celým svojím majetkom.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

4.3 Verejná obchodná spoločnosť (Offenehandelsgesellschaft, v skratke OHG)

OHG sa už na rozdiel od GbR riadi predpismi obchodného práva. OHG je spoločnosťou, v ktorej minimálne dva právne subjekty spoločne podnikajú pod spoločným obchodným menom (tzv. „Firma“). OHG je v SRN pomerne zriedka používaná právna forma obchodnej spoločnosti. Podobne ako na Slovensku aj v tomto prípade spoločníci ručia za záväzky spoločnosti celým svojím majetkom a to spoločne a nerozdielne.

„OHG majú však v podmienkach SRN veľmi vysoký úverový rating a vedľa sa pomerne jednoducho dostať ku kapitálu. Právna úprava OHG umožňuje veľmi vysokú flexibilitu úpravy vnútorných pomerov“ (Engelhardt, 2018).

Podľa ustanovenia § 116 ods. 1 HGB je každý zo spoločníkov oprávnený zastupovať spoločnosť navonok pri bežných právnych úkonoch. Pri právnych úkonoch, ktoré sa vymykajú bežnému obchodnému styku sa vyžaduje súhlas všetkých spoločníkov (§116 ods. 2 HGB).

Nemecká právna doktrína vychádza z predpokladu, že v rámci OHG musí existovať medzi spoločníkmi vzájomná dôvera. Z tohto dôvodu sa na spoločníkov OHG vzťahuje pomerne rozsiahly zákaz konkurencie.

Na rozdiel od GbR má OHG právnu subjektivitu.

Právna úprava zrušenia a likvidácie OHG je veľmi podobná slovenskej úprave verejnej obchodnej spoločnosti. OHG sa zrušuje:

- a) dohodou spoločníkov,
- b) odmietnutím vyhlásenia konkurzu pre nemajetnosť niektorého zo spoločníkov,
- c) vyhlásením konkurzu na majetok spoločnosti,

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

d) z dôvodu uvedeného v spoločenskej zmluve,

4.4 Komanditná spoločnosť (Kommanditgesellschaft, v skratke KG)

KG je jedinou zmiešanou formou osobných a kapitálových spoločností, v ktorej okrem osobne ručiaceho spoločníka existuje aj spoločník, ktorý ručí za záväzky spoločnosti iba svojím kapitálovým vkladom. Podobne ako v slovenskej právnej úprave spoločníci, ktorí ručia celým svojím majetkom sa nazývajú komplementári a spoločníci, ktorí ručia iba svojím kapitálovým vkladom sa nazývajú komanditisti.

KG má vlastnú právnu subjektivitu. V mene KG sú v zásade oprávnení konať iba komplementári (t.j. spoločníci, ktorí ručia za záväzky spoločnosti celým svojím majetkom). Každý komplementár je oprávnený zastupovať spoločnosť samostatne (§ 125 v spojení s § 161 HGB). V prípade mimoriadnych transakcií môže jeden akcionár namietiť voči konaniu iného akcionára (§ 164 HGB).

Komanditisti nie sú, podľa ustanovenia § 164 HGB, oprávnení konať v mene spoločnosti a nie sú oprávnení zastupovať spoločnosť (§ 170 HGB). Môžu však zastupovať spoločnosť na základe plnomocenstva alebo im môže byť udelená prokúra.

Spoločnosť môže byť zrušená a vstúpiť do likvidácie ak nastanú nasledujúce okolnosti:

- a) uplynutím času, na ktorý bola založená;
- b) dohodou spoločníkov,
- c) vyhlásením konkurzu na majetok spoločnosti;
- d) na základe rozhodnutia súdu.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

4.5 Spoločnosť s ručením obmedzeným (*Gesellschaft mit beschränkter Haftung*, v skratke GmbH)

Zákonom upravujúcim GmbH je Zákon o spoločnostiach s ručením obmedzeným (GmbHG). Spoločnosť má vlastnú právnu subjektivitu. Spoločnosť ručí za svoje záväzky celým svojím majetkom. Spoločníci neručia za záväzky spoločnosti. Spoločníci majú povinnosť zaplatiť vklady do základného imania spoločnosti a prípadné dodatočné vklady (tzv. Nachschüsse).

Spoločníci si môžu v spoločenskej zmluve upraviť rôzne aspekty fungovania GmbH podľa vlastného uváženia. Spoločenská zmluva GmbH sa vďaka možnosti flexibilnej úpravy blíži k úprave spoločenskej zmluvy OHG.

Základné imanie

GmbH musí mať základné imanie v minimálne výške 25 000 eur.

Orgánmi spoločnosti sú:

- a) konatelia,
- b) valné zhromaždenie,

Ad a) vo vzťahu k spoločnosti vykonávajú konatelia svoju funkciu na základe zmluvy o vymenovaní (zmluvy o službách, § 611 BGB). Spoločenská zmluva môže určiť, že konatelia môžu niektoré právne úkony vykonávať iba so súhlasom valného zhromaždenia (tzv. „*zustimmungsbedürftige Geschäfte*“). Takéto obmedzenie je však voči tretím osobám neúčinné.

Ak je vymenovaných viacero konateľov, tak sú spravidla oprávnení zastupovať spoločnosť samostatne (tzv. „*Einzelvertretungsbefugnis*“). Konatelia spoločnosti môžu byť súčasne spoločníkmi spoločnosti (jednoosobové spoločnosti). Pri jednoosobových

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

spoločnostiach sú konatelia, ktorí sú súčasne aj spoločníkmi, vyňatí zo zákazu uzatvárania dvojstranných zmlúv jednou osobou (tzv. *Insichgeschäft*) § 181 BGB²¹.

Uznesenia na zvýšenie alebo zníženie základného imania si vyžadujú trojštvrtinovú väčšinu odovzdaných hlasov, pretože ide o zmenu a doplnenie spoločenskej zmluvy (§ 53 II veta 1 GmbHG).

Zníženie základného imania musí byť zverejnené v obchodnom vestníku trikrát po sebe s výzvou pre veriteľov, aby žiadali zabezpečenie svojich pohľadávok (§ 58 GmbHG).

4.5.1 *Unternehmergeellschaft* (podnikateľská spoločnosť, v skratke UG)

Predstavuje osobitnú úpravu GmbH, niekedy sa zvykne uvádzať, že ide aj o mini-GmbH. Nejde samostatnú právnu formu spoločnosti, nakoľko úprava UG vychádza z právnej úpravy GmbH. Hlavný rozdiel medzi UG a GmbH je v tom, že UG stačí základné imanie v výške 1 eura. UG by mala predstavovať alternatívu k britským limited companies.

Možnosť zakladať UG bola do nemeckého právneho poriadku zavedená v roku 2008 pri modernizácii právnych predpisov týkajúcich sa práva obchodných spoločností. Na rozdiel od klasickej GmbH nie je možné vložiť do základného imania UG vecné vklady. Povolené sú len peňažné vklady.

UG musí vo svojom názve uvádzať aj skutočnosť, že ide o spoločnosť, ktorej je ručenie za záväzky obmedzené názvom firmy sa musí uvádzať v tvare „XYZ UG (haftungsbeschränkt)“

²¹ Pojem *Insichgeschäft* by sa dal voľne preložiť ako uzatvorenie právneho úkonu so sebou samým. To znamená, že jedna osoba podpisuje zmluvu na jednej strane vo vlastnom mene a na druhej strane ako zástupca tretej osoby (napr spoločnosti).

4.6 Akciová spoločnosť AG

AG môže založiť jeden alebo viacero akcionárov. Týmito akcionármi môžu byť buď fyzické osoby, kapitálové spoločnosti alebo osobné spoločnosti, ktoré majú právnu subjektivitu. AG vzniká zápisom do obchodného registra.

Základné imanie (základný kapitál pri doslovnom preklade) musí byť minimálne 50.000,- eur. Základné imanie je rozložené do akcií, za ktoré sú zakladatelia povinní zaplatiť kúpnu cenu. Pred zápisom do obchodného registra musí byť splatená minimálne jedna štvrtina základného imania – t.j. 12.500,- eur.

Postavenie AG je upravené v tzv. Aktiengesetz skrátene (AktG).

Orgány AG

Základnými orgánmi AG sú:

- a) Valné zhromaždenie (Hauptversammlung),
- b) Dozorná rada (Aufsichtsrat),
- c) Predstavenstvo (Vorstand).

Valné zhromaždenie AG (Hauptversammlung)

Valné zhromaždenie sa skladá zo všetkých akcionárov. Postavenie valného zhromaždenia je pomerne slabé. Valné zhromaždenie nie je oprávnené udeľovať predstavenstvu príkazy súvisiace s obchodným vedením spoločnosti.

K základným kompetenciám valného zhromaždenia patrí:

- a) rozhodovanie o zmene a doplnení stanov,

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- b) rozhodovanie o zvýšení alebo znížení základného imania,
- c) voľba a odvolanie členov dozornej rady, ktorá následne vymenúva predstavenstvo,
- d) schválenie činnosti predstavenstva a dozornej rady (tzv. Entlastung²²),
- e) schválenie ročnej účtovnej závierky, za predpokladu, že o to požiada predstavenstvo alebo dozorná rada, v opačnom prípade valné zhromaždenie vezme účtovnú závierku schválenú dozornou radou na vedomie. (§ 172, § 173 AktG),
- f) rozhodnutie o použití nerozdeleného zisku z minulých období,
- g) vymenovanie audítorov,
- h) predaj celého vlastníctva spoločnosti (§ 179a AktG);
- i) ďalšie úkony, ktoré stanovby zverujú do pôsobnosti valného zhromaždenia,
- j) zrušenie spoločnosti.

Dozorná rada AG (Aufsichtsrat)

Podľa AktG musia povinne vytvárať dozornú radu iba AG a KGaA. Dozorná rada v spoločnostiach, na ktoré sa vzťahuje Mitbestimmungsgesetz²³ (v skratke MitbestG) a ktoré majú:

²² Pojem Entlastung by bolo možné preložiť do Slovenčiny aj ako zbavenie zodpovednosti. Avšak udelenie Entlastung členom štatutárnych orgánov obchodných spoločností v žiadnom prípade neznamená prípadné vzdanie sa nároku na náhradu škody voči týmto osobám (napr. § 120 ods 2. AktG). Z vyššie uvedeného dôvodu sme použili preklad „schválenie činnosti“. Entlastung sa podľa nemeckých zvyklostí neudeľuje iba členom štatutárnych orgánov obchodných spoločností, ale skoro vo všetkých právnických osobách, v mene ktorých konajú fyzické osoby (napr. aj spolková vláda).

- a) od 500 – 2000 zamestnancov vytvárajú dozornú radu, ktorá je volená z 2/3 akcionármi a z 1/3 členov dozornej rady volia zamestnancami,
- b) viac ako 2000 zamestnancov je rovnaký počet členov dozornej rady volený akcionármi a rovnaký počet zamestnancami spoločnosti (pričom 2 alebo 3 členovia musia byť nezávislí zástupcovia odborov)²⁴,
- c) v spoločnostiach, ktoré sa považujú za tzv. Herrschendeunternehmen (ovládajúce podniky) v banskom alebo oceliarskom priemysle musí mať dozorná rada 15 členov, z ktorých 7 volia akcionári, 7 volia zamestnanci a jeden člen je kooptovaný dozornou radou samotnou.

Predstavenstvo (Vorstand)

Predstavenstvo je zodpovedné za obchodné vedenie spoločnosti. Predstavenstvo nie je, v rámci obchodného vedenia spoločnosti, viazané pokynmi dozornej rady alebo valného zhromaždenia. Predstavenstvo AG je, spravidla viacčlenné.

Členov predstavenstva volí obvykle dozorná rada. Funkčné obdobie členov predstavenstva je navyše päť rokov, pričom členovia predstavenstva môžu byť znovuzvolení. Dozorná rada môže kedykoľvek členov predstavenstva odvolať.

²³ Zákon o spolurozhodovaní zamestnancov – cieľom zákona je umožniť zamestnancom účasťou v dozornej rade spolurozhodovať o kontrole a smerovaní obchodnej spoločnosti. Zákon sa vzťahuje na spoločnosti, ktoré majú spravidla viac ako 2000 zamestnancov. V niektorých odvetviach je táto hranica znížená na 1000 zamestnancov. Ide najmä o bankský a oceliarsky priemysel. Pre tieto odvetvia platí tzv. Montan-Mitbestimmungsgesetz (MontanMitbestG).

²⁴ Ak má spoločnosť do 10.000 zamestnancov, tak počet členov dozornej rady je 12, od 10.000 do 20.000 je počet členov dozornej rady 16 a v spoločnostiach, ktoré majú viac ako 20.000 zamestnancov je počet členov dozornej rady 20 (v tomto prípade musia byť traja členovia nezávislí členovia odborov).

Predstavenstvo je oprávnené zvolávať riadne ako aj mimoriadne valné zhromaždenie.

Práva a povinnosti akcionárov

Akcionár je majiteľom akcií AG. Akcionári vykonávajú svoje práva účasťou na riadnom alebo mimoriadnom valnom zhromaždení. Akcionári majú právo na informácie, na dividendy a prípadný likvidačný zostatok.

Práva akcionárov možno rozdeliť do dvoch skupín:

- a) Majetkové práva (podľa podielu investora na aktívach spoločnosti)
 - i) účasť na pozitívnom hospodárskom výsledku spoločnosti (prostredníctvom výplaty dividend),
 - ii) právo upísať nové akcie pri zvyšovaní základného imania (zachovanie výšky svojho podielu),
 - iii) podiel na likvidačnom zostatku pri zrušení AG,
- b) rozhodovacie práva (slúžia na ochranu záujmov akcionárov)
 - i) právo podávať návrhy na valnom zhromaždení,
 - ii) právo zúčastniť sa na valnom zhromaždení,
 - iii) právo hlasovať na valnom zhromaždení,
 - iv) právo na poskytnutie informácií o záležitostiach spoločnosti, ktoré sú potrebné na posúdenie bodov programu rokovania na výročnom valnom zhromaždení,

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- v) právo napadnúť rozhodnutie valného zhromaždenia, ak existuje podozrenie, že bolo prijaté v rozpore so stanovami.

Tabuľka 2 - Počet podnikateľských subjektov v SRN

	0 až 9 zamestnancov	10 až 49 zamestnancov	50 až 249 zamestnancov	250 a viac zamestnancov	Spolu
Iné právne formy	182.066	26.572	7.079	2.394	218.111
Osobné spoločnosti (zum OHG a KG)	324.085	54.150	12.885	2.881	394.001
Kapitálové spoločnosti (GmbH, AG)	520.524	149.112	41.510	9.706	720.852
Spolu	3.109.261	293.610	63.928	15.061	3.481.860
Fyzické osoby - podnikatelia	2.082.586	63.776	2.454	80	2.14

Zdroj: (Statistisches Bundesamt, 2017)

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

4.7 Právna úprava obchodných spoločností vo Veľkej Británii

Britský Zákon o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (Companies Act 2006) neurčuje presné právne formy obchodných spoločností, ale rozlišuje len ich určité typy.

CA 2006 rozoznáva nasledujúce typy obchodných spoločností

- a) spoločnosti, v ktorých je ručenie spoločníkov obmedzené (tzv. limited companies)
- b) spoločnosti, v ktorých nie je ručenie spoločníkov obmedzené (tzv. unlimited companies)

Ručenie spoločníkov *limited companies* môže byť obmedzené buď:

- a) nesplatenou hodnotou akcií (limited by shares) – t.j. spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky nesplatenej nominálnej hodnoty akcií, ktoré má vo vlastníctve alebo
- b) výškou záruky, ktorú sa zaviazal poskytnúť za záväzky spoločnosti, v prípade, že spoločnosť by nebola schopná plniť svoje záväzky (limited by guarantee). Spoločnosť, ktorá bola založená ako limited by shares sa nemôže stať spoločnosťou limited by guarantee, pokiaľ získala základné imanie.

Ďalším rozlišovacím znakom britských spoločností je či ide o verejnú (public company) spoločnosť alebo súkromnú spoločnosť (private company). Súkromná spoločnosť je definovaná ako spoločnosť, ktorá nie je verejná. Verejná spoločnosť je v CA 2006 definovaná ako:

- a) spoločnosť limited by shares alebo limited by guarantee, ktorá získala imanie z predaja svojich akcií a ktorej:

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- i) zakladateľská listina uvádza, že ide o verejnú spoločnosť
- ii) a ktorá splnila podmienky CA 2006 pre registráciu verejnej spoločnosti, ktorými sú, okrem iných:
 1. minimálna výška základného imania vo výške 50 000 libier alebo ekvivalentná suma v eurách,
 2. spoločnosť musí mať minimálne dvoch členov štatutárneho orgánu, sekretára a jedného akcionára,
 3. sídlo spoločnosti sa musí nachádzať vo Veľkej Británii,
 4. účtovníctvo spoločnosti musí byť povinne auditované,
 5. ďalšie formálne podmienky presne špecifikované v CA 2006.

Public limited company je možné považovať za ekvivalent verejnej akciovej spoločnosti v Slovenskej republike. Takáto spoločnosť môže ponúkať svoje cenné papiere na regulovaných trhoch a vyhlasovať verejné ponuky na predaj cenných papierov.

Partnerstvá (ekvivalent osobných spoločností)

Britské právo pozná okrem vyššie spomenutých foriem obchodných spoločností partnerstvá (tzv. partnerships). Partnerships môžu mať nasledujúce formy:

- a) **General Partnership** – nemajú právnu subjektivitu. Britský Partnership Act definuje general partnership ako spoločenstvo dvoch osôb, ktoré sa snažia so spoločným výhľadom dosiahnuť zisk. V minulosti bola táto právna forma veľmi rozšírená medzi tzv. slobodnými povolaniami (lekári, právnici, architekti atď). General Partnership sa nemusí registrovať do obchodného registra

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

a spoločníci spoločne a nerozdielne zodpovedajú za záväzky spoločnosti. Partnership Act 1890 upravuje vzťahy medzi spoločníkmi nasledovne:

- i) spoločníci majú rovnaké práva a povinnosti týkajúce sa riadenia partnerstva,
- ii) každý zo spoločníkov má nárok na rovnaký podiel na ziskoch a stratách bez ohľadu na výšku jeho vkladu,
- iii) spoločníci prijímajú rozhodnutie na základe jednoduchej väčšiny,
- iv) rozhodnutia, ktoré majú zásadný vplyv na podnikanie (napr. prijatie nového partnera) budú vyžadovať súhlas všetkých spoločníkov.

V rámci spoločenskej zmluvy si spoločníci môžu vyššie uvedené záležitosti upraviť aj iným spôsobom.

Na obchodné vedenie spoločnosti je oprávnený určený spoločník (tzv. nominated partner), ktorý by sa mal starať o záležitosti ako sú napríklad:

- i) vedenie účtovných alebo mzdových záznamov,
- ii) podávanie daňových priznaní.

b) **Limited Liability Partnership** – (v skratke LLP) LLP v súčasnosti nahradili General Partnerships ako právnu formu vzťahov medzi osobami vykonávajúcimi slobodné povolania. LLP má vlastnú právnu subjektivitu. Vzniká zápisom do obchodného registra (Companies House). LLP musí mať minimálne dvoch spoločníkov, ktorí sú súčasne aj štatutárnymi orgánmi. Spoločníkmi môžu byť ako fyzické tak aj právnické osoby. LLP môže mať neobmedzený počet spoločníkov. Podobne ako v prípade GP na sú na

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

obchodné vedenie spoločnosti oprávnení tzv. určení spoločníci (designated members), ktorí musia byť minimálne dvaja.

Zásadnou výhodou, ktorú má LLP voči GP je to, že spoločníci neručia sa záväzky spoločnosti celým svojím majetkom, ale len do výšky vkladu, ktorý vložili do spoločnosti.

Ďalšou výhodou LLP je, že má značnú flexibilitu úpravy vnútorných pomerov. Spoločníci nemusia zvolávať valné zhromaždenia a robiť z nich zápisy, ale môžu si určiť iný, menej formálny, spôsob prijímania rozhodnutí. Spoločníci si môžu veľmi flexibilne určiť aj spôsob rozdeľovania hospodárskeho výsledku. Vnútorné pomery v rámci LLP určujú tzv. limited liability partnership agreements.

V rámci britského daňového systému výnosy z podnikania nezdaňuje samotná LLP, ale jednotliví spoločníci ako ich príjem z podnikania. Pri zahraničných osobách je tento príjem považovaný za transparentný, podlieha ekvivalentu dane z príjmov a nie z kapitálového majetku, ktoré sú spravidla zdaňované vyššou daňovou sadzbou.

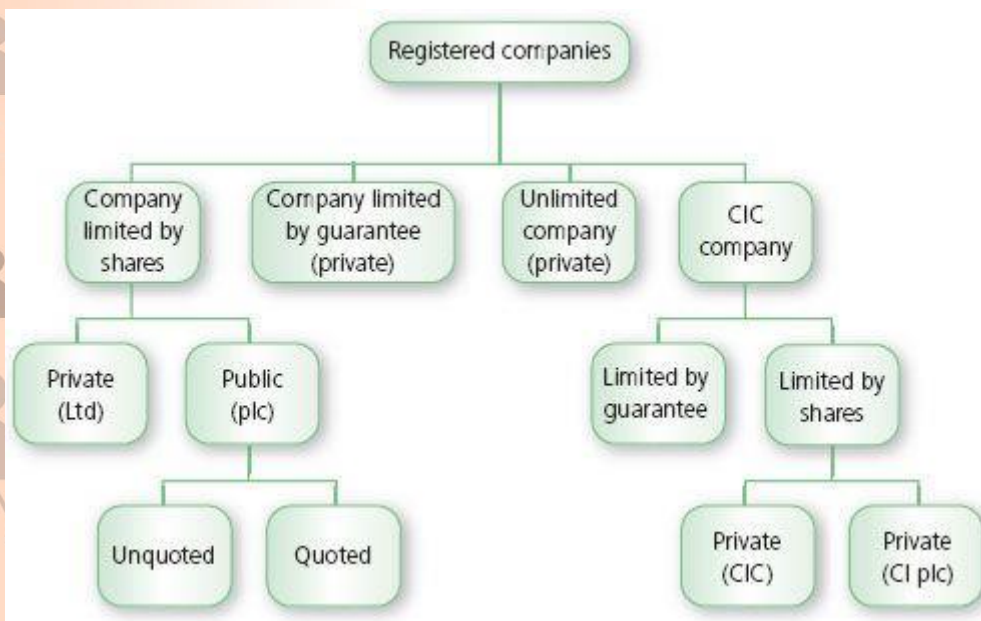
- c) **CI Companies** (Community Interest Companies) – je právna forma, ktorá bola vytvorená pre sociálne podniky, ktoré chcú využívať svoje príjmy a aktíva na verejné blaho. CIC sa dajú založiť veľmi jednoducho a svoje vnútorné pomery si môžu nastaviť veľmi flexibilne. Klúčovou črtou týchto spoločností je, že musia vyvíjať činnosť prospech komunity, v ktorej pôsobia. Táto právna forma obchodných spoločností bola zavedená v roku 2005 a veľmi rýchlo získala popularitu. V roku 2015 pôsobilo vo Veľkej Británii asi 10 000 týchto spoločností, s najrôznejším predmetom činnosti.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Obrázok 1 - Štruktúra obchodných spoločností vo Veľkej Británii

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

5 CORPORATE GOVERNANCE

Dobré riadenie spoločnosti je nevyhnutným prostriedkom na vytvorenie takého trhového prostredia, ktoré podporuje dôveru a integritu podnikania so súčasným rozvojom kapitálového trhu. Následne tento trh umožňuje spoločnostiam prístup ku kapitálu pre dlhodobé investície. Kvalita právnej úpravy Corporate Governance (t.j. správy a riadenia spoločností) má v krajinách EÚ zásadný význam. Corporate governance prispieva k zvýšeniu dynamiky a konkurencieschopnosti podnikateľského sektora v rámci krajín EÚ.

Účinný návrh a implementácia pravidiel corporate governance si vyžaduje dobré pochopenie vlastníckych štruktúr v rámci podnikateľského prostredia.

Pokiaľ ide o vzorce vlastníctva na úrovni spoločnosti, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovaných trhoch, tak je zrejmé, že existujú štyri hlavné kategórie investorov vo vlastníckych štruktúrach takýchto spoločností. Sú to:

- a) inštitucionálni investori,
- b) verejný sektor,
- c) súkromné korporácie a
- d) strategické subjekty jednotlivých investorov.

Rámec správy a riadenia spoločností

„Dôležitým základným kameňom vykonávania zásad Corporate Governanace je kvalita právneho a regulačného rámca, ktorý je v súlade s princípom právneho štátu, pokiaľ ide o účinný dohľad a vymožitelnosť práva. Regulačné orgány dohľadu nad trhmi cenných papierov zohrávajú kľúčovú úlohu v tomto procese. Veľmi závažnou otázkou je otázka

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

nezávislosti týchto regulačných orgánov. V mnohých krajinách je orgán dohľadu rada, alebo komisia, ktorej členovia sú zvyčajne menovaní na dobu určitú v rozmedzí od dvoch do ôsmich rokov. Vo väčšine prípadov sú tieto orgány nezávislé od vlády. Táto nezávislosť je posilnená aj poskytnutím osobitného rozpočtu, ktorý je spravidla financovaný z poplatkov regulovaných subjektov alebo kombináciou poplatkov a pokút zaplatených regulovanými subjektmi“ (OECD, 2019).

V mnohých právnych poriadkoch krajín OECD existujú veľmi prísne a formálne pravidlá corporate governance, ktoré sa týkajú spoločností, ktorých cenné papiere boli prijaté na obchodovanie na regulovaných trhoch.

„Corporate Governance je možné definovať súbor mechanizmov, procesov a vzťahov, pomocou ktorých sú spoločnosti riadené a prevádzkované. Tieto mechanizmy a pravidlá tiež zahŕňajú aj postupy pre rozhodovanie v podnikoch. Štruktúry a princípy riadenia identifikujú rozdelenie práv a povinností medzi rôznymi zainteresovanými osobami v rámci korporácii. Môže ísť napríklad o predstavenstvo, manažérov, akcionárov, veriteľov, audítorov, rôzne regulačné orgány a iné tretie strany“ (Calkoen, 2018). Úprava corporate governance je nevyhnutná z dôvodu zamedzenia vzniku konfliktu záujmov medzi zainteresovanými stranami najmä medzi akcionármi a vyšším manažmentom alebo medzi akcionármi navzájom.

Corporate governance zahŕňa aj procesy, prostredníctvom ktorých sa stanovujú a sledujú ciele spoločností v kontexte sociálneho, regulačného a trhového prostredia. Patria sem monitorovanie činnosti, postupov a rozhodnutí spoločností. Pravidlá corporate governance je možné považovať za pokus o zosúladenie záujmov zainteresovaných strán.

Záujem o prax spoločností v oblasti správy a riadenia moderných spoločností, najmä vo vzťahu k zodpovednosti, sa zvýšil v dôsledku prudkého kolapsu viacerých veľkých spoločností

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

v rokoch 2001 - 2002, z ktorých mnohé sa týkali účtovných podvodov; a potom znova po finančnej kríze v roku 2008.

„Najbúrlivejším vývojom prešli právne predpisy týkajúce sa riadenia rizík a odmeňovania vrcholného manažmentu. Riadenie rizík a odmeňovanie vrcholového manažmentu boli dve oblasti, v ktorých OECD konštatovala existenciu najväčších problémov a nedostatkov. Tieto dva dve oblasti boli aj jednými z hlavných činiteľov globálnej finančnej krízy. Mnoho krajín pristúpilo k zavedeniu nových pravidiel na podporu vyvážených a rôznorodých štatutárnych orgánov obchodných spoločností ako sú napríklad predstavenstvá, dozorné rady, správne rady“ (OECD, 2019).

Veľmi širokú problematiku corporate governance je možné rozdeliť do nasledujúcich častí, z ktorých každá má pre veľké kapitálové spoločnosti a ich investorov značný význam:

- a) **pravidlá riadenia spoločnosti** (tzv. corporate leadership) – stanovuje pravidlá pre vzťahy medzi výkonnými a kontrolnými orgánmi v rámci spoločností (t.j. medzi predstavenstvom a dozornou radou). Spôsob voľby štatutárnych orgánov a ich zloženie, ktoré by malo mať vyvážené zastúpenie mužov a žien. Pravidlá corporate leadership by tiež mali obsahovať pravidlá minimalizujúce možnosti poškodenia záujmov spoločnosti jej manažmentom (pravidlá pre predchádzanie vzniku ekonomickej kriminality). Rozdelenie kompetencií medzi hlavnými orgánmi spoločnosti, rozdelenie kompetencií medzi hlavnými orgánmi spoločnosti, atď.
- b) **pravidlá odmeňovania vedenia spoločnosti** – sú ovplyvňované viacerými faktormi a pri stanovení ich výšky sa musia brať do úvahy viaceré skutočnosti. Najdôležitejším a rozhodujúcim faktorom je výška odmien, druh odmien, skutočnosť, či je výška odmien pevná alebo flexibilná. Management môže za svoje služby dostávať finančnú odmenu, akcie alebo iné cenné papiere

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

emitované spoločnosťou alebo vecné odmeny. Pohyblivá zložka odmien by mala byť nastavená tak, aby neumožňovala manažmentu ísť do rizikových operácií. Pri odmenách vo forme cenných papierov by ich splatnosť alebo možnosť ich scudziť nemala byť kratšia ako 3 roky. Cieľom tohto opatrenia je vytvoriť také podmienky, aby management bral pri svojom rozhodovaní do úvahy dlhodobé a merateľné kritéria, ktoré umožnia spoločnosti dlhodobý rast. Ďalšou pomerne citlivou záležitosťou je výška odmeny pri ukončení funkcie. Pri spoločnostiach, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovaných trhoch musia, spravidla, zverejňovať výšku príjmov managementu.

- c) **pravidlá pre riešenie konfliktu záujmov** – vo všeobecnosti by management spoločnosti mal prijímať rozhodnutia v prospech spoločnosti a bez toho, aby bol ovplyvnený akýmikoľvek vonkajšími faktormi. Ak mal člen vedenia spoločnosti pri svojom rozhodovaní akýkoľvek možný konflikt záujmov, tak je povinný ho oznámiť bez zbytočného odkladu, dozornému orgánu spoločnosti (spravidla dozornej rade). Takýto člen manažmentu by mal byť následne vylúčený z rozhodovania ako aj z interných diskusií o danej záležitosti. Spoločnosti, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovaných trhoch, majú dokonca povinnosť nahlásiť takýto konflikt záujmov orgánu dozoru, ak by sa takýto konflikt záujmov mohol mať vplyv na hodnotu obchodovaných cenných papierov (tzv. insider trading).

Situácie v ktorých nastáva konflikt záujmov (napr. transakcie so spriaznenými stranami) sa zvyčajne riešia kombináciou nasledujúcich opatrení (i) schválenie predstavenstvom spoločnosti, (ii) schválenie valným zhromaždením a (iii) povinné zverejnenie.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

- d) **zloženie dozorných rád** – vo viacerých krajinách sú prijaté odporúčania pre akcionárov, ktoré sa týkajú zloženia dozorných rád, ktoré by malo zohľadňovať také aspekty ako profesionálne a osobnostné charakteristiky kandidátov tak, aby ich zloženie odzrkadľovalo základné predmety činnosti spoločnosti. Ako aj také aspekty ako je diverzita, vhodná veková štruktúra dozornej rady.
- e) **zverejňovanie ekonomických a iných ukazovateľov spoločnosti** – vo väčšine prípadov sú spoločnosti, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovaných trhoch povinnosť zverejňovať takéto údaje štvrťročne. Tieto spoločnosti majú tiež povinnosti zverejňovať vnútorné korporátne dokumenty ako sú napr. Kodex Corporate Governance.
- f) **zodpovednosť voči verejnosti** – týka sa najmä zavádzania vnútorných opatrení, ktoré majú obmedziť korupčné praktiky, obmedzovanie nekalosúťažných konaní, najmä, obmedzovanie účasti na hospodárskej súťaži. V niektorých krajinách majú spoločnosti dokonca povinnosť zriadiť linku prostredníctvom, ktorých môžu zamestnanci oznamovať vedeniu, že prišlo k porušeniu akýchkoľvek predpisov, ktoré musí spoločnosť pri svojej činnosti dodržiavať.
- g) **vzťahy akcionárov k spoločnosti** – táto časť corporate governance rieši vzájomné práva a povinnosti akcionárov a spoločnosti. V rámci týchto vzťahov sa rieši rovnosť hlasov akcionárov na valných zhromaždeniach, prístup akcionárov k informáciám o spoločnosti, právo na dividendu. Napr. základe európskeho práva sú vo verejných akciových spoločnostiach zakázané akcie, ktoré by mali veľmi rozhodovacie právo v určitých otázkach (tzv. zlaté akcie). Akcionárom patria také práva ako je rozhodovať o zmene, stanov, voľbe

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

členov dozornej rady, zlučení, rozdelení alebo splynutí spoločnosti alebo zrušení spoločnosti.

Od finančnej krízy sa tiež kladie zvýšený dôraz na dodržiavanie výkonu práv akcionárov a zabezpečenie spravodlivého zaobchádzania so všetkými akcionármi vrátane minoritných a zahraničných akcionárov. K všeobecným pravidlám ochrany akcionárov patrí, že právne poriadky vyžadujú od spoločností, aby vopred informovali o termíne valného zhromaždenia spoločnosti a minimálne s lehotou od 15 do 21 dní. „V niektorých modernejších úpravách je možné použiť aj iné spôsoby oznámenia, ktoré môžu zahŕňať elektronickú platformu orgánu dohľadu nad obchodovaním s cennými papiermi, zverejnenie oznamu na webovej stránke spoločnosti alebo na webe alebo v masovokomunikačných prostriedkoch (napr. noviny)“ (Calkoen, 2018).

Právne poriadky viacerých štátov stanovujú, že mimoriadne valné zhromaždenia sa musia konať do 60 dní od doručenia žiadosti akcionárov, ktorí majú určitý stanovený počet akcií (napr. viac ako 5%). Tieto hodnoty sa pohybujú spravidla od 5% do 10%. V porovnaní s prahom pre žiadosť o mimoriadne zhromaždenie akcionárov je veľa jurisdikcií stanoviť nižšie limity na zaraďovanie bodov do programu valného zhromaždenia

h) **obrana voči nepriateľským prevzatiam** – v rámci akciových spoločností môže nastať situácia, kedy sa konkurenčná spoločnosť môže pokúsiť získať kontrolu nad spoločnosťou. Možnosti obrany sú napr. schválenie prevodu akcií orgánmi spoločnosti, limitovanie počtu hlasov, ktoré môže mať jedna osoba na valnom zhromaždení, možnosť iniciovať zvýšenie základného imania spoločnosti.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk

www.employment.gov.sk

www.ia.gov.sk

6 NÁVRHOVÁ ČASŤ

Na základe analýzy právnej úpravy obchodných spoločností a obchodného registra by sme navrhovali nasledujúce úpravy právnych predpisov:

Zjednodušenie zakladania obchodných spoločností

Odstrániť by sa mala najmä dvojkoľajnosť zápisu obchodných spoločností, kedy sa zápis do obchodného registra vyžaduje predchádzajúce získanie živnostenského oprávnenia. Okresný úrad má zákonom stanovenú lehotu na vydanie živnostenského oprávnenia v trvaní 3 pracovných dní. Okresné úrady zvyknú túto lehotu dodržiavať.

Takže začínajúca spoločnosť sa musí obrátiť jednak na Okresný úrad odbor živnostenského podnikania a následne podať návrh na zápis spoločnosti do obchodného registra.

Existuje aj možnosť podať návrh zápis spoločnosti do obchodného registra prostredníctvom služieb jednotného kontaktného miesta na Okresnom úrade odbor živnostenského podnikania. Táto možnosť je však využívaná úplne minimálne, nakoľko navrhovateľ stráca kontrolu nad postupom v konaní o zápis do obchodného registra a prípadne odmietnutie zápisu by musel v konečnom dôsledku riešiť cez dve štátne inštitúcie.

Bez ohľadu na vyššie uvedené sa začínajúca spoločnosť musí obrátiť na dva orgány a to Okresný úrad a Obchodný register (registrový súd).

Pre zjednodušenie zápisov by bolo jednoduchšie, aby o zápise rozhodoval len jeden orgán. V súčasnosti sa javí, výhodnejšie, aby týmto orgánom bol registrový súd, nakoľko tento preskúma návrhy z viacerých podstatných hľadísk.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

V rámci dlhodobejšieho výhľadu by sa v Slovenskej republike mohla zaviesť možnosť, aby zápisy do Obchodného registra mohli vykonávať, podobne ako v Českej republike, aj notári. Za uváženie by aj stálo, aby zápisy mohli robiť prípadne aj iné poverené osoby tzv. registrátori (napr. advokáti alebo daňoví poradcovia).

Iné zmeny v práve obchodných spoločností

Zjednodušenie právnych foriem obchodných spoločností

V súčasnosti sú práva úprava súkromnej akciovej spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným pomerne podobné, a zjednodušene povedané, sa odlišujú v podstate len vo formálnych požiadavkách pri zakladaní a pri korporátnych zmenách. Sme toho názoru, že v rámci zjednodušenia zakladania spoločností by sa právne formy spoločnosti s ručením obmedzeným, súkromnej akciovej spoločnosti a jednoduchej spoločnosti na akcie mohli zlúčiť do jednej právnej formy, ktorá by mala značnú flexibilitu úpravy jednak vnútorných pomerov v spoločnosti ako aj vzťahu k prípadným investorom do spoločnosti. Pričom koncept obchodného podielu by bol nahradený klasickými akciami. Akcie by mohli byť registrované buď u registrátora alebo obchodným registrom (registrovým súdom). Centrálny depozitár by registroval iba akcie verejných akciových spoločností.

Právna forma obchodných spoločností by sa mohla odkloniť od klasického nemeckého modelu štyroch foriem obchodných spoločností a priblížiť sa k anglickému modelu, v ktorom je hlavným rozlišovacím znakom pri kapitálových spoločnostiach, či sú ich akcie pripustené na obchodovanie na regulovanom trhu cenných papierov (rozdiel medzi súkromnými a verejnými spoločnosťami).

S odstupom troch rokov od zavedenia jednoduchej spoločnosti na akcie je možné povedať, že tento koncept zákonodarcu našiel v praxi len minimálnu odozvu. Od zavedenia

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

tejto právnej formy bolo zriadených v Slovenskej republike iba 155 týchto spoločností. Pre porovnanie klasických akciových spoločností bolo v tom istom období od 2017 – do septembra 2019 zriadených vyše 500 a spoločností s ručením obmedzeným okolo 45 000. v sledovanom období bolo, dokonca, zriadených viac komanditných spoločností (viď tabuľka na str. 60). Podľa nášho názoru je zásadnou prekážkou pri zriaďovaní JSA povinnosť mať zaknihované cenné papiere v centrálnom depozitári, ktoré pri začínajúcich spoločnostiach dosť podstatným spôsobom zvyšuje náklady na správu.

Spresenie definície obchodného podielu z hľadiska systematiky vecných práv

V súčasnosti v odbornej verejnosti vedú rozsiahle polemiky o tom, či obchodný podiel (príp zaknihovaný cenný papier) v SRO spadá alebo nespadá do BSM (či je možné vecné práva k obchodnému podielu zaradiť striktno pod úpravu iných majetkových hodnôt alebo je možné analogicky použiť na obchodný podiel právnu úpravu veci). Jedna časť odbornej verejnosti sa kloní k názoru, že obchodný podiel je tzv. iná majetková hodnota a z tohto dôvodu nemôže predmetom bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nakoľko predmetom BSM môžu byť iba hmotné veci. Druhá časť sa kloní k názoru, že obchodný podiel by mal spadať do BSM, ak bol nadobudnutý počas manželstva, nakoľko ide o majetkovú hodnotu, ktorá by mala patriť obom manželom. Táto otázka by mala byť jednoznačne riešená legislatívnym opatrením, bez ohľadu na skutočnosť, či sa zákonodarca prikloní k jednému alebo druhému názoru.

K zmenám v ČPT 1605

Zníženie počtu zapisovaných entít v obchodnom registri

S týmto návrhom je v zásade možné súhlasiť, nakoľko neexistuje dôvod, aby obsolétne právne formy právnických osôb boli aj naďalej vedené v obchodnom registri. Tiež je možné súhlasiť aj návrhom, aby fyzické osoby podnikatelia už tiež neboli vedení v obchodnom

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

registri, nakoľko sú vedení v minimálne jednom nezávislom registri, najčastejšie v živnostenskom registri.

Tiež je možné súhlasiť so zrušením možnosti podávať návrhy do obchodného registra v papierovej forme. Táto úprava, podľa nášho názoru sťažuje možnosť podávania návrhov, ktoré by mali znevýhodňovať veriteľov. Pri súčasnej úprave elektronického podania do obchodného registra je osoba podávajúca návrh pomerne jednoducho identifikovateľná. Súčasne by stálo za zváženie, či by návrh na zápis alebo zmenu zápisu do obchodného registra nemohli vykonávať iba kvalifikované osoby (napr. advokáti alebo notári), ktorí by za podanie takéhoto návrhu aj niesli zodpovednosť. Máme za to, že počet návrhov do obchodného registra, ktorými by sa ukračovali veritelia (napr. prepis na spoločnosti na tzv. biele kone) by sa týmto opatrením limitne priblížil k nule.

Zjednodušenie procesu likvidácie obchodných spoločností

Máme za to, že novela zákona v navrhovanom znení v žiadnom prípade nebude motivovať spoločníkov nefunkčných spoločností k zrušeniu spoločnosti likvidáciou a to hlavne z dôvodu, že pri vstupe spoločnosti do likvidácie bude potrebné zložiť zálohu vo výške 1 500,- eur. Táto suma predstavuje v podstate desaťnásobok súdneho poplatku, ktorý sa vyberá pri zápise SRO do obchodného registra. Skôr si zastávame názor, že výška preddavku na likvidáciu ešte viac zníži už aj tak nízky počet zánikov obchodných spoločností prostredníctvom likvidácie.

Povinnosť predložiť úradne osvedčený podpis vlastníka nehnuteľnosti, ktorá sa má zapísať ako sídlo

V tomto prípade je možné zámer zákonodarcu znížiť počet zápisov fiktívnych sídiel za chvályhodný, avšak sme toho názoru, že sa týmto opatrením zvýši administratívna záťaž a to ako na strane obchodných spoločností, tak aj prenajímateľov priestorov. Pri odstránení

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

možností zapísať fiktívne sídlo by sme skôr volili možnosť, aby zodpovednosť za zápis konkrétneho sídla do obchodného registra niesol buď štatutárny orgán spoločnosti alebo osoba, ktorá podáva návrh na zápis sídla do obchodného registra.

Zrušenie možnosti zapísať do obchodného registra obmedzenie možnosti konať v mene spoločnosti

Toto navrhované opatrenie je možné považovať za pomerne prínosné. V súčasnosti sa niekedy objavujú veľmi rozsiahle zápisy akým spôsobom môžu štatutárne orgány konať v mene spoločnosti, prípadne sa objavujú aj hodnoty právneho úkonu, do výšky ktorého je v mene obchodnej spoločnosti oprávnený konať len jeden konateľ a od akej výšky sú oprávnení konať dvaja konatelia spoločne. Vzhľadom na dikciu ObZ toto opatrenie zjednoduší tretím osobám orientáciu v tom kto zastupuje spoločnosť navonok. Zápis týchto obmedzení do obchodného registra nemal praktický význam, nakoľko z ObZ vyplýva, že oprávnenie štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti nie je možné obmedziť. Takéto obmedzenie by bolo neúčinné voči tretím osobám a zakladalo by iba nárok na náhradu škody, ktorú by si spoločnosť mohla uplatniť voči štatutárnemu orgánu, ktorý takýto právny úkon vykonal.

Úprava obchodného práva na úrovni Európskej únie

Na úrovni Európskej únie by mohlo prísť k vytvoreniu jednoduchej spoločnosti s minimálnym základným imaním, ktorá by bola vhodná pre začínajúcich podnikateľov. Súčasná právne formy obchodných spoločností upravených priamo právom Európskej únie sú pre malých podnikateľov úplne nevhodné a ich zriadenie je byrokraticky extrémne náročné a zo všetkými dôsledkami ho zvládnu iba najväčšie spoločnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že sa napr. SE formuje z viacerých spoločností vo viacerých členských krajinách, tak je proces založenia takejto spoločnosti aj mimoriadne nákladný z hľadiska výdavkov na služby právneho a daňového poradenstva. Obchodné spoločnosti založené podľa práva

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Európskej únie neposkytujú dostatočnú flexibilitu ani v úprave pracovnoprávných vzťahov a tiež priznávajú pomerne silné práva zástupcom zamestnancov a odborom. Zástupcovia zamestnancov sú za určitých okolností oprávnení voliť istý počet členov dozornej rady a spolurozhodovať o viacerých otázkach chodu spoločnosti.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

ZÁVER

Cieľom tejto analýzy bolo poskytnúť prehľad o vývoji a aktuálnom stave práva obchodných spoločností na Slovensku. Priblížiť čitateľom úpravu práva obchodných spoločností v Spolkovej republike Nemecko, ktorá je spojím spôsobom pomerne rigidná, ale aj napriek tejto skutočnosti veľmi funkčná a efektívna. Ako kontrast k právnej úprave Spolkovej republiky Nemecko sme zvolili popis právnej úpravy obchodných spoločností vo Veľkej Británii, ktorá je naopak veľmi liberálna, ale aj tak medzi podnikateľmi veľmi populárna a obľúbená.

Časť tejto analýzy sme venovali aj obchodným spoločnostiam, ktoré je možné založiť podľa práva Európskej únie. Právne formy týchto spoločností sú vhodné pre stredné a väčšie podniky, ktoré majú ambíciu podnikáť vo viacerých členských krajinách Európskej únie. Právne formy európskej spoločnosti (SE), európskeho družstva (SCE) ako aj európskeho združenia hospodárskych záujmov sú pomerne drahé na správu a ich vytvorenie je administratívne veľmi náročné. Právne formy SE a SCE súčasne týmto podnikom neposkytujú dostatočnú flexibilitu v pracovnoprávných vzťahoch, nakoľko právna úprava týchto spoločností dáva veľmi silné postavenie odborom a zástupcom zamestnancov.

V predposlednej kapitole tejto analýzy sme sa sústredili aj na problematiku dobrého riadenia spoločnosti tzv. corporate governance, ktorá je v Slovenskej republike stále pomerne opomínanou témou. Máme za to, že téma vnútorných vzťahov v rámci spoločnosti, ako aj vzťahov obchodných spoločností s jej akcionármi alebo spoločníkmi a vystupovanie voči verejnosti bude nadobudne s rastom viacerých slovenských spoločností na význame. V analýze sme načrtli tie okruhy, ktoré sú momentálne v členských krajinách OECD považované za najvýznamnejšie.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Podstatnú pozornosť sme venovali tiež zamýšľanej novele obchodného zákonníka. Táto novela je, podľa nášho názoru najvýznamnejšou reformou práva obchodných spoločností a obchodného zákonníka v Slovenskej republike za ostatných 5 rokov. Novela transponuje aj viaceré smernice práva Európskej únie. Cieľom novely by malo byť zlepšenie podnikateľského prostredia na Slovensku. Sme toho názoru, že novela môže k tomuto cieľu čiastočne prispieť.

Avšak pre zlepšenie podnikateľského prostredia sú nevyhnutné omnoho hlbšie štrukturálne a systémové zmeny zákonov a najmä sfunkčnenie justičného systému. Tieto témy však idú výrazne nad rámec tejto analýzy.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Calkoen, Willem J L, [ed.]. 2018. *The Corporate Governance Review*. Eight Edition. London : Law Business Research, 2018. ISBN 978-1-912228-23-2.

Čentéš, Jozef. 2018. *Vybrané hmotnoprávne aspekty trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike*. Bratislava : s.n., 2018.

Engelhardt, Clemens. 2018. *Gesellschaftsrecht Grundlagen und Strukturen*. Wiesbaden : SpringerGabler, 2018. ISBN 978-3-658-20061-9.

Finstat. 2019. *Počet vzniknutých právnických osôb*. s.l. : Finstat, 2019.

Gelter, Martin. 2017. EU Company Law Harmonization between Convergence and Varieties of Capitalism. www.ecgi.org/wp. [Online] 2017. <https://ssrn.com/abstract=2977500>.

Chalmers, D., Davies, G. a Monti, G. 2011. *European Union Law*. Cambridge : Cambridge University Press, 2011. ISBN: 9781108463591.

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny. 2003. *Dôvodová správa k Zákonu o európskej spoločnosti*. Bratislava : Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR, 2003.

Ministerstvo spravodlivosti. 2003. *Dôvodová správa k Zákonu č. 530/2003 Z.z. o obchodnom registri*. Bratislava : Ministerstvo spravodlivosti, 2003.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. 2019. *Dôvodová správa k Novele Zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník*. Bratislava : Ministerstvo spravodlivosti SR, 2019. Dôvodová správa k zákonu.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Ministerstvo spravodlivosti SR. 2006. *Dôvodová správa k Zákonu o európskom družstve.* s.l. : Ministerstvo spravodlivosti, 2006.

— **2003.** *Dôvodová správa k Zákonu o Európskom zoskupení hospodárskych záujmov.* Bratislava : Ministerstvo spravodlivosti SR, 2003.

Morvay, Karol. 2017. *Hospodársky vývoj Slovenska v roku 2017 a výhľad do roku 2019.* Bratislava : Veda, 2017. s. 118. ISBN 978-80-7144-288-2.

Murray, Carole, Holloway, David a Timson-Hunt, Daren. 2007. *Schmithoff Export Trade: The Law and Practice of International Trade.* London : Thomson, Sweet & Maxwell, 2007. s. 953. ISBN: 978-0-421-89280-4.

OECD. 2019. OECD Corporate Governance Factbook 2019. [Online] 2019. www.oecd.org/corporate/corporate-governance-factbook.htm.

Ovečková, Oľga. 2005. *Obchodný zákonník Komentár.* Bratislava : IURA EDITION, 2005. ISBN 80-8078-027-7.

Peter Kunz, Oliver Arter, Florian Jörg. 2011. *Entwicklungen im Gesellschaftsrecht.* Bern : Stämpfli Verlag, 2011. s. 70. ISBN 978-3-7272-8779-4.

Ratka, Thomas, Rauter, Roman a Völkl, Clemens. 2013. *Unternehmens- und Gesellschaftsrecht.* Wien : Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung GmbH, 2013. s. 255. ISBN 978-3-214-11354-4.

Spôsoby zakladania Európskej spoločnosti. **Borovičková, Lucia. 2006.** 7-8, Bratislava : Slovenská advokátska komora, 2006, Bulletin slovenskej advokácie.

Statistisches Bundesamt. 2017. 2017.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Štenglová, Ivana, Plíva, Stanislav a Tomsa, Miloš. 2015. Obchodní zákoník. Praha :
C.H.Beck, 2015. s. 1515. ISBN: 80-7179-346-9.

...

1

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk

www.employment.gov.sk

www.ia.gov.sk